Mr. I. PENIKS
4223 Dorchester Str. W.
Montreal 6, P.Q.

Latvian Newspaper for America

Published twice weekly
by the Publishing Co DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Office:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — WA 0792
General Representative in USA:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telephone — Yellowstone 2-7843.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA AMERIKĀ

Nr. 15. SESTDIEN, 1951. G. 24. NOVEMBRĪ 1. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
tmāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — Dr. iur. HUGO VĪTOLS
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija un galvenais pārstāvis:
DV Pārstāvība ASV 31-43 Steinway St. Long Island City 3. N.Y. USA. Telefons — YEllowstone 2-7843.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.00;
par 6 mēn. $8.00; par 1 gadu $15.00
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.00; tekstā $2.00
par vienu collas, telpu 1 slejā

Amerikas valstsvīru sveicieni latviešu tautai

Latvijas valsts svētku gadījumā Amerikas Balss noraidīja latviešu valodā vairāku redzamu Amerikas valstsvīru novēlējumus latviešu tautai.

Sav. Valstu senātors Braiens Mekmehens no Konektikatas un Sav. Valstu atomkomisijas priekšsēdis, savā vēlējumā starp citu saka: „Mūsu valstī ir daudz priekšzīmīgu Latvijas, Igaunijas un Lietuvas izcelsmes pilsoņu un tiri dabiski mums ir liela interese par Baltijas republikām, kas uz laiku nonākušas zem svešas diktatūras. Sav. Valstu valdība nekad neatzīs Latvijas okupāciju no Padomju komūnisma puses. Mūsu valsts cīnās ar visu savu spēku par mieru ar brīvību un taisnību visiem, un tas nozīmē arī brīvību latviešu tautai.'

Senātors Patriks Mekkerens no Nevadas saka: „Latviešu tauta ziņa, ka brīvā pasaule to nav aizmirsusi. Sav. Valstis ir Latvijas un pārējo Baltijas valstu tradicionāls draugs, un tas nekad neatzīs agresijas aktu, kādu pastrādājusi Padomija pret Latviju, Igaunijas un Lietuvas tautām. Sav. Valstis un pārējās brīvās valstis pasaulē ir apņēmušās stāties pretī Padomju agresijai un prasīt, lai katrai tautai būtu tiesības izraudzīt savu valdības veidu."

Kongresa loceklis O. K. Armstrongs no Misūri saka: „Ar lepnumu es varu teikt, ka jau gadiem ilgi es esmu aizstāvējis Latvijas lietu un man ir labākie iespaidi no jūsu republikas pārstāvjiem Vašingtonā ,nelaiķa Dr. Bilmaņa un tagadējā sūtņa Feldmaņa. Visu Latvijas draugu sirdis mūsu zemē pildās ar līdzjūtību sakarā ar jūsu ciešanām un cerībām uz jūsu galīgo atbrīvošanu."

Senātors H. Lēmans no Ņujorkas saka: „Es esmu lepns uz to, ka savā laikā, būdams Ņujorkas gubernātors, es vienmēr centos panākt Sav. Valstu valdības atbalstu un palīdzību Latvijas tautai. Tagad kā Sav. Valstu senātors es darīšu to pašu. 1941. gadā 15. jūnijā, Baltijas valstu neatkarības zaudēšanas gada dienā, es izsludināju Baltijas dienu Ņujorkā. Šinī proklamācijā es izteicu karstas cerības, ka reiz nāks diena, kad šīs tautas atkal atgūs neatkarību un brīvību. Šodien es to ceru vēl stiprāk kā jebkad."

Senātors M. Aivs no Ņujorkas saka: „Šī gada 16. jūnijā tika izsludināta Baltijas brīvības diena Ņujorkas valstī, apliecinot mūsu simpatijas latviešu un to kaimiņu tautām. Es sūtu savus labākos novēlējumus Latvijas tautai viņas varonīgajā cīņā, lai tā pasargātu savu nacionālo eksistenci un kultūru."

Senātors O. Brjūsters no Mēnas saka: „Sav. Valstu valdība stāv noteikti par Latvijas republikas brīvību un neatkarību. Lai Dievs piešķir latviešu tautai izturību un apņēmību paātrināt tās atbrīvošanu, lai tā varētu pievienoties brīvo tautu laimīgai saimei, pie kuras tā pieder."

Ņujorkas valsts gubernātors T. Djuijs saka: „Padomju komūnisma augstākā vēlēšanās ir iznīcināt Amerikas tautas brīvību un izdzēst tās kultūru ,kā tas ir noticis Baltijas republikās, kas uz laiku nonākušas zem sveša jūga. Jūsu lieta ir mūsu lieta. Mēs nekad nepagursim savos centienos par pasaules brīvību. Mēs nepagursim, iekāms Baltijas republiku tautas būs atguvušas savu brīvību un atkal kļuvušas brīvās pasaules sastāvdaļa."

DAUGAVPILS

Mums jābūt gataviem brīvības dienai

Sūtņa J. Feldmana runa 18. novembra svinībās Vašingtonā

Mums jāsagatavojas mūsu brīvības dienai, lai mēs netiktu pārsteigti kā ģeķīgas jaunavas, saka sūtnis Feldmans 18. novembra svinībās Vašingtonā.

Vašingtonā D.C., kur dzīvo ap 300 tautiešu, Latvijas neatkarības dienas atceres svētku akts š. g. 17. novembrī notika Pierce Hall telpās un bija pulcinājis pilnu zāli tautiešu. Pēc māc. Klaupika un Veinberga novadītā īsā svētbrīža, runāja sūtnis Feldmans.

„Divu noziedzīgu valdību sazvērestībā Latvija zaudēja brīvību," teica sūtnis, „un nu jau kuro gadu mēs valsts svētkus varam svinēt vienīgi ārzemēs." Īsos vārdos atcerējies pārvarāmās grūtības Latvijas neatkarības izcīnīšanas laikā, sūtnis turpināja: „Mums, latviešiem, it īpaši šai zemē ir vissvētākais pienākums turpināt mūsu kultūru mākslā, rakstniecībā un zinātnē. Tieksme pēc materiālām vērtībām nedrīkst būt pašmērķis. Nekādā gadījumā nedrīkst iznīkt latviešu tautas radošais gars. Mums ir jāsaglabā savas tautas seja."

„Boļševiku apspiestās tautas tagad organizējas un gatavojas tai dienai, kas nesīs tām brīvību. Neviens cilvēks pasaulē nevar noteikt, kad šī diena pienāks, bet neviens arī nešaubās, ka tā tiešām nāks. Uz to mums jāsagatavojas, lai mēs netiekam pārsteigti kā bībelē ģeķīgās jaunavas.

Lai tas nenotiktu, mums mierīgā un draudzīgā kārtā jānoskaidro un jāizdebatē daži svarīgi politiski jautājumi, kas savā laikā Vācijā tika pacelti tik nelaimīgā veidā, ka tie radīja šķelšanos mūsu bēgļu starpā. Es domāju par mūsu Satversmes jautājumu. Vācijā šīs pārrunas noveda pie galējībām, kam mūsu tauta savā vairākumā nevar sekot. Bet mums ir jārod izeja, ja vēlamies izvairīties no avantūrām un ja mēs gribam būt kungi mūsu zemē. Pretējā gadījumā pēc atbrīvošanas ārvalstu pārstāvjiem būs jāuzņemas mūsu zemē arbitra lomu, kas var novest pie tā, ka mums uzspiež nevēlamus pienākumus. Es lūdzu šīm manām domām piešķirt vislielāko uzmanību.

Pēc maniem novērojumiem mūsu trimdas tautas vairākums domā šādi:

1) mūsu Satversme, kā visi Latvijas republikas likumi, ir spēkā, bet tā nav patlaban izpildāma, kamēr Latvija nav brīva, gluži tāpat, kā mēs tagad nevaram iecelt armijas virspavēlnieku vai tiesnešus;

2) neatkarīgā Latvijā atjaunojama demokratiska parlamentāra iekārta;

3) to izveidojot, vērā ņemami piedzīvojumi Latvijas politiskā dzīvē parlamentārā un autoritārā laikmetos. Katram šīs iekārtas veidam ir savas pozitīvās un negatīvās puses. Nekaunēsimies no mūsu vēstures, bet uzmanīgi pieklausīsimies, ko mūsu piedzīvojumi un pagātne mums māca."

Atceres brīdī kā viesis bija ieradies arī DP komisijas loceklis O'Konnors, viņš starp citu teica: „Man ir bijusi izdevība iepazīties ar latviešu tautas vēsturi, mums, amerikāņiem, latvieši ir tādēļ tuvi, ka viņi apzinās, kas ir brīvība un vēlas par šo brīvību cīnīties."

„Paldies Dievam," tālāk teica O'Konnors, „amerikāņu tautai beidzot ir atvērušās acis par Kremļa kungu patiesiem mērķiem. Tā cīņa ir neizbēgama un tā nāks, kad tautām būs jāizšķiras, vai būt brīvām vai visām dzīvot verdzībā, kā paši savas sistēmas vergi pašreiz ir Kremļa valdītāji. Un pēc šīs cīņas Latvijai būs būt atkal pilnīgi brīvai un neatkarīgai, uz ko Jums novēlu Dieva palīgu."

Lietuvas sūtniecības padomnieks Kajeckas savā apsveikumā starp citu teica: „Man prātā Latvijas neatkarības 20. gada diena Rīgā. Tagad trimdā mums jācīnās plecu pie pleca par mūsu tautu neatkarību, jo vienoti mēs allaž būsim stiprāki." Igauņu pārstāvis māc. Troots arī nodeva sveicienus, pēc kam no ALAs priekšnieka prof. Leiņa sveicienus nodeva sūtniecības preses atašejs Šillers. Pēc svinīgā akta koncertā dziedāja Izolde Pulciņa-Salnāja „Mums visiem vienas sāpes un vienas cerības," kā arī A. Jurjāna kant. solo partiju. Tēvijai, bet vislielāko klausītāju atzinību izpelnījās ar piedevās izjusti un spēcīgi nodziedāto Žilinska Karogs.

Beigās Vašingtonas organizāciju vārdā biedrības priekšnieks Kalniņš pateicās viesiem un tautiešiem un uzaicināja visus kopējā mielastā. Aktā, kā arī mielastā piedalījās nel. sūtņa Alfr. Bilmaņa kundze un no ārzemju viesiem vēl latviešu labvēle amerikāniete Baptistu pasaules organizācijas sekretāre Džesija Forda, kā arī Amerikāņu Lietuviešu Apvienības pr-ce Steele. 18. novembrī notika dievkalpojums ar māc. A. Klaupika un A. Veinberga piedalīšanos, kā arī svētbrīdis pie nel. sūtņa Dr. A. Bilmaņa kapa un latviešu pusstunda televīzijā.

Ģen. Gamelēns un ģen. Veigāns vērtē Eiropas aizsardzības plānus

Franču vecās gardes kauju ģenerāļi Moriss Gamelēns un Maksims Veigāns, kas kādreiz izpelnījās viskrāšņākos slavas laurus, bet vēlāk nesekmīgi mēģināja apturēt Hitlera armijas un tagad viņu varoņdarbu cildinātāju aizmirsti, klusi un vientuļi aizvada mūža novakari, pirmoreiz izteikuši publiski savus ieskatus par Eiropas sagatavošanos pret draudošo Staļina agresiju.

Ģen. Gamelēns, kas atbalsta domu par kopēju Eiropas armiju, un ģen. Veigāns, kas atzīst nacionālu armiju sistēmu, bija Francijas militāro spēku augstākie pavēlnieki un sabiedroto armiju augstākie komandieri 1939. un 1940. g., kad Dvaits Eizenhauers bija tikai maz ievērots pulkvežleitnants Sav. Valstīs.

Toreiz tie bija varenākie vīri sabiedroto rindās, ģenerāļi, kuru zināšanas un pieredze kara vadīšanas mākslā vairoja apdraudēto tautu cerības un stiprināja viņu paļāvību. Salīdzinot ar tām dienām, šodien viņi ir tikai nenozīmīgi bijušie ģenerāļi Francijā. Bet viņos pašos nav rimusi rūpe par Francijas un tās draugu likteņiem. No saviem mīdzeņiem viņi uzmanīgi vēro karā briesmas, kas no jauna apdraud viņu tēvzemi un Rietumu pasauli, un ar lietpratēja skatu vērtē aizsardzības plānus un darbus.

Intervējot abus ģenerāļus pilnīgi atsevišķi, viņi uz vieniem un tiem pašiem jautājumiem devuši žurnālistiem diezgan atšķirīgas atbildes.

Vai Francijai šodien ir vēlēšanās aizstāvēt sevi?

Gamelēns — „Šķiet, franči šoreiz cīnīsies atkal, jo viņiem ir pārliecība, ka cīņa nav tikai pašiem par sevi, bet par civilizāciju."

Veigāns — „Abu pasaules karu paradoksālais iznākums — lai arī uzvaras — mudina franču tautu rūpīgi pārdomāt, vai bija nozīme ziedoties pagājušajā karā, kamēr ... un vai būtu nozīme ziedoties atkal no jauna, kamēr ... jūs varat būt pārliecināti, ka Francijas jaunatne nebūt nealkst jaunas kapitulācijas."

Francijas aizsardzības problēma

Gamelēns — „Labākais veids panākt un nodrošināt krietnu cīnītāju garu — gribu cīnīties un uzticību — franču karavīriem ir darīt to, ko pašreiz pūlas celt ģen. Eizenhauers: Eiropiešu armiju."

Veigāns — „Var jau būt, ka idejai par „federālo armiju" ir kāda nākotne, bet šodien tam nav nekādas praktiskas nozīmes. Brunotiem spēkiem, kas jāizveido nekavējoties, jābūt nacionālām armijām. To organizēšanās atlikšana vai novilcināšana būtu kriminālnoziegums."

Ko jūs domājat par Vācijas apbruņošanu?

Gamelēns — Viņš izvairās atbildēt tieši, liekot visu svaru uz Francijas nākotni. „Ģeografiski Francija tur visas Eiropas atslēgas poziciju. Nevar pastāvēt Eiropa bez Francijas, tāpat kā nav iedomājama Francija bez Eiropas. Tālab pilna apjoma Eiropas armija ir labākais, kas šodien vajadzīgs kā Francijai, tā Eiropai."

Veigāns — „No militārā viedokļa raugoties, būtu liels neprāts, apsverot Eiropas aizsardzības izveidošanu, ignorēt armiju, kuras drosmi un tehnisko gatavību nespējam noliegt."

Abi franču ģenerāļi uzslavē regulārās vācu armijas virsniekus, bet tūdaļ arī atgādina, ka Vācija trīsreiz uzbrukusi Francijai un ka Francija tik vienkārši vis nevarot aizmirst necilvēcības, ko pastrādājuši vācieši pret franču Hitlera varas laikā.

Pareģo karstas cīņas Korejā

Sidneja. — Līdzšinējais britu spēku pavēlnieks Japānā un Korejā ģen. Robertsens, kas tagad vadīs Austrālijas armijas rekrutēšanas nozari, paskaidro, ka pēc viņa domām Apvienoto Nāciju armijas Korejā nākamajā ziemā sagaida asākas cīņas un lielāki zaudējumi. Jo, izmantojot garo kauju aprimuma laiku, kopš risinoties pamiera sarunas, komūnisti esot ļoti ievērojami papildinājuši savus municijas un apgādes krājumus, kā arī uzlabojuši savu daudz cietušo kaujinieku cīņas spējas. Apbruņojuma papildināšanā vislielākās pārmaiņas esot novērotas tieši pēdējā mēnesī, ienaidniekam tagad esot vairāk artilērijas, tanku, lidmašīnu un neaprēķināmi daudzumi municijas.

„Mums tagad vajadzēs patērēt ne vien vairāk municijas, bet būs jāpieved arī jauni karavīru kontingenti un būs arī lielāki zaudējumi," uzsver ģen. Robertsens.

Apsveikumi valsts svētkos

Latviešu Konsulātivo Kopu 17. nov. Latvijas valsts svētku gadījumā ieradās apsveikt lietuviešu un igauņu Konsultātīvo Kopu locekļi un Lietuvas ģenerālkonsuls Budris. Triju Baltijas tautu darbinieki pavadīja brīdi kopā draudzīgās pārrunās.

Mūsu laikraksta
LATVIJA AMERIKĀ
redakcija un kantoris
atrodas
123 HURON St., TORONTO
Tel. WA 0792

LATVIEŠU VĒSTĪJUMS KANADAS PREMJĒRAM

Trīs tūkstoši Toronto dzīvojošo latviešu, kas 18. novembra svētkus nosvinēja Sv. Andreja baznīcā, vienprātīgi nosūtīja Kanadas ministru prezidentam Luijam Stefenam St. Lorānam šādu vēstījumu:

„Latvieši, kas tagad dzīvo Toronto, vēlas, lai Kanadas valdība būtu informēta, ka viņi pateicīgi par atļauju ieceļot Kanadā. Viņi pilnīgi apzinās lielo viesmīlību, ko viņi atrada zemē, kas viņiem dod visas tiesības un privilēģijas, lai viņi varētu turpināt savu pašu dzīvi."

Prasa slēgt komūnistu un neonacistu partijas

Bonnā. — Adenauera valdība iesniegusi Virstiesai prasību slēgt Rietumvācijā komūnistu un neonacistu partijas. Prasība motivēta šādi:

1) Komūnisti ir piektās kolonnas pamatelements; tie saņem instrukcijas no Padomju okupācijas joslas aģentiem, kas nelegāli iekļūst Rietumvācijā.

2) Komūnistu partijas mērķis — proletariāta diktatūras nodibināšana, t.i., pastāvošās iekārtas gāšana.

3) Savus mērķus sarkanie cenšas sasniegt, rīkojot streikus un sabotāžas aktus.

4) Komūnistu partiju atbalsta 50 organizācijas, kas apvienotas ar „nacionālās frontes" izkārtni. Apvienību vada Austrumvācijas komūnisti.

5) Komūnistu partija ir pret konstitūciju, kāpēc tā izstumjama no valsts politiskās dzīves.

Apvainojumi neonacistu partijai formulēti šādi:

1) Neonacistu partija ir nacionālsociālistu pēctece.

2) Šī partija cenšas sagraut demokratisko iekārtu valstī; atteicas atzīt federālās valdības tiesības, dēvējot viņas lokeklus par „nodevējiem".

3) Partija draud atriebties tiem, kas sadarbojas ar Rietumu sabiedrotiem.

Ja Virstiesa ievēros valdības prasību, tad galējās partijas un viņu atbalstītājas organizācijas pasludinās ārpus likuma.

15 komūnistu deputātiem parlamentā mandātus neatņems, bet viņus no jauna ievēlēt vairs nevarēs, jo viņu partijas formāli vairs nepastāvēs.

AN gaisa virskundziba Korejā apdraudēta

Ģen. H. Vandenbergs deklarēja, ka ķīniešu komūnistiem Ziemeļkīnā un Mandžūrijā ir ap 1500 lidmašīnu, no kurām puse — strūkliznīcinātāju MIG-15.

Šīs lidmašīnas krieviski runājošu lidotāju vadītas, „daudzējādā ziņā pārspēj mūsu pašu F-86"; to kāpšpēja ir lielāka par amerikāņu strūklilidmašīnu un sasniedz 50.000 pēdu augstumu. MIGa ātrums ir lielāks par skaņu ātrumu.

Ķīna pēkšņi kļuvusi par vienu no galvenām gaisa varām pasaulē, kaut gan viņai trūkst tam jebkādu tehnisku priekšnoteikumu. Izskaidrojums; tā savu gaisa spēku ieguvusi no citas valsts.

Komūnisti tiecas izvērst savus lidlaukus dienvidos tuvāk kaujās iesaistītām vienībām. Sav. Valstu gaisa spēkiem līdz šim izdevies 3 no šiem ienaidnieka lidlaukiem pasargāt no to lietošanas.

AN gaisa spēki pārspēj komūnistu gaisa spēkus Korejā, bet to darbība ierobežota sakarā ar aizliegumu bumbot ienaidnieka gaisa spēkus lidlaukos Mandžūrijā. „Pie tādiem apstākļiem," teica ģenerālis Vandenbergs, „mums nav iespējams iegūt pārsvaru gaisā." Tā kā Jalu upes šķērsošana ir politisks jautājums, tad tas jāpieņem Sav. Valstīm un tās AN sabiedrotiem.

NOBEĻA PRĒMIJA FIZIKĀ, ĶIMIJĀ UN LITERĀTŪRĀ

Stokholma. — Izlemtas Nobeļa prēmijas fizikā, ķīmijā un literātūrā 1951. g. Augsto atzinību rakstniecībā izpelnījies 60 g. v. zviedru rakstnieks Pars Lagerkvists. Viņš ir labi pazīstams novelists, dzejnieks, kas pēdējos gados pievērsies lugu rakstniecībai. Viņš ir 4. zviedrs, kas izpelnās izcilo atzinību kopš 1901. gada, kad dinamita izgudrotājs inž. Nobels nodibināja šo prēmiju, kas tagad kļuvusi par vienu no visdižākajām atzinības veltēm visā pasaulē. Šogad prēmijas naudas vērtība ir 32,517 dol. Prēmijas izsniegs Nobeļa 55. nāves dienā, 10. decembrī.

Ir liels pārsteigums, ka ķīmijā Nobeļa prēmiju izpelnījušies divi gados visai jauni zinātnieki — abi amerikāņi. Kalifornijas universitātes profesori — 39 g.v. Glens Sīborgs (Seaborg) un 44 g.v. Edvins Mekmilans (McMillan) dala šīgada ķīmijas prēmiju savā starpā par sasniegumiem nukleārā nozarē.

Arī prēmija fizikā par panākumiem nukleārā nozarē dalīta starp divi zinātniekiem. Apbalvotie ir Harvelas (Anglijā) institūta profesors 54 g.v. Džons Kokrofts (Cockroft) un 48 g.v. Dr. Ernests Valtons (Walton) no Dubninas (Irijā) universitātes.

Plūdu katastrofa Italijā

Rovīgo, Italija. — Rudens lietū pārplūdusī Po upe pārvērtusi savu gultni par 400 kv. jūdžu platu nāves ieleju. Tūkstošiem jaužu glābjoties kokos un uz namu jumtiem, mirstot badā. Katastrofa, kas jau ilgst 3 dienas, aizrāvusi nāvē daudz jaužu, kuru skaitu vēl neviens nezina. Rovīgo un Ferāras provincēs vairāk nekā 250.000 zaudējuši pajumti. Nodarītie zaudējumi sniedzas 350.000.000 dolaros Rovīgo provincē vien.

Smagas lietus gāzes Francijā draud savukārt pārpludināt Ronas upi, kuras līmenis ceļas divi collas stundā.

ŠINI NUMURĀ:

* ASV VALSTSVIRU SVEICIENI 1:1
* AN GAISA VIRSKUNDZIBA APDRAUDĒTA 1:6
* PRO DOMO SUA 2:1
* KĀDS CILDENS MŪZS 2:4
* PULKVEDIS BRIEDIS 3:2
* LIELIE SĪKUMI 4:1
* SIEVIETE KREMĻA ĒNĀ 4:3
* T. ĶENIŅŠ TORONTO 6:5
* PIE LAIKA UPES 6:1
* VĒRTSPAPĪRI 7:3

epriecināsim mūsu cietējus Ziemsvētkos! Ziedosim līdz 10. decembrim!

LATVIJA

Ir Amerikas kontinentā plašākais latviešu laikraksts, kas mūsu tautiešiem Savienotajās Valstīs un Kanadā sniedz vispusīgu informāciju par latviešu dzīvi visās zemēs, tāpat arī ziņas par pasaules politiskajiem notikumiem.

Laikraksts pasūtināms visās ASV un Kanadas Daugavas Vanagu Apvienībās, nodaļās, kopās un pie DV pilnvarotiem, kā arī laikraksta redakcijās ASV un Kanadā un pie mūsu pārstāvjiem.

PRO DOMO SUA

Soreiz mums jārunā pirmajā personā, par mūsu pašu namu, par mūsu pašu lietām saistībā ar to nepelnīto interesi, ko daži privāti preses organi, mantkārības chimēras dzīti, izraisījuši pret mums ar rakstiem, kuŗu nolūks bija kaitēt mūsu organizācijai un pār visām lietām kaitēt mūsu laikrakstam, bet kuŗi galu galā kaitēja tikai viņiem pašiem, jo ja jau ko atklāja, tad tikai to rakstu iniciātoru un autoru īsteno seju. Jau Seneka teica: Zelta pavada nepadara zirgu labāku.

Sāksim no sākuma.

Kādā baltā vai nebaltā dienā — to teiks tikai nākotne — pašreizējais laikraksta vadītājs saņēma LCK pilnvarotā Kanadā aicinājumu uzņemties jaunā apvienotā laikraksta Latvija — Brīvā Balss galvenā redaktora amatu. Viņa pirmā atbilde bija negatīva. Tā kļuva pozitīva tikai pēc tam, kad DV vadība ASV un Kanadā nolēma, ka viņam šis amats jāuzņemas kā pienākums pret organizāciju, ja LCK pilnvarotais piekristu 50% no laikraksta peļņas nodot aprūpes darbam Daugavas Vanagiem.

LCK pilnvarotais šim sine qua non noteikumam bez ierunām piekrita, un abas līdzējas — LCK pilnvarotais, no vienas puses, un DV ASV un Kanadā pilnvarotie, no otras puses, parakstīja līgumu, kas šo vienošanos fiksēja.

Daugavas Vanagi šai gadījumā bija rīkojušies vienīgi savu aprūpējamo tautiešu interesēs.

Septembra vidū LCK pilnvarotais un apgāda Kanadā vadītājs DV pārstāvjiem paziņoja, ka laikraksta finanču stāvoklis viņam vairs neatļauj laikraksta izdošanu turpināt un vaicāja, vai Daugavas Vanagi to nevēlētos pārņemt savā ziņā.

DV Pārstāvība ASV un DV valde Kanadā jautājumu apsprieda un nolēma laikrakstu pārņemt, vadoties no šādiem apsvērumiem:

1. Nepārņemot laikrakstu, cietēji būtu abonenti, kuŗu daļa bija abonējusi laikrakstu tieši Daugavas Vanagu aicinājumam pakļausot. Tie bija samaksājuši abonementu par 3—6 mēnešiem uz priekšu, daži bija parakstījuši abonementu pat uz gadu. Viņiem bija tiesība laikrakstu saņemt arī turpmāk, vai saņemt atpakaļ iemaksāto abonementu maksu. To līdzšinējais naudas grūtībās nonākušais apgāds nespēja.

2. Nepārņemot laikrakstu, ietu zudumā arī vienīgie sabiedriskie līdzekļi, kas laikrakstā bija ieguldīti, proti, LCK apgāda Vācijā laikrakstam Latvija — Brīvā Balss aizdotie 720.08 dol., kaut tie arī nebija — pasvītrosim — aprūpes, bet saimnieciska pasākuma līdzekļi.

3. Nepārņemot laikrakstu, cietēji būtu arī apgāda un redakcijas darbinieki, kam vēl nebija izmaksāta visa viņiem pienākošās alga.

4. Nepārņemot laikrakstu, cietējs būtu arī latviešu labais vārds, jo dažām kanadiešu firmām būtu jākonstatē, ka latviešu pasākums viņus pievīlis.

Kā redzam, iemeslu gana, lai laikrakstu pārņemtu, un pārņemtu ar tiem parādiem, kas tam bija.

Pārņemšanai par labu runāja arī tas apstāklis, ka Daugavas Vanagiem bija nepieciešams laikraksts savu palīdzības akciju izvēršanā, lai jau pārredzamā nākotnē sasniegtu to stāvokli, kad visa mūsu trimdinieku saime — no jaunākā līdz vecākam — justos droša, ka nekad nepienāks tāds brīdis, ka kaut vienam vienīgam latvietim būtu jāaiziet bojā savu tautiešu vienaldzības dēļ. Šī uzdevuma sasniegšanai nepieciešams liels un ietekmīgs preses organs, kas kalpotu ne vien lasītāja izklaidei un privātpašnieka labklājībai, bet sabiedrībai šī vārda visplašākā nozīmē.

Tā Daugavas Vanagi ASV un Kanadā nolēma pārņemt LCK apgāda Kanadā izdoto laikrakstu, nokārtojot daļu parādu nekavējoties un apņemoties atlikušo parādu tiesu nokārtot laika tecējumā, rentabilitātes robežās.

Un šeit mums vēlreiz — urbi et orbi — lai atļauts pasludināt: laikrakstu pārņemot, Daugavas Vanagi nav izlietājuši nevienu centu aprūpei ziedoto līdzekļu.

Ja nu tomēr dažus mūsu preses kollēgas interesētu zināt vairāk, tad mēs esam gatavi tiem nākt pretī arī šai ziņā un atvērt savas grāmatas, ja vien tie ir ar mieru, sekojot labam latviskam tikumam „dots pret dotu", darīt to pašu. Ja viņi gatavi publicēt savus kontus, ienākumus un izdevumus, algas un peļņu, mēs tiem nepaliksim ne sekundes parādā, un darīsim to pašu. Ir viņu ir mūsu skaitļi būs visai pamācīgi.

Finanču plākšņē, kā zināms, brīnumi notiek visretāk. Tāpēc mums jāiztiek bez tiem un „jāsavelk gaļi" pa divi vienīgi iespējamiem ceļiem: samazinot izdevumus un pavairojot ienākumus. Pirmajā virzienā mēs esam spēruši visdrastiskākos soļus, samazinot mūsu darbinieku skaitu uz pusi un algas par 57,4%. Ienākumu pavairošanas virzienā var darīt tikai vienu — palielināt abonentu skaitu. Un tas nu vairs nav atkarīgs no mums vien, bet arī — un it īpaši — no lasītājiem.

Tiem atliek izšķirties: pulcēties ap laikrakstu, kuŗa peļņu paredzēts izlietāt palīdzības darbam, vai ap citu, kuŗa peļņa paliek privātās rokās.

Apgāds DAUGAVAS VANAGS

IZCILS PAGODINĀJUMS LATVJU AMATNIEKIEM

Ir paruna, ka amatam esot zelta pamats. It sevišķi Amerikas kontinentā tā attaisnojumu īstenībā pieredzējuši daudzi mūsu amatnieki, izceļoties ar savu amata prasmi vietējo amatnieku vidū un nodrošināt savu stāvokli.

ASV pašvaldības un sabiedrības izcilu atzinību šinīs dienās izpelnījās divi Misisipi dzīvojošie latviešu mēbeļu galdnieki — Ādolfs Jēkabsons un Kārlis Povišelis, abi no Slēdžas. Kā labus sava aroda pratējus ASV lielā ostas pilsēta Ņuorlīnsa viņus uzņēma par saviem goda pilsoņiem, izsniedzot attiecīgus diplomus un pasniedzot pilsētas simboliskās zelta atslēgas.

Kopš iceļošanas ASV 1949. g. abi minētie amatnieki apmetās uz dzīvi Misisipi štāta Slēdžas pilsētā. Kā daudziem citiem iceļotājiem sākumā viņiem nācās strādāt dažādus citus darbus, jo bija novietoti uz laukiem Slēdžas tuvumā. 1949. g. rudenī, kad izbeidzās lauku darbi, minētie mēbeļu galdnieki un vēl citi latvieši meklēja iespēju strādāt savā arodā. Šī iespēja drīz vien radās.

Kādam turīgam Slēdžas namīpašniekam un lauksaimniekam iepatikās atbraukušo latviešu centība un viņš Slēdžā viņiem ierīkoja mēbeļu darbnīcu. Īsā laikā latviešu amata meistari pierādīja savu prasmi un darbā tālu pārspēja vietējos amatniekus. To redzot latviešu labvēlis nākošā pavasarī sāka celt Slēdžā mēbeļu fabriku, kuŗā kā meistari un strādnieki būtu tikai latvieši un jauno uzņēmumu nosauca „Latavia."

Pakļaujoties vispārējam jaunatbraucēju ceļošanas drudzim un laimes meklēšanai, arī no Slēdžas aizceļoja vairāki latvieši, kas strādāja „Latavijā," bet A. Jēkabsons, K. Povišelis un vēl citi latvieši palika uzticīgi savai darba vietai. Sakarā ar latviešu amatnieku centību „Latavias" labā slava aug augumā, un šo uzņēmumu jau pazīst tālu pāri Misisipi valsts robežām. Šinī sakarā mēbeļu fabrika „Latavia" novembŗa pirmās dienās sarīkoja savu ražojumu izstādi Ņuorlīnsas pilsētā. Izstāde ar saviem gaumīgajiem eksponātiem lielajā pilsētā radīja sevišķu ievērību. Par izstādītiem izstrādājumiem sevišķi ieinteresējās Ņuorlīnsas pilsētas galva de L. S. Morrison un Latvijas konsuls A. E. Pradillo. Pilsētas galva gribēja personīgi redzēt izstādīto mēbeļu gatavotājus un abus latviešu amatniekus izsauca uz Ņuorlīnsu. Tur svinīgā ceremonijā abiem amatniekiem paziņoja, ka viņi uzņemti par pilsētas goda pilsoņiem un viņiem pasniedza goda pilsoņu diplomus un jau min. pilsētas zelta atslēgas. Vēl jāatzīmē, ka reizē ar latviešu galdnieku meistariem par Ņuorlīnsas goda pilsoni uzņemts ASV armijas štāba prks. O. Bredlijs.

R. P.

Skautu karoga iesvēte Sv. Andreja baznīcā Toronto. J. Kreiļa foto

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI!

KONCERTS

Tenora Voldemāra Salnas (no Čikagas) koncerts š. g. 30. novembrī, plkst. 19,30, 22 College St., Kanadas Leģiona telpās.

SAŅEMAMAS VĒSTULES

Redakcijā pienākušas vēstules sekojošām personām:

K. Vanagam (no ASV), K. Bokalderam (no Zviedrijas), A. Maigeram (no Anglijas), L. Liedaga kundzei (182 Palmerston St.) — offertes uz ievietoto sludinājumu: Sērdienītei, Cerētājam, Vidējai, Jaunākai — atbildes uz ievietotiem sludinājumiem un offerte uz sludinājumu Nr. 43.

Vēstules saņemamas 123 Huron St., Toronto, Ont.

APSVEIKUMS ŠŪPUĻA SVĒTKOS

Gainford, Alta.

Toronto, 20/11 1951

Ļoti godājamais Jone's kungs!

Tāļus pasaules ceļus staigājot un smagu darba nastu nesot, Jūs esat sasniedzis 80. dzīves gadu robežu, kas tik daudziem nav lemts. Un, cerams, Jūs arvien vēl esat tikpat spirgts, kā šinī pavasarī, kad tikāmies īsā pusstundā „Brīvās Balss" redakcijā.

Mums ir liels prieks, ka ilgos gados, starp svešiem ļaudīm Jūs neesat aizmirsis savu skaisto latviešu valodu un Jūsu sirds ir pat siltāka savam tautietim un tēvzemei nekā daudziem jauniem atbraucējiem. To mums tik pārliecinoši attēloja daudzo latviešu ģimetnes albūmā, vēstules un pateicība par palīdzību nokļūt Kanadā un sākt jaunu dzīvi drošībā.

Lai siltā sirds arī turpmāk nebeidz pukstēt savam tautietim un Latvijai, lai saulainas un gaišas ir Jūsu turpmākās dzīves dienas. Mīļi sveicam Jūs un Jūsu dzīves biedri lielajā jubilejā.

Aiztek manis jaukumiņis
Pār kalniņu dziedādams;
Atnāk manis vecumiņis
Caur lejiņu nemanīts.

LNAK valdes priekšsēža J. Preisberga un valdes uzdevumā.

V. KALIŅŠ,
LNAK biroja vadītājs.

KĀDS CILDENS MŪŽS

Džonesa tēva 80. dzimšanas dienā

Šī gada 23. novembrī 80. mūža gadu sasniedz kāds ievērojams latvietis, ko liktenis no dzimtenes aiznesis pirms 60 gadiem un kas Kanadā dzīvo jau no 1907. gada. Tas ir mums, Kanadas latviešiem, labi pazīstamais sirmais latviešu patriots Džones tēvs Geinfordā (pie Edmontonas), Albertas provincē.

No Džonesa tēva rakstiem presē un no viņa vēstulēm raugās pretī cilvēks ar karstu latvieša sirdi, apbrīnojamu dzimtenes mīlestību un ticību tās nākotnei, cilvēks, kam rūp trimdas latviešu dzīve un viņu liktenis. Nemitīgi skan viņa mudinājumi latviešiem turēties kopā, darīt vienu darbu — Latvijas atbrīvošanas darbu. Svešniecības 60 gadi nav varējuši izdzēst dzimtenes tēlu no viņa sirds; viņš par to domā un liek klāt savu roku pie visa tā, no kā Latvijai var nākt kāds labums. Liels ir tas propagandas darbs, ko viņš veic še Kanadā un ASV; viņa ārtava par labu šim darbam nekad neliek uz sevi gaidīt.

Katrs, kam ir bijusi izdevība tikties ar šo vīru, jūt, ka ir ieguvis kaut ko vērtīgu. Kad man šovasar bija laime Džones tēvu un viņa dzīves biedreni redzēt kā viesus pie sevis mājās Hamiltonā, kad es dzirdēju ar kādu sirsnību un sajūsmu viņi dziedāja līdzi mūsu skaistās, vecās, bet tomēr mūžam jaunās tautas dziesmas (vārdus zinot labāk par mums), man kļuva skaidrs, cik lielas vērtības viņi savā gaŗajā mūžā ir saglabājuši un uzkrājuši un cik daudz, daudz mēs no viņiem varam mācīties; mēs kas esam „Latvijas laika" veidotāji un dzīvotāji, no viņiem, — kas 60 gadus ir bijuši no savas tautas šķirti.

Jānis (Džons) Džones, no Kreņu dzimtas Vecsaules pagastā, pie Bauskas, dzimis 1871. gada 23. novembrī Jelgavā. Viņa tēvs, vecs Nikolaja zaldāts, kam krievi dokumentos ierakštījuši uzvārdu Jankovskis, ir pārdevējs kādā veikalā; māte pelnās ar gadījuma darbiem. 1891. g. 21. septembrī jauneklis atstāj Rīgas ostu kā matrozis, bet jau pēc 2 nedēļām viņa kuģis iet bojā vētrā Ziemeļjūrā. Viņš ir viens no tiem, kas izglābjas, un tā Jānis nonāk uz citiem kuģiem. Sākas smagās un tanī laikā slikti atalgotās jūŗnieka gaitas. Bet jau 1894. gadā Jānis tās izbeidz, noiedams no kuģa ASV un apmetoties uz dzīvi Ņujorkā. Gan jauneklim gribētos tikt mājās, bet līdzekļu nav, un uz kuģiem vairs negribas. Ņujorkā viņš sāk interesēties par citiem latviešiem un nodibina latviešu biedrību Auseklis. No sākuma tai ir tikai 37 biedri, bet vēlāk to skaits pieaug līdz 200. Drīzi tā iegūst telpas un tai ir jau bankā savs grasis „nebaltām dienām." Protams, Jānis Jankovskis ir tās priekšnieks.

Bet līdz ar 1905. gadu ASV ieplūst lielākas latviešu masas. Ar vienu to daļu J. nevar iet vienu ceļu, jo „tie meklēja un ienesa Auseklī strīdu un šķiru cīņas naidu." Ar laiku tas jauno latvieti tā sarūgtināja, ka viņš nolemj sabiedriskam darbam pagriezt muguru un 1907. gadā aizbrauc uz Kanadu. Viņš domā, ka Auseklis ir jau nostādīts uz kājām un varēs iztikt arī bez viņa. Tā viņš kā John Jones uzsāk jaunu dzīves posmu Kanadā.

Bet Džones varēja atiet no kildīgajiem un doktrīnas saēstiem latviešiem, bet ne no latvietības. Sākdams jaunu dzīvi Kanadas mūža mežos, viņš dzimteni kā pērli iešlēdz savā sirdī. Viņa latviskā sirds liek tam rakstīt radiem dzimtenē, lai tie viņam apgādā dzīves biedreni — latvieti. Tāda drīzi vien arī ierodas, un tā šis latviešu pāris sāk jaunu dzīvi Kanadā. Džones kundze vēl tagad ar lielu humoru stāsta, kā viņas tagadējais vīrs viņu no Latvijas „izrakstījis."

Džones tēvs ir rakstījis par saviem ceļojumiem latviešu presē — Tēvijā, Balsī, Dienas lapā, Baltijas Vēstnesī un Amerikas Latviešu Avizē, bet par latviešiem un Latviju cittautu laikrakstos. 1923. g. parādījās viņa lielais raksts The Call of the North Edmontonas laikrakstos.

Ne tikai kā kuriozs, bet arī kā visai raksturīgs piemērs ir minams tas, kā latviešu rakstu mākslu Džones tēvs ir iemācījies nevis Latvijā (tur viņš pāris ziemas gājis vācu skolā), bet Ņujorkā — no latviešu laikrakstiem un grāmatām. Un nu labi jāapdomā, vai ar mums nenotiks otrādi? Vai mēs še svešumā neaizmirsīsim to, ko Māte Latvija kā dzelzs inventāru lika mums pūrā? Vēl gribu atzīmēt Džones tēva izcilo atmiņu: par spīti savai lielajai gadu nastai viņš labā dikcijā un pareizā latviešu valodā citē gaŗus gabalus no vācu literatūras, ko viņš savā bērnībā „kalis no galvas."

Tāds visā īsumā ir Džones tēva — vai, kā viņš pats sevi titulē — vecā Mežu Jāņa dzīves stāsts. Mums, Kanadas latviešiem, un ne tikai mums vien — tas jāņem par paraugu un piemēru. Ja mēs, mūsu svešniecības laikam ievelkoties, tikai samērā nedaudzus gadus spēsim sevī saglabāt tādu uzticību dzimtenei, tik karstas sirdis savai tautai un ticību Latvijai, kā Džones tēvs savos 60 svešuma gados, mēs jau varēsim būt lepni. Tāpēc divkārt lepns var būt Džones tēvs savos 80. šūpuļa svētkos.

Kanadas latvieši Džones tēva uzticību tautai un dzimtenei viņa darbu Latvijai un latviešu labā saprot un prot to cienīt. Pag. g. viņi to lielā vienprātībā ievēlēja LNAK Padomē. Gan lielais attālums un smagā gadu nasta neļauj viņam piedalīties mūsu sanāksmēs, bet ar lielu interesi viņš seko mūsu darbam.

Šodien, Džones tēva 80. šūpuļa svētkos, es aicinu visus Kandas latviešus pievienoties sumināj umam šim diženajam latvju ozolam. Lai pelnīts lepnums šodien pilda viņa sirdi un lai Dievs viņam līdz un dod daudz baltu dieniņu arī turpmāk.

Fr. Gulbis,
LNAK Padomes priekšsēdis

SIRSNĪGI SVEICAM DŽONESA TĒVU 80. ŠŪPUĻA SVĒTKOS!

Redakcija un apgāds

BIEDRĪBAS 10 GADI

Līdz kaŗam Lielbritanijā latviešu biedrības nebija. Tādas gan pastāvēja Parīzē un citās Eiropas galvaspilsētās, kalpodamas turienes latviešu koloniju sabiedriskajām interesēm, jo šais centros bija daudzmaz vienveidīgas vai mazākas latviešu grupas. Londonā un Lielbritanijā vispār latviešu skaits, kā jau teikts, bija neliels, pastāvīgi mainīgs un normālos pirmskaŗa apstākļos tanī bija maz kopīgu interešu. Daži te bija atbraukuši studiju nolūkos, daži atraduši darbu mājskolotāju arodā, daži tirdzniecībā un bez tam vēl neliels skaits baptistu draudžu darbinieku.

Pēc traģiskajiem notikumiem dzimtenē 1941. gada 18. novembrī notika Latviešu Biedrības Lielbritanijā dibināšanas sapulce. Šai sapulcē par biedrības goda priekšsēdi ievēlēja sūtni K. Zariņu, izraudzīja pirmos vadības organus: par LBL priekšnieku agr. J. Venteru, padomes priekšsēža pienākumus uzticot O. Rozītim.

Drīz pēc nodibināšanās LBL pārņēma sūtniecības informācijas biļetēnu, pārveidojot to par mēnešrakstu ar nosaukumu „Londonas Avīze."

Ar 1946. gadu biedrībai sākās jauns posms, kas turpinājās līdz 1949. gadam. Anglijā ieplūstot lielām latviešu trimdinieku masām, LBL, kā vienīgai jau šai zemē saknes laidušai latviešu organizācijai, bija lieli uzdevumi. Darba lauks bija plašs, izauga nodaļu tīkls, pārveidojās biedrības struktūra un statūti.

LBL darbības trešais posms ir apmēram pēdējie divi gadi. Šai posmā biedrība galvenām kārtām pievērsusies divi uzdevumiem: kultūras dzīves veicināšanai un sabiedriskās dzīves kopšanai. Regulāri kluba vakari un saviesīgi sarīkojumi kā centrā tā nodaļās veic šo pēdējo funkciju un pirmajai kalpo koncertu un referātu turnejas.

Pēc J. Ventera biedrības priekšnieka pienākumus pildījuši K. Valdmanis, A. Jērums un tagadējais priekšnieks P. Reinhards. Viņu vadībā un pārējo, te nepieminēto biedrības darbinieku un biedru pūļu rezultātā LBL ir iemantojusi vietu Lielbritanijas latviešu sabiedriskajā dzīvē, kļuvusi par faktoru mūsu trimdas kultūras rosībā un veikusi savu daļu latvisko vērtību saglabāšanā un tālāk vei došanā.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

Latvijas valsts svētku ieskaņā 16. nov. Ņujorkas latviešu draudzes namā, 564 Second St., Brooklyn 15, notika Ņujorkas gleznotāju darbu izstādes atklāšana. Izstādes rīkotāji ir ALA Kultūras Biroja mākslas sekcijas gleznotāju kopa. Ierobežoto telpu dēļ izstādē varēja piedalīties tikai Ņujorkas un tās tuvākā apkārtnē dzīvojošie gleznotāji ar saviem darbiem. Mākslas sekcijas vadītājs J. Šāberts nolasīja Latvijas sūtņa J. Feldmaņa apsveikumu un izteica pateicību latviešu draudzei, kas atvēlējusi telpas izstādei. Atklājot izstādi, ALA Kultūras Biroja vadītājs E. Freivalds cildināja latviešu radītāju garu, kas ir ass ierocis cīņā par Latvijas brīvību un kas palīdzēs saglabāt latviešu dvēseli svešumā. Viņš aicināja godināt tos latviešu mākslinieksus, kuŗu sirds jau stājusies pukstēt, ejot moku ceļu.

Izstādē redzami A. Annusa, J. Cielavas, E. Dajevska, J. Gaiļa, A. Grundes, A. Hermanovska, E. Hermanovska, M. Krūmiņa, L. Liberta, F. Milta, S. Vidberga, K. Šaumaņa, E. Šveica un J. Vecrumbas darbi, kopā 23 gleznas. Pēc zināma laika paredzēts izstādītās gleznas apmainīt ar citām, lai apmeklētājiem dotu iespēju iepazīties ar iespējami vairākiem gleznotāju darbiem.

Izstāde atvērta trešdienās, no pl. 6 - 8 vakarā, un svētdienās, no pl. 11 - 2 un no pl. 5 - 8 vakarā. Atsevišķos gadījumos iespējams apskatīt izstādi arī citos laikos, iepriekš sazinoties ar Šaumaņa kundzi pa telef. SOuth 8 -7721. Turpat saņemama arī informācija par gleznu cenām.

*

17. nov., pl. 4.30 latvieši varēja noklausīties Latvijas valsts svētkiem veltītu pusstundu Ņujorkas WEVD raidītājā. Raidījuma vadītājs un teicējs bija O. Uršteins. Raidījumu ievadīja dzejnieka Andreja Eglīša uzruna no Stokholmas. Dzejnieka ierašanās Amerikā aizkavējusies neparedzētu šķēršļu dēļ. Savā sveicienā no Baltijas jūŗas krastiem dzejnieks kvēliem vārdiem uzrunāja latviešus Amerikā un atgādināja, ka miljoniem vergu gaida, kad tiem pavērsies ceļš uz dzimteni. Vēl nemana brīvības lāpu. Eiropas kaŗavīrs vēl nav cēlies. Uzrunai sekoja Dievs, svētī Latviju. Elza Žebranska nodziedāja vairākas latviešu autoru dziesmas, bet Tonija Kalve deklamēja brīdim piemērotas dzejas. Raidījums noslēdzās ar Jurjāna kantāti „Tēvijai" ko dziedāja Ņujorkas latviešu draudzes jaukts koris B. Skultes vadībā. Soliste Žebranska, pie klavierēm Marina Kārkliņa.

DAUGAVAS VANAGI

JAUNA DV NODAĻA

Albertas prov., Kanadā, nodibinājusies jauna Daugavas Vanagu nodaļa. Valdē: B. Bergs — priekšsēdis, J. Celaminis — sekretārs, V. Krūmiņš, V. Lerche un J. Baroniņš. Revīzijas komisijā: E. Donass, N. Celmainis, E. Bērziņš.

Valdes adrese: Mr. B. Bergs, Red Deer, Alberta, O. T. S.

Novēlam jaunajai nodaļai saskaņīgu un raženu darbu tautiešu un tēvijas labad.

PATEICĪBA

Latvijas valsts svētku gadījumā ar veltēm iepriecinājuši tautiešus Vācijā. Kādš tautietis savu $10 ziedojumu novēl „kādai latviešu mātei, kam vienai jārūpējas par bērnu pulciņu." Tautietis Jānis Gedrovics no Pensilvēnijas raksta: „Mūsu valsts dibināšanas 33 gadu atceres dienā ziedoju DV Pārstāvībai ASV cīņai par dzimteni un aprūpes darbam 33 dolarus; savas bijušās Daugavas Vanagu nodaļas Mindelheimā, tās kultūras un saimnieciskās palīdzības sekmēšanai $33; Daugavas Vanagu Rietumvācijas (Centrālai) valdei cīņā par dzimteni un saimnieciskai un kultūras aprūpei $33."

Lai silta pateicība devīgajiem ziedotājiem. Mums īsteni pieder tas, ko esam dāvinājuši.

CĪŅA PRET TRŪKUMU UN POSTU

Mūsu lielais pienākums pret mūsu cietējiem atrisināms ar mazu, bet pastāvīgu palīdzību, kas jāsniedz ikvienam pelnītājam: vienas stundas algas ziedojumu mēnesī.

Mūsu pienākums būs īstenots, kad visi mūsu pelnītāji būs ieslēgušies šai palīdzības darbā, ar apņemšanos šo uzdevumu īstenot.

Daugavas Vanagu Avienība Ņujorkā šo akciju jau pasākusi, 30 Apvienības biedriem parakstot attiecīgu saistību. Tagad šo saistību uzņēmušies vēl desmit citi Daugavas Vanagi.

Tautieši ASV, kas pieteikušies „Vienas stundas algas" ziedošanai mēnesī:

(Turpinājums)

Putniņš Reinis, Briedis Eduards, Lācis Arturs, Vinters Jānis, Riteļa ģimene, Gedrovics Jānis, Tiltiņš Jānis, Tiltiņš Hedviga, Trautmanis A., Vicinskis Fēliks.

Lai sveiciens darba darītājiem, kas ar savu nopietno apņemšanos palīdzēs atrisināt visu latviešu trimdinieku savstarpējo apdrošināšanos.

ZIEDOJUŠI APRŪPEI

1. Kaŗa invalīdu, slimo, veco un atraitņu ar bāriņiem apdāvināšanai Ziemassvētkos Vācijā ir ziedojuši:

DV Toronto nodaļas Dāmu komiteja atlikumu no š. g. 14. septembŗa sarīkojuma „Amerikāniskās" loterejas — $36,35;

V. Kalniņš, Sault Ste Marie, Ont. — $10; A. Fišers — vecais latviešu strēlnieks un atbrīvošanas cīņu dalībnieks — New Westminster, B.C. — $10; Helene Jurevičs, Gladstone, Man. — $50.

Kopā jau ar iepriekš publicētiem ziedojumiem — $121,35.

2. „Daugavas Vanagi" propagandas darbam ir ziedojuši:

$5 — J. Tiltiņš, Detroit, ASV; $3 — A. Jerva, Galt, Ont.; $2 — T. Zieriņš, Leansboro, ASV; V. Pilpe, Toronto; $1 — I. Brežinskis, Toronto; Al. Olechnovičs, Des Moines, ASV; M. Caka, Marguette, ASV, A. Blumfelts—Blums, Montreal; A. Siliņa, Toronto; J. Aboilņš, Toronto; $0,50 — A. Kupčs, Westfield, ASV; DV Toronto nodaļa ir savākusi ziedojumus $6.

3. Grūtdieņu palīdzības darbam Vācijā ir ziedojuši:

DV Toronto nodaļas savāktie ziedojumi no tautiešiem $51,75.

Izsakām visiem ziedotājiem un ziedojumu vācējiem sirsnīgu paldies. Ziedojumi tiks izlietoti pēc ziedotāju vēlēšanās.

DV Kandaas valde

Vēstules

CIEMOS PIE LATVIEŠU ĢIMENĒM

Saule laižas aiz Katskila kalna virsotnēm, kad pieturam Hudsonas krastos pie vecas reiz balti krāsotas mājas, kalna piekājē. Šeit dzīvo kopā 4 ģimenes — sievietes un bērni, kuŗu starpā tikai viens vecs tēvs, 70 gadu, kas arī ik dienas vēl dūšīgi strādā ārpus mājas.

Mūs saņem ņipra meitene, iedegušu seju. Kā jau sestdienā skolā nav jāiet, var apkopt mājas soli. Māte un krustmāte, tāpat pārējie darba ļaudis, drīz ierodīsoties, jo darbs beidzoties pl. 4. No pirmā acu uzmetiena var redzēt, ka atrodamies īstās latviešu mājās. Uz atzveltņiem tautiskas segas, pie sienas liela Latvijas karte. Drīz ierodas darba ļaudis; izskats rāda, ka šī diena nav viegli pavadīta. Darbs norit vecās dzelzs rūdas raktuvēs šachtās, kuŗās pašreiz audzē sēnes. Strādniekiem, kā kalnračiem, jānes līdz apgaismošanas ierīces un jāstrādā neērtā stāvoklī 8 stundas. Tomēr viņos jaušama liela enerģija, jo bez tās saglabāt lielo bērnu pulku nebūtu viegli. Tos audzina, lai viņi dienās celtu Latvijas valsti un slavu, kā viņu tēvi, kas briesmu brīdī vērsa krūtis pret sarkano varmāku.

Prieks satikties ar tādām ģimenēm, kas nenokaŗ galvu nespēkā, kas nevaimanā par sastrādātām, tulznainām rokām, bet kas savu dzīvi ziedo šiem 7 bērniem un ir pateicīgi Amerikāņu Luterāņu draudzei un darba devējam ,kas palīdzējuši iekārtoties.

Te būtu daudziem jāpadomā cik tu esi cietis un ko domā darīt latviešu labā; ko domā darīt, lai šo atraitņu un bāriņu dienas būtu saulainākas.

J. L.

Daugavas Vanagi

BIEDRĪBAS

Eiropietis beidzot ir atsācis domāt patstāvīgi un konstruktīvi. Šai domāšanai pie tam ir tendence brīvības virzienā, brīvības ideāls ir atkal galvenā mēraukla, un šāds laikmets — pēc itaļu filozofa Benedeto Kročes domām — jāatzīst par progresīvu, jo tas atraisījies no marksisma sastingušām dogmām.

Lai tāpēc arī vairs nebaidāmies no marksisma atdzimšanas mūsu tēvu zemē, no valsts kapitālisma izplēšanās, kas izsūc un nomirdina privāto iniciātīvu; lai negaužamies par vispārējo nivelāciju — nolīdzināšanu, kuŗā marksistiskā vadībā valdija kollektīvs ar tā pūļa instinktiem un kuŗā gara izlase, izcilais individs tika mocīts Prokrusta gultā: ja viņam galva bija par lielu, tad to nocirta, bet ja augums mazāks par pūļa elku — Caurmēru, tad to nežēlīgi staipīja. Viss tas nu jau pieder pagājībai, kaut arī kādu laiku vēl šur tur marksisms spokosies kā dīvains murgs no aizgājušām dienām.

LONDONAS AVIZE

Latvijas karoga ideja nākusi no Atskaņu chronikas, kas, apskatot Nameiša kara gājienu 1280. g. pret Vidzemi, saka: „Rīgā ieradās no Cēsīm kādi 100 zemes sargi. Pēc tagadējās Cēsinieku paražas viņu kara karogs ir sarkanas krāsas ar baltu svītru. Es varu apgalvot, ka šis Cēsu karogs ir latviešu karogs."

No šīs skopās senatnes liecības latviešu karogs atdzimis, kad pienāca laiks to pacelt. Latvijas karogs ir lietots jau pirms valsts proklamēšanas.

1916. g. latviešu strēlnieki jau bija spilgti izdalījušies no krievu masas, un augošā latviešu pašapziņa prasīja, kaujās ejot, pacelt savu karogu. Doma par to bija nodarbinājusi gleznotājus Toni, Ubānu, Grosvaldu, Struņķi un skulptoru Johansonu. Grosvalda mājā tai laikā šuva karodziņus, kam vidū bija sarkana svītra ar baltu laukumu abās malās.

„Kad pagāja Ziemassvētku kaujas," stāsta Tone, „doma par karoga izveidošanu turpinājās. 1917. g. pavasarī Mākslas veicināšanas biedrības sēdē vienojās, ka baltā svītra karogā nosakāma trešdaļas platumā. Karoga kiršu sarkanā krāsa bija jau nostabilizējusies. Dr. Meņģeļa mājā lielā formātā izgatavoja pirmo karoga paraugu.

Tā gada Jāņu sarīkojums izvērtās iespaidīgs, pulcinot lielu skaitu apmeklētāju. Pāri visu galvām nu cildeni mirdzēja Latvijas karoga krāsas. Karogs bija atdzimis un sāka pulcināt tautu, lai zem tā drīz taptu jaunā valsts.

Tuvojās cara imperijas beigu stunda, revolūcija sairdināja fronti un aizmuguri, un rudenī vācieši ieņēma Rīgu.

1917. gada vasarā 6. Tukuma pulka stābs man uzdeva zīmēt pulka gērboni. Tā zīmējumā es ievietoju Latvijas karoga krāsas un, tās nesdams, pulks pārstaigāja Vidzemi un plašo Krieviju līdz pat Pēterpilij," nobeidz savu stāstu Voldemārs Tone.

LAIKS

Mēs daudz runājam, ka mūsu bērni var asimilēties un nemaz nejūtam, ka politiskā domāšanā paši esam jau asimilējušies. Citiem vārdiem — esam pielīdzinājušies šīs zemes materiālistiskai uztverei un naivi ticam, ka komūnisma vergu valsti var sagraut ar pārāku materiālu varu un spēku.

Tie ir rūgti maldi. Jau Napoleons zināja, ka ir tikai divi spēki pasaulē — zobens un gars.

Tā nav tikai teorija. To apliecina fakti no nesenās pagātnes. Hitlera Vācijai 1941. g. bija 240 divizijas un ieroču pārsvars kā 3:1. Hitlers, kas nekā nebija mācījies no vēstures, bija pašpārliecināts, ka pietiek ar šo stipro zobenu vien. Citās domās bija vācu sūtnis grāfs Šūlenburgs, kas bija mācījies no vēstures un redzēja, kur ir Kremļa Achilla papēdis. Grāfs Šūlenburgs lika priekšā proklamēt, ka Vācijai nav territoriālu mērķu Krievijā. Vācu invāziju viņš ieteica pārvērst atbrīvošanas, resp., pilsoņu karā, lai pašas tautas nokratītu komūnisma diktātūru. Atbrīvoto zemju tautām, pēc Šūlenburga idejas, bija jādod iespēju kļūt patstāvīgām valstīm un sabiedrotām ar Vāciju, lai iznīcinātu komūnisma tiranniju.

Edvins Mednis

PULKVEDIS BRIEDIS UN VIŅA STRĒLNIEKI

(Turpinājums)

Jā gan, — tas tā izrādījās. Krievu kaimiņi nebija izturējuši stipro uguni un metušies atpakaļ. Tagad visa vācu uguns bija jāiztur mūsu strēlniekiem vieniem pašiem.

Krievi bija kaŗojuši tikai 16 mēnešus, bet tie bija jau „iemācījušies" kaŗot. Tie vairs neskrēja ar galvu sienā, bet pie pirmās izdevības kāpās atpakaļ. Te jau nebija īstā krievu zeme, bet kautkāds svešķermeņu apgabals. Un vienkāršais krievu kaŗavīrs vairs necerēja uzvarēt. Tam vairs nepatika gulēt rudens dubļos, cīnīties ar utīm un plānu, nevērtīgu pārtiku.

Mūs vada Briedis

Krievu armijas morāle jau bija iedragāta arī no visas lielās 1915. g. atkāpšanās. Tāpat kā no 1914. gada neveiksmēm.

Augļīga zeme 1917. g. pārvērtībām jau bija sagatavota. Tikai tā vēl bija paslēpta dvēseļu dzelmēs. No ārpuses krievu kareivji vēl izskatījās tādi paši kā agrāk. Tikai tie vairs necīnījās ar agrāko sparu.

To pašlaik, Pēternieku kaujā, izjuta arī latvju strēlnieki. Tie pieplaka purva grāvja uzbērumam, izmantojot to kā krūšu segu, un sāka raidīt ložu šaltis uz vācu ierakumiem. Tie bija saskatāmi apm. 400 soļu atstatīgā mežā. Tomēr mūsu uguns šaltis, izsikstot patronām, drīz apsika, kamēr vācu ložu dūkšana pieņēmās. Jau viens otrs strēlnieks atkrita grāvja ledainās dūņās. Tomēr par atkāpšanos nedomāja neviens.

Strēlnieki salst, tomēr ceņšas uzturēt možu garu: „Ja pavēlēs, iesim uz priekšu un izsitīsim vācus laukā, tāpat kā pie Plakāņiem. Tikai lai pirms tam mums piegādā patronas.

Mēs esam latvieši, un mūs vada Briedis."

Bet Briedis šoreiz nebija tik dedzīgs kā strēlnieki. Viņš redzēja, ka rotas frontālam iebrukumam dienas laikā un bez artilērijas atbalsta nebūtu panākumu. Ja jau krievi aizbēguši, latviešiem vien būtu velti drāzties ar galvu dzeloņstieplu tīklos.

Atiet nebija viegli

Bet atkāpties arī nedrīkst. Jānogaida, ko teiks stābs. Tā pavēle ilgi jāgaida. Daudzas stundas strēlnieki vēl sala purva vidū, kur gaisus nemitīgi karsēja vācu lodes. Tikai ap pl. 13 pienāca pavēle atiet. Arī tas nebija viegli, jo vāci patronas nežēloja. Vienu otru strēlnieku dabūja pa purvju grāvjiem un grambām aizvilkt uz aizmuguri. Mūsu abas rotas bija zaudējušas 30 ievainotu un kritušu vīru.

Guvumi? Arī tie bija, bet citādi, nekā stābs bija cerējis. Jo pēc šīs kaujas Briedis noteica:

„Par smagu asinsmaksu esam guvuši vēl smagāku atziņu: ja gribam ko panākt, tad to vislabāk darīt bez krieviem. Un tad mums jācīnās savā veidā, nevis viņējā."

Bet to bija vieglāki nodomāt, nekā izdarīt. Jo frontes vadība jau atradās viņu un nevis mūsu rokās.

Tomēr jau pēc pāris nedēļām Briedis atkal varēja parādīt, ko spēj latvieši, ja vien krievi netraucē to kaujas spara izpausmi.

Šāds Brieža rotas spīdošs uzbrukums notika 23. nov. pie Veisu mājām. Šī operācija arī dod daudzus raksturīgus norādījumus, kā Briedis bija noorganizējis šo uzbrukumu.

Mūsu un vācu ierakumus pie Veisu mājām šķīra Misas upe un tās purvainie krasti. Piekļūšanu pretiniekam apgrūtināja vēl tas, ka Misas upe ir diezgan dziļa un ieslēgta stāvos krastos. Koki abpus upei bija nozāģēti un sagāzti krustām šķērsām.

Briedis iepazinies visparīgos vilcienos ar šiem apstākļiem, noteica: „Dodiet man dažas dienas laika. Tad, ceru, rota pienācīgi veiks stāba rīkojumu."

(Turpinājums sekos).

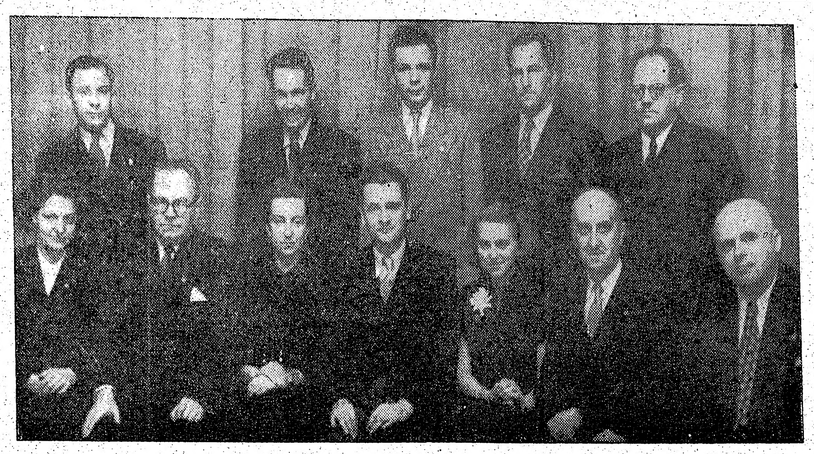

Daugavas Vanagu Montreālas nodaļas valde, Dāmu kopas valde un revīzijas komisija. Uzņēmumā no kreisās puses uz labo 1. rindā: I. Žagata (dāmu kopas sekr.), plkv. K. Tirzītis (DV Montrālas nod. pr-ks), R. Virkava (dāmu kopas pr-ce), Latvijas konsuls V. Tomsons, V. Veckalniņa (dāmu kopas pr-ces vietniece), LKOK plkv. R. Veckalniņš (nod. prkiešn. vietn.) Dr. J. Zariņš (biedrz.) 2. rindā: O. Kļavenieks (DV Kanadas valdes l., Montreālas nod. sekretārs) R. Vītiņš (Rev. kom. l.), K. Deksnis (kas.), E. Mazutis (Rev. kom. pr dis), A. Tirzītis (Rev. kom. loc.) Foto J. Baltiņš

Ukraiņi prasa neatkarību

Amerikas ukraiņu organizāc.jas 11. novembrī Menhetenas Centra bija sasaukušas sapulci, kuŗā piedalījās pāri par 4000 cilvēku. Savus pārstāvjus bija sūtījusi 21 tauta, kas smok zem komūnistu jūga, to starpā arī nacionālā Ķīna un Koreja. Kā latviešu pārstāvji piedalījās Apvienotās Ņujorkas Latviešu padomes priekšsēdisH. Lielnors un vicepriekšsēdis K. Stankēvics.

Sapulci uzrunāja Ņujorkas mērs Impelliteri. Republikāņu nacionālās komitejas priekšsēdis G. Gebsitātes prof. R. Lemkins, genosi da konvencijas autors.

Ukraiņu kongresa komitejas pr js Džordžtaunas universitātes prof. L. Dobrjanskis ierosināja organizēt kaut ko līdzgu ārzemju leģionam, kas sastādītos no bēgļiem, kuŗu dzimtenes brīvību iznīcinājusi Pad. Savienība. Šis vienības cīnīsies ar saviem karogiem rietumvalstu pusē kaŗa gadījumā.

Sarunā ar mūsu līdzstrādnieku sanāksmes vadītājs un Ukraiņu kongresa komitejas viceprieksšsēdis Dmitro Haličins formulēja ukraiņu centienus šādi: „Mēs cīnāmies par Ukrainas neatkarību. Mēs negribam nekā dzirdēt par Krievijas imperijas atjaunošanu pēc komūnisma režīma gāšanas, kuŗā krievi būtu valdītāja tauta. Mēs gribam dzīvot ar visām tautām draudzībā, arī ar krieviem, bet tikai kā līdzīgs ar līdzīgu. Mēs ceram, ka Eiropas federācijā nākotnē būs apvienotas uz vienlīdzības principa ne tikai Rietumeiropas nācijas, bet arī tās tautas, kas tagad atrodas komūnistu jūgā."

Par ukraiņu organizēšanos trimdā Haličins paskaidroja, ka ASV dzīvojošos ukraiņus reprezentē Amerikas ukraiņu kongresa komiteja. Līdzīgas organizācijas ir Kanadā un Dienvidamerikas valstīs kas visas kopā izvēlējušās Panamerikanisko ukraiņu komiteju ar sēdekli Ņujorkā. Šeit darbojas arī Ukraiņu zinātņu akadēmija, kuŗā ukraiņu zinātnieki strādā pie Ukrainas vēstures, literātūras un ekonomiskās politikas pētījumiem. Ukraiņu skaitu ASV rēķina ap 800 tūkst., bet Kanadā — ap 900 tūkst. Kā DP iebraukuši ap 150 tūkst. ukraiņu. Tie ir lielāko tiesu no Rietumukrainas, jo bēgļus no Austrumukrainas sākumā repatriēja ar varu.

Pēc saņemtām ziņām no Ukrainas var spriest, ka Maskavas valdība tur uzsākusi stingru rusifikācijas politiku. Pat ukraiņu komūnistiem pārmet „buržuisko nacionālismu." Sākusies vajāšana arī kultūras laukā. Mūzejus pārkārto tā, lai tur dominētu krievu elements.

Ukraiņu pretestības armija turpina darboties, bet mainījusi savu taktiku. Tā vairs neoperē lielās vienībās, bet sadalījusies mazās grupās. Partizānus atbalsta vietējie iedzīvotāji un bieži vien tie paši vīri, kas dienu strādā kolchozā, nakti ir partizāni. Partizāni par savu galveno uzdevumu uzskata iedzīvotāju pasargāšanu no iznīcināšanas. Deportācijas notiek plašos apmēros, sevišķi no Rietumukrainas. Aizvesto vietā nometina krievus un āziātus. Cīņā pret partizāniem sūta tikai MVD daļas, jo no regulārās armijas daļām daudzi pāriet pie partizāniem.

H. Rītums

Latvijas okupācija ASV preses gaismā

Latvijas okupācija notika laikā, kad Rietumu pasaule bija satraukta par vācu uzvarām Francijā. Mūsu vidū ir nobriedis uzskats, ka šis varmācības akts tādēļ plašākai Rietumu Pasaulei palicis tikpat kā nezināms un nav pietiekami apgaismots arī toreizējos Rietumu preses izdevumos.

Izsekojot tā laika amerikāņu laikrakstiem, izrādās, ka gluži tā tomēr nav. Pēdējie necenzētie ziņojumi, ko Amerikas laikrakstu korespondenti snieguši no Rīgas, rāda mūsu jautājuma labu izpratni. Protams, vairākos spriedumos tie ir maldīgi, bet to nevaram pārmest, jo arī paši esam daudz maldījušies — kā vienkāršie iedzīvotāji, tā valstsvīri un diplomāti, kas toreiz atardās Latvijā. Tikai tālākie notikumi, kas izveidoja Savienoto Valstu un Padomju Savienības ciešu sadarbību karalaukā, šķiet, bijuši tie, kas likuši Baltijas valstu jautājumam apsūnot un ļāvuši tam paceltes atklātības priekšā tikai tagad, kad attieksmes Rietumu un Austrumu starpā nepārtraukti saasinājušās.

Plaši izplatītā Chicago Daily Tribune 1940. g. 17. jūlija numurā ievietotais Donalda Deja (Donald Day) ziņojums no Rīgas, kas datēts ar 15. jūliju, ir raksturīgs un vērts, lai to atgādinātu arī latviešu sabiedrībai. Raksts, kuŗa virsraksts ir „Sarkanais parlaments Latvijā lemj par prezidenta likteni", skan šādi:

„Latvijas jaunais, krievu atbalstītais, parlaments sanāks šonedeļ, lai izšķirtu prezidenta Kārļa Ulmaņa, zemnieku dēla, kādreizējā Nebraskas universitātes lektora, likteni. Pašreiz Ulmanis atrodas nošķirtībā Rīgas pilī. Naida pilnie uzbrukumi prezidentam Ulmanim sākās Latvijas presē, kad jaunieceltie redaktori deva uzbrukuma zīmi, tie arvien turpinās. Ulmanim bija jāveic rūgtais pienākums — jāparaksta apstiprinājums valdībai, ko Maskava bija izraudzījusi zemes pārvaldīšanai līdz vēlēšanām, kuŗas notika pagājušās divi dienās.

Viņa vadībā Latvijas zemnieku partija vienmēr ir bijusi galvenais faktors Latvijas politikā. Kad koruptais parlaments noveda valsti pie bankrota, — 1934. gadā viņš pārņēma varu un pārvērta Latviju plaukstošā mazā nācijā, kas šodien palīdz barot Krieviju, kuŗā kollektīvizētās lauksamniecības sistēma radījusi bādu solītās labklājības vietā.

Latvieši baidās, ka ar valsts varas sagrābēju signalu viņu prezidentu varētu nodot „bandu tiesai" (packed court). Demonstrācijas pret viņu, kas notika dažas pirmās dienas pēc padomju okupācijas, representēja tikai mazu iedzīvotāju daļu.

Visas personas, ar kuŗām kopš krievu ienākšanas esmu runājis, ar pakļaušanos liktenim akceptē Maskavas administrāciju, bet vēlas tādu veidu, lai viņu prezidents netiktu apvainots. Visi saka, ka labais, ko viņš zemei darījis, tālu pārsnedz viņa kļūdas.

Atbalstītā lauksaimniecība

Prezidents man stāstīja pēc tam, kad bija pārņēmis varu, ka viņa politika ir radīt stipru un plaukstošu zemniecību, jo — kā viņš teica — ja nauda ir zemniekam, nauda ir visiem. Kad citas zemes importēja lielgabalus un tankus, Latvija importēja lauksaimniecības mašīnas. Rezultāts ir šīs dienas cerība, ka Maskava tādēļ nemēģinās uzbrukt Latvijas lauksaimniecībai ar kollektīvizāciju un tā uzturēs augstu Latvijas produkciju, līdzīgu viņas kaimiņu produkcijai, kas sekoja tādai pašai politikai.

Ceļodams pa valsti, novērojot vakardienas vēlēšanas, runāju ar lauksaimnieku, kam pieder 110 akru saimniecība. Viņš nodarbina algotu laukstrādnieku un laukstrādnieci, kas pēc boļševiku uzskata padara viņu par kulaku. Tam pieder traktors un parallēli graudkopībai viņa saimniecībā ražo apm. 127 kvartu piena dienā. Tas ir augsts caurmērs. Komūnistu aģitātors ir mēģinājis to pārliecināt sākt kollektīvu saimniekošanu pagastā.

Zemnieki nīst kollektīvizāciju

Viņš izsmēja šo ideju. „Padomju valdība šodien ir līdzīga vīram, kas piepeši iegūst trīs pilnasiņu govis," viņš teica, „viņi var nokaut tās un ēst kādu laiku un tad atkal badoties, vai var barot tās un atļaut tām turpināt ražot pienu. Baltijas valstu kollektīvizācija nokaus visu, kas ir sasniegts šais valstīs. Jūs nevarat zemniekam sasiet rokas un gaidīt no tā panākumus."

„Baltijas valstu iedzīvotāju skaits, kas svētdien un šodien piedalījās vēlēšanās, bija liels. Vēlēšanām tomēr nebija politiskās cīņas satura. Visi kandidāti bija Maskavas ielikteņi. Lielākais skaits kandidātu bija plašākai publikai nepazīstamas personas, kas grib padarīt par likumīgu sai zemei Krievijas programmu. Šis ļeļļu parlaments šapulcēsies.

Kaut gan māju īpašniekiem bija pavēlēts pirkt sarkanos karogus un tos vēlēšanu dienā izkārt, es konstatēju, ka Rīgā tanī dienā Latvijas nacionālie karogi ieskaitļoja sarkanos kā 25:1.

„Tribune" ir informēts, ka Lietuvā sarkanās armijas garnizonos ietilpst 10 kājnieku divīzijas, 10 gaisa spēku vienības ar apm. 1000 lidmašīnām, tanku brigāde un 4 kaval. divizioni, kopskaitā apm. 240.000 - 250.000 vīru. Latvijā, kā ziņo, atrodas starp 10 - 12 kājn. divizijas, bet es domāju, ka šis skaits ir pārspīlēts. Tāpat ziņo, ka tur ir 6 tanku brigādes, 1 kav. divīzions un apm. 500 - 600 lidmašīnu."

Šis amerikāņu žurnālista toreizējais apliecinājums, kā redzam, kaut kautrīgi, tomēr pareizi apgaismo latviešu tautas ieskatus, ka no padomju varas nav sagaidāms nekas labs un ka arī vēlēšanas nav bijušas tīras.

Protams, daudz kas tam palicis tuvāk nesaredzēts, piem., kā radās lielais vēlētāju procents, bet, savācot šādus ziņojumus arī no citiem bezpartējiskiem avotiem, mūsu rokās būtu vērtīgs materiāls — kā uz mūsu neatkarības zaudēšanu toreiz skatījusies rietumu pasaule. Šie materiāli nebūtu mums nelabvēlīgi. Šodien, kad par Baltijas jautājumu vairs nevairās arī atklāti runāt, tādēļ varam ar klusām cerībām raudzīties nākotnē.

J. Kurzemnieks.

VECUMA PENSIJAS SAVIENOTĀS VALSTĪS

ASV strādājošie tautieši savos algas aprēķinos ik nedēļas atrod nelielu atvilkumu zem noslēpumainiem burtiem OAB vai tml. Pie saviem darba biedriem esmu pārliecinājies, ka ļoti daudzi vēl arvien nezina šo burtu un atvilkumu nozīmi un saturu.

OAB nozīmē „Old-age and survivors benefits" — vecumdienu un pakaļpalicēju apdrošināšanu, kas ir obligāta un ar š. g. 1. janvāri skar gandrīz visus algotus strādājošos ar kaut cik regulāru nodarbošanos. Arī laukstrādnieki un mājkalpotāji — DP lielais darba lauks — šogad ierindoti likumiski apdrošinājamos, pēdējie pat nepilna darba laika gadījumos.

Katram ieceļotājam stājoties darbā, tāpēc jāsaņem maza balta kartīte ar sarkanu numuru, „Social security card", kas apliecina, ka valsts tam iekārtojusi apdrošināšanas kontu, kuŗā viņš pats un darba devējs iemaksās 1 1/2 proc. no algas summas. Strādājošā nāves gadījumā, vai sasniedzot 65 g. vecumu, nekavējoties jāgriežas pie vietējās „Social security office", kuŗas adresi var uzzināt ikvienā pasta kantorī. Paredzētas pensijas vecajiem un pakaļpalicējiem līdz 120 dol. mēnesī. Summa starp citu atkarīga no iemaksu kopsummas, kas jūsu kontā uzkrājušās. Pilnu pensiju var sākt saņemt ar 75. dzīvības gadu, pirms tam, resp., pēc 65 g., krīt svarā, vai vēl strādājat un nopelnāt pats. Nāves gadījumā saņem apbedīšanas pabalstu.

Jānorāda, ka ieceļotāji, kas strādā pie labdarības, baznīcu, skolu un tml. organizācijām, netiek apdrošināti obligāti, bet brīvprātīgi; tiem ieteicams apdrošināšanas lietu noskaidrot ar savu darba devēju un vietējo soc. apdrošināšanas biroju. Lauksaimnieki, ārsti, mācītāji un inženieri apdrošināšanai nav padoti.

Valsts šai apdrošināšanas fondā ir uzkrājusi jau kādus 14. milj. dolarus un izmaksas var saņemt arī dzīvojot ārpus Amerikas. Varbūt ne katram izmocītam trimdiniekam būs lemts sasniegt 75 mūža gadus, bet katram gadījumam paliek nāves un pakaļpalicēju izmaksas. Jāpasvītro arī, ka pusi no iemaksām dod darba devējs. Tāpēc katram ieceļotājam ieteicams nodrošināt sev pilnos apmēros šo Amerikā reto valsts apdrošināšanas atbalstu.

KANADĀ

Toronto Latviešu Biedrības Sestdienas skolā sestdien, 17. novembrī svinēja Latvijas dibināšanas atceres svētkus. Sv. Andreja baznīcas sanāksmju telpā, kas bija greznota valsts karogiem un rudens ziediem, pulcējās skolas audzēkņi, audzinātāji, vecāki un viesi.

Apzinoties lielās dienas nozīmi, skauti svinīgi ienesa aktu zālē Latvijas karogu un nostājās pie tā goda sardzē. Māc. A. Lūsis ievadīja svētbrīdi vārdiem: „Dievs, sargā mūsu tēvu zemi." Svētrunā mācītājs aizrādīja, ka nav skaistākas zemes par dzimteni, kuŗas stiprais balsts ir jaunatne. „Esiet lepni uz savu zemi, glabājiet tēvzemes milestību un sarkanbaltsarkano karogu," jaunatnei teica mācītājs.

Skolas pārzines Matises uzrunai sekoja skolēnu solījums (koŗa runā) un skolēnu koŗa nodziedāts — Svēts mantojums.

Atvaļināts ltn. R. Zaļups referēja par mūsu valsts tapšanas gaitām un ciņām, kuŗās vienmēr aktīva bijusi jaunatne. Karavīra nopietnie vārdi pauda pārliecību, ka atgriezīsimies dzimtenē.

Referātam sekoja skolēnu melodeklamācijas, deklamācijas un koŗa dziesmas.

Svinīgo aktu nobeidza ar svētbrīdi, ko vadīja māc. A. Čops, kas runāja par karogu, ko dažkārt jāspēj noturēt vētrā un negaisā.

Komitejas dāmas bija rūpējušās par bagātīgu tējas galdu bērniem un viesiem. Dejās un rotaļās izpaudās jaunās audzes prieks dzīvot, latviskā gara možums un omulība.

*

Ziemeļu Ontario kalnrūpniecības pilsētā Kirkland Lake, kur pēdējā laikā tautiešu skaits pieaudzis, pie nesen radītās sporta kopas nodibināts drāmatiskais ansamblis, kas pēc vairāk kā mēneša ilga intensīva sagatavošanās darba savā pirmizrādē 2. decembrī uzvedīs R. Blaumaņa 2 cēlienu komēdiju „Zagļi", Martas Teteres režijā.

Pirms izrādes latviešu skaņu plašu mūzika pēc izrādes saviesīgs vakars ar dažādiem pārsteigumiem.

Par izrādi, kas notiks Ukraiņu zālē, 54 Mc. Camus Ave, un sāksies precīzi plkst. 18, dzīvi interesējās ne tikai vietējie, bet arī Virdžinijtaunas un Norandas tautieši.

Tā atkal viens sapnis kļuvis par īstenību — latviešiem Ziemeļontario ir pirmais teātris.

UN DZĪVE RIT TĀLĀK...

Mūsu trimdinieku tautkopības statistiķi aprēķinājuši, ka, lai latviešu tautai nebūtu nākotnē jāiepazīstas ar tādu procesu ko sauc par izmirstību, uz katru ģimeni jāpiedzimst 3,7 bērniem.

Nesen brīvību atguvušajā un pašreiz vēl saimniecisku grūtību izraisītas nabadzības pārpilnajā Indijā iedzīvotāju skaits katru gadu pieaug par vairāk kā 3 miljoniem. Amerikāņu diplomāts W. C. Bullits savā ceļojumā pa Indiju uzzinājis, ka šī zeme nespēj ražot pietiekami daudz pārtikas līdzekļu, lai apgādātu tagadējo iedzīvotāju skaitu, — tātad nākotnē pārtikas ražošanas problēma būs vēl smagāka. Dižciltīgās indiešu dāmas, mēģinot palīdzēt valdībai padzīt no Indijas bada rēgus, iesniegušas savus projektus. Viens no tiem ieteic Indijā ievest dzimstības kontroli, otrs zināma skaita vīriešu, tikai ne plāna izstrādātāju vīru, sterilizāciju. Bet Indijas valdība atzinusi, ka sievietēm gaŗi mati un īss padoms, tādēļ neviens no šiem plāniem netiek īstenots.

Indija atrodas Āzijā, bet arī Eiropā daudzas tautas bez kādiem statistiķu ieteikumiem kļūst skaitā dižākas un dižākas. Par piemēru, Spānijā pēdējos 10 gados iedzīvotāju skaits pavairojies par 2.032.000 un pagājušā gada beigās sasniedza 27.909.000.

— Bet mēs? Divi bērni, tas ir daudz! Pēc divu bērnu tēva goda sasniegšanas vīrietis vairs nekam citam nav derīgs kā naudas pelnīšanai vai nīkšanai krogū, pie alus pudeles...

ES CĪNĪJOS PAR TAISNĪBU

Un tagad kāds notikums, kas nespēj ietekmēt mūsu trimdas kopību: Kad Ņūboŗstonā — Illinoisa, 6 bērnu māte, Fergusona kundze uzzināja ka divas tās meitas atsūtītas mājās no darba, jo skolotājai nav patikuši to tērpi, tai tūliņ bija skaidrs, kas jādara. Viņa aizgāja uz skolu, piekāva skolotāju, notrieca to pie zemes un saplēsa brilles.

Otrā dienā, avīžu reportieriem apjautājoties, kā Fergusona kundzei patikusi cietumā pavadītā nakts, viņa atbildēja: „Tā mani nemaz neuztrauca, jo es, aizstāvot savus bērnus, cīnījos par taisnību."

Un šeit jāpiezīmē, ka vienam otram tomēr nav nekāda patika atrasties cietumā. Tādēļ trīs Toronto cietumā ievietoti vīri pārzāģējuši restes, izkļuvuši no kameras, tikuši pāri cietuma mūrim un pazuduši pirms kāds no cietumsargiem to uzzinājis. Lai līdzīgi gadījumi neatkārtotos, nācis ierosinājums Toronto pilsētā celt jaunu cietumu, jo pašreizējais 1864. g. celtais esot novecojis.

Vēl viens, gluži amerikānisks, sīkums: Oklandē — Kalifornijā, kāds vīrs augļotāja birojā lūdzis naudas aizdevumu, bet noraidīts. — Ka nē, nē! vīrs atstājis biroju, lai pēc 15 minūtēm atgrieztos ar pistoli un atņemtu uzņēmuma vadītājam Viljemam Metjūsam 1500 dolaru.

Skorpions

Sieviete

LIELIE SĪKUMI

SIANTĀRAS VĒSTULE LATVIJAS LASĪTĀJIEM

Mīļās dāmas,

Jūs visas vēlaties būt elegantas. Tā ir sievišķības daļa, un kuŗa sieviete gan gribēs noliegt savu iedabu? Bet elegance nav panākama ar jaunāko Parīzes modeli mugurā. Galvenais jūsu izskatā ir — harmonija, kā fons, kuŗā izcelties jūsu personīgajam šarmam.

Katra sieviete ir acīga novērotāja, kas attiecas uz citu sieviešu ārieni. Tā nekļūdīgi pamanīs valkātājas kļūmi cepures izvēlē, pavīpsnās par augsti papēžotām vakara kurpītēm pie vienkārša ielas tērpa un pavisam sašutīs par nepiedienīgām krāsu kombinācijām. Tikai viens vienīgs sīkums šādas vērotājas acīs var atestēt valkātāju par — bezgaumīgu. Tā it kā tieši meklē pēc kādas disonances, un vai Jums! ja tā atradīs ko pelamu Jūsu ārienē. Tās spriedums katrā ziņā būs tikai aizmugurisks un, vienreiz iesakņojies, plaši izlaidīs saknes arī draudzeņu ieskatos.

Kā redzat, tieši mazie cīniši gāž vezumus. Kādēļ nenolīdzināt tos un būt arvien drošai par savu izskatu?

Bagātās Amerikas lutekles, tērpus un cepures izvēloties, konsultē īpašas modistes ar augsti kultivētu gaumas izjūtu. Labākie matu stilisti piemēro tām piedienīgāko un turklāt modei tuvāko matu sakārtojumu. Arī citos gaumes jautājumos, tāpat kosmētikā tās vadās pēc slavenāko speciālistu norādījumiem.

Protams ,tas viss prasa milzu līdzekļus jo izcili eksperti nav pieejami bez tikpat izcila atalgojuma.

Mīļā lasītāja, nevietā te būtu nopūsties — un nedarīt pašai nekā. Uzskats, ka laba gaume ir iedzimta, gan dziļi iesakņojies, bet visai maldīgs. Tā gan var vienai būt piešķirta vairāk, citai mazāk. Taču gluži bez skaistuma izjūtas daba nav pametusi nevienu. Gaume ir jāizkopj kā katra kultūrāla interese. Tāpēc der biežāk pašķirstīt modes žurnālus, kas te pieejami arī bibliotēkās. Jāpavēro gaumīgi tērpto sieviešu apģērbs, un, tuvāk to analizējot itin viegli atradīsit harmonijas atslēgu. Tad jāpievērš uzmanība sev, it īpaši jāapzinās, ko varat atļauties valkāt, ievērojot tieši savus gadus, augumu, svaru. Nekādā ziņā nedrīkstētu tik ļoti iemīlēties kādas slavenības tērpā, ka rokas pašas sāktu darboties pie līdzīga atdarinājuma. Lielāka apdomība aiztaupīs sirdssāpes, lasot draudzeņu acīs, ka mīļotais tērps nepavisam Jums nepiestāv. Arī iepērkoties, nederētu ļauties acumirkļa sajūsmas pirkumiem. Var izrādīties, ka iegūtais tērps prasās pēc veselas virknes papildu pirkumiem ,kā kurpēm, cimdiem, somiņas vai cepures u.t.t., kuŗus Jūs nekādā ziņā nevarat atļauties, nedz arī bijāt plānojusi pirkt. Nav tikami savu patiku iegrožot, — bet vai tas mums nav jādara daudzās citās, vēl svarīgākās lietās?

Arī Jūs varat būt gaumīgi un pat moderni tārpusies, paturot prātā, kādas krāsas un materiāla kurpes un somiņa Jums mājās, kuŗu cepuri varēsit valkāt pie jaunā mēteļa un vai tas viegli pieskaņojams Jūsu garderobei, ko, protams, Jūs labprāt mainīsit biežāk. Tā arī ērti izvairīsities no līdzīga stāvokļa kā tā, kuŗa smejas par dāmu zaļā cepurē un zilās kurpēs.

Vēl viens liels, bet jo nozīmīgs sīkums, kur grēkotāju mums netrūkst: paviršība. Vai neesat kādā sarīkojumā apjūsminājusi dāmu lieliskā tērpā, un tomēr viņa Jūsu acīs nav izcila: Jūsu asais skats pamanījis kādu atirušu vīli, neglīti piedigetu pogu, kādu traipu. Tikpat nepiedodamas šādas paviršības ikdienā. Tās liecina visiem par Jūsu raksturu, mazina Jūsu tikumu. Vai labāk laikus neiovērst šos sīkumus?

Viss sacītais liekas tik vienkāršs kā ābece, bet pārdomājiet: vai kādreiz arī Jūs negrēkojat pret labo gaumi?

Jūsu Sianīāra.

SIEVIETE KREMĻA ĒNĀ

Vislabākos panākumus noslēpumu izzināšanā pēckaŗa gados guvusi sieviete. Nevienu noslēpumu Padomju S-ba neglabā tik rūpīgi kā atombumbas. Gadiem ilgi amerikāņu slepenais dienests mēģināja ievākt ziņas par krievu atombumbas tapšanu, bet — bez panākumiem. Visi aģenti, kam uzticēja šo misiju, vai nu pazuda, vai arī tika atrasti nogalināti. Un beidzot, kad vīriešu spējas izrādījās par vājām, uzdevumu uzticēja sievietei.

Kaut arī risks pārāk liels, sieviete to uzņēmās un vēl šodien darbojas aiz dzelzs priekškara savas dzimtenes un visas brīvās cilvēces labā. Vismazākā neuzmanība Kremļa baismajā ēnā — un viņas vairs nebūtu. Vašingtonā par viņu zina tikai tik daudz, ka tā ir skaista un drošsirdīga amerikāņu meitene, kas labi pazīst Eiropu.

Aiz dzelzs priekškara viņai izdevies nodibināt kontaktu ar komūnistu pretiniekiem un noorganizēt sazināšanos ar krievu atomrūpniecības slepeno biroju. Viņas veikums, par ko tagad drīkst atklāti runāt, bijis tik vērtīgs, ka jau tajā pašā 1949. g. jūlija rītā, kad nāca gatava komūnistu pirmā atombumba, par to zināja Vašingtonā..

Šī vērtīgā informācija deva iespēju savlaicīgi Tuvajos Austrumos brīdināt zinātniekus, kas sagatavojās radioloģisko izstarojumu uztveršanai un pētīšanai kad notiks gaidāmais sprādziens. Un tiešām, dažas dienas pēc sprādziena prez. Trūmens jau ziņoja pasaulei, ka krieviem izdevies atombumbu konstruēt un tā izmēģināta.

Par šīs veiklās un pat Maskavas čekai nenotveramās sievietes apbrīnojamiem panākumiem Kremļa varenie sašutuši vēl šodien. Bet brīvā cilvēce drosmīgo sievieti pienācīgi novērtējusi un, kad sabruks dzelzs priekškars, to sumināš.

Č.

Vēlam rudenim

Vienkāršs, bet glīts sarkans mēteļis milzu kaula pogām — darbdienai.

Elza Pērkone

JUMS IR PIENĀKUMS PRET SEVI

„... jo skaistums ir vara!" Sievietes skaistums visos laikos ir valdījis pār pasauli. Ne tikvien pār atsevišķu vīrieti, bet pat noteicis kaŗu un mieru, cēlis un gāzis pasaules varenos. Bet skaistuma jēdziens ir individuāls, kas vienam patiks, tas nespēs sajūsmināt citu.

„Tavs lilijām un rozēm līdzīgais vaigs ir pašas skaistuma dieves radīts,'" — savu iemīļoto apdzied kāds 17. gadusimteņa anonims dziesminieks, bet vācu dzejnieks saka, ka „meiteni tumšāku par tumšsārto sulīgo ķirsi ir grūti sasniegt, bet vēl grūtāki iegūt."

Kā pasaulē nav absolūti skaista cilvēka, tā arī nav absolūti neglīta. Katram īpatnim ir savs skaistums, katram individam sava pievilcība. Ne jau visur jādomine klasiskā skaistuma ideālam, — arī maza disharmonija var mūs iepriecināt un aizraut.

Bet vienu gan prasa aistētiskā sajūta: ķermeņa apvalkam — ādai jābūt tīrai un koptai. Ja mēs redzēsim skaisti veidotu seju un daiļu sievieti ar netīru, plankumainu, pat pinnainu ādu — tā zaudēs katru pievilcību. Te ar steigu nu jāmeklē iemesls, un nepieciešamības gadījumos jāgriežas pie ādas vai iekšējo slimību ārsta, jo bieži vien vainojami vielu maiņas vai arī zarnu darbības traucējumi. Ja tos izdosies novērst, arī sejas āda būs atkal tīra.

Bet ne tikvien slima un netīra āda ir jākopj un jāārstē, — vēl jo lielāka vērība piešķirama tieši veselai normālai sejas ādai, cenšoties to uzturēt aizvien tai pašā svaigumā un jaunības skaistumā līdz pat sirmam vecumam. Jo cik skaista gan ir sudrabotā māmuliņa ar ziedošo sejas krāsu, kas norāda, ka arī viņas dvēsele ir tikpat svaiga un ziedoša kā viņas vaigs!

Seju pareizi kopt itin nemaz nav grūti, tikai nedrīkst aizmirst to pareizi un dziļi notīrīt ik vakarus pirms gulētiešanas.

Šim nolūkam jāņem labs, mīksts un taukojošs tīrīšanas krēms un virzienā uz augšu liegi jāiemasē sejā, pēc tam noslaukot ar mīkstu drēbi vai papīra lakatiņu. Šo izdarību atkārtot vairākas reizes, un jūs redzēsit, cik netīra ir vate un lakatiņš. Un viss tas ir visu dienu iedarbojies uz jūsu maigo ādu! Pēc tam vēl seju nomazgāt ar labā sejas ūdenī iemērcētu vati.

Izdarība ir ļoti vienkārša, bet tā aiztaupa jums daudz rūpju, nepatikšanu un arī liekus izdevumus saslimušās ādas ārstēšanai.

Pēc kārtīgas nosusināšanas uzliek nakts krēmu uz visu seju, bet biezāku kārtiņu uz vārīgākām vietām — ap acīm.

Nekādā ziņā nedrīkst aizmirst arī kaklu, jo tas ir sievietes vecuma galvenais liecinieks, kas tikpat rūpīgi kopjams, kā maigā sejas āda.

Tipiskais sievietes ideāls amerikāņu vīriešu acīs

Nav viegli kļūt par ideālu, sevišķi pēc amerikāņu vīriešu prasībām; pat amerikāņietēm —ne, tādu izziņu sniedz kāds viņu laikraksts. Viņu skaistuma ideāls ir filmās noskatītās aktrises, tātad, vislabāk teikt viņu pašu vārdiem: „well shaped, long legged and narrow-waisted" Tie dod priekšroku pārsvarā blondīnēm. Tātad — tīri ārējā pievilcība, bez īstas prasmes skaistumu novērtēt.

Tie bēgšus bēg no intellektuālām sievietēm, bet katrā ziņā noskaišas, ja skaistais radījums ir pārlieku muļķīgs. Taču, ja tas neprasa laulības gredzeņa, tas viegli saprotas ar perfektās figūras īpašnieci. Protams, viņa meitenei var būt arī paskolotas smadzenes, bet tādā gadījumā viņš ne visai vēlētos tās manīt.

Amerikāņu vīrietis vislabprātāk apvienotu haremu ar bērnu-istabas mājību. Viņa meitenei jābūt lieliskai deju partnerei, simpatiskai uzklausītājai, amizantai viņa draugu pulkā. No otras puses, tas vēlas no tās mātes gādīgo mīļumu, kas dziļi iesakņojusies viņā no bezrūpīgās bērnības. Mātes gardiem ēdieniem izlutināts ,tas sagaida arī izcilas virējas talantu no savas izredzētās.

Istenībā tas labprāt iziet bieži un ar daudzām, cik vien tam iespējams saistīt. Ja tas uzlūdz vienu un to pašu meiteni ilgāku laiku, bieži ir tās pavadonis uz deju vakariem vai vakariņām, tad tas ir ceļā jau uz saderināšanos. Līdz ar to citu meiteņu vārdi pamazām nozūd no viņa telefona grāmatiņas.

Diemžēl ,arī precoties, tam vairāk izšķirīgs ir ārējais efekts. Fiziskā pievilcība tā kļūst par laulības galveno iemeslu. Viņu interešu lauki distancējas, bet pirms kāzām amerikāņu vīrietis par to galvu nelauza. Statistiķi to uzskata par vienu no svarīgākiem punktiem, kādēļ tik daudz amerikāņu laulību beidzas ar — šķiršanos.

S.

KAS KATRAI SIEVIETEI JĀZINA

Respektē vīra tiesības

Arī laulībā vīram jāpaliek sev uzticīgam. Viņam jādzīvo un jāmīlē, jāstrādā un jāatpūšas. Viņam drīkst būt radi un draugi un, par visām lietām, mājā, ko tas veidojis un uztur, viņš jācieņī, bet nevis tikai jācieš. Viņam ir tiesības preferansu spēlēt, ar draugiem tikties un klubā iepazīties, nebaidoties, ka mājā varētu izcelties „revolūcija". Vēl sastopamas ģimenes, kuŗās vīrs sajūtas kā gūsteknis, un gūstekni, kā zināms, nomāc neprātīgas domas.

Mīlai pretmīlu

Palaikam vīrietis dodas laulībā aiz mīlas pret sievieti. Mīla ir arī vienīgā pretvērtība, ko viņš prasa par savu darbu, savu naudu un savām rūpēm.. Viņš neprasa, lai viņu mīlētu kā elku, nē, bet gan tādu, kāds tas ir — ar visām labām īpašībām un kļūdām. Viņš jāmīl arī tā, kā to bērnībā mīlējusi mātē, kad tā saskatīja viņa sejā sava tēva deguna līniju un konstatēja vīra temperamentu.

Uzvedies labi

Kāds vīrs šķiršanās prāvā teicis:„Ar to, ka sieva savu jūtu pārpalikumus veltī arī lupatlašiem, es jau būtu samierinājies..." Patiešām, saskarē ar citiem, cik ātri aizmirstam to, ko mīlam! Mēs apvainojamies, klusējam un ticam savai uzvarai. Bet mīlā uzvaru nav. Uzvarētājs te parasti ir zaudētājs.

Uzticies

Katrā laulībā gadās krizes. Un tieši krizes brīžos visvairāk nepieciešama savstarpēja uzticība. Pasaule pieder tiem laulātiem, kas uzticas. Pārējie iet soli uz priekšu un divus atpakaļ.

Esi tolerants

Katrai sievietei, precētai vai neprecētai, kas nav tolerants, panākumu nebūs. Tolerances trūkums spēj sagraut laulību, jo — tas sagrauj arī cilvēku. Tāpēc atklāti nesaki vīram, ko tu domā par viņa radiem, labākiem draugiem, par viņa darbu un — kā viņš ēd apelsīnus.

Esi lojāla

Vīri pret sievām vienmēr ir lojāli. Esi tāda arī tu pret savu vīru. Nav labi, ja pie kafijas galda draudzenēm stāsti par savu laulāto draugu: viņš spēlē kārtis, iedzer, ir neiecietīgs u.t.t. Sieva ir vīra dzīvā izkārtne, tai jābūt lojālai.

Glabā savus sapņus

Sapnis ir illūzija. Mums vajadzētu tās paturēt arī tad, ja visi reālie plāni sabrukuši. Sapņi mūs mierina, kamēr atgriežas ticība. Sargā un glabā savus sapņus jau no pirmās laulību dienas un, ja esi veca, šad tad vismaz tos atmini.

DAŽI VĀRDI PAR KURPĒM

Apaviem ir tikpat veca vēsture kā pašai kultūrai. Bet mūsu civilizācijas sākumos apavi bija tik liels lukss, tie bija tik dārgi, ka pat Ēģiptes princeses parasti gāja kailām kājām, un savas sandales lika nest vergiem aiz sevis un tās uzāva tikai brīžos, kad viņām labpatika izskatīties īpaši cēlām un „dievišķām." Arī viens otrs no mums vēl redzējis ļaudis ejam uz baznīcu ar zābakiem rokā, nevis kājā.

Ēģiptiešu sāncenši un niknie kaŗotāji, senie hetiti, kas, kā zināms, ir kādos noslēpumainos rados ar baltu tautām — vismaz lingvistiski un gramatikāli — pirmie pasāka valkāt apavus ar uz augšu uzgrieztiem purniem.

Šī „mode" allaž laika tecējumā atgriezusies, un Viduslaikos kā iešanas atvieglināšanai purngalu „knābji" bijuši jāpiesien pie ceļiem. Mūsu ērtību laikmetā uz augšu uzliektie apavu purni vēl sastopami tikai pie somiem un lapzemniekiem, bet tur drīzāk aiz praktiskiem apsvērumiem nekā sekojot modes untumiem.

Visos gadu tūkstošos, kamēr vien apavi pagatavoti, līdz pat 18. gs., tie darināti individuāli uz pasūtinājumu. Pie kam, neviens kurpnieks nav varējis pagatavot vairāk par vienu pāri kurpju divi dienās. Tagad, turpretim, viens strādnieks apavu rūpnīcā pagatavo caurmērā desmit pāŗu apavu dienā.

Pirmais mēchanizācijas autors un līdz ar to moderno apavu rūpniecības tēvs ir Masačusetas, Lin pilsētas kurpnieks Džons Dagirs, kam gadījās tik daudz pasūtinājumu, ka viņš tos nespēja viens veikt un tādēļ pieņēma vienu mācekli, kas viņam piegrieza virsus, otru, kas tās sašuva, un viņš pats tad tam pievienoja zoles. Viņš arī pirmais pārdeva pašā veikalā uzlaikojamos gatavos apavus. Atzīmēsim tomēr, ka tie bija laiki, kad apavi vēl netika individālizēti kreisajai un labajai kājai...

Kāds cits jaunanglis Elijs Hauss 1846. gadā izgudroja adatu ar aci galā, kas ļāva īstenot arī kurpnieku šujammašīnu.

Patlaban mēchanizācija apavu rūpniecībā gājusi tiktāl, ka tanī ir vairāk nekā 150 dažāda veida operāciju, un Savienotās Valstīs tikai retais „Hanss Sakss" vairs spēj kurpi pagatavot no sākuma līdz galam savām rokām. Darbnīcas, kas strādā individuāliem pasūtinājumiem tāpēc spiestas savus amatniekus izaicināt no Eiropas.

Savienotās Valstīs pagājušo gadu saražots 491.000.000 pāŗu apavu, proti, vairāk kā pa trim pāŗiem uz cilvēku.

Collier's atzīmē, ka tās saražotas 1.150 rūpnīcās, kas izkaistītas pa 37 valstīm, no kuŗām ievērojamākās atrodas Jaunanglijā, visvairāk Masačusetā, Nuhemšairā un Mēnā.

Nujorkas pilsēta speciālizējas it īpaši sieviešu un lētos bērnu apavos. No Ohio ielejas nāk dāmu apavi ar augstiem papēžiem, no Tenesijas, Virdžinijas un Dienvidu valstīm lētie apavi. Čikaga speciālizējusies labākos kungu apavos. Losandželosā pievērsušies sporta apaviem, kamēr St. Luisa gatavo tikpat labi lētās kā dārgās kurpes. Nav otras zemes pasaulē, kur apavu kvaltāte būtu tik augsta, veidolu dažādība tik liela — tā, piemēram, kādā mazā apavu rūpnīcā Vermontā, kas nodarbina tikai 120 strādnieku, viena ražo 178 dažāda veida kungu apavus — nav arī otras valsts, kur, apavu cena būtu tik mērena kā Savienotās Valstīs.

Vēl dažus vārdus par īpatām apavu mēra vienībām Savienotās Valstīs, kas ir citas nekā tās, ko pazinām savā zemē un Vācijā, un kas izteicās centimetros.

Ķēniņam Edvardam II, kādā atpūtas brīdī, 1324. gadā, ienāca prātā noteikt, ka vienai collai jābūt treju miežu graudu garai. Tai pašā laikā gadījās, ka vairāki kurpnieki Londonā konstatēja, ka lielākā kāja karalistē ir 39 miežu graudu jeb 13 collu gaŗa. No tiem laikiem tad nu iespējami lielākā kurpe ieguva 13. numuru, un visi pārējie izmēri tad nu atkāpās uz leju pa vienam mieža graudam numurā. Numura atstatums no numura, tātad, ir 1/3 collas gaŗš.

Kas attiecas uz kurpju platumu, tad to mēro collas sešpadsmitdaļām, apzīmējot platumus burtiem no A līdz E.

Interesanti, ka kāju lielums mainās ar paaudzēm. Tā vidējais dāmu kāju lielums patlaban ir 7½ B, kas ir pus mēra lielāks par iepriekšējo paaudzi; vidējais vīriešu kājas lielums tagad ir 8½D, par veselu mēru lielāks. Iemesls šai parādībai ir labāka barība, kas ļāvusi cilvēkam izaugt lielākam. No otras puses, sievietes arī vairs nepievērš tik lielu nozīmi mazai kājai kā vecmāmiņas laikos un tās tādēļ atturas no savu kāju iespilēšanas šaurās kurpēs.

Atzīmējams, ka ASV austrumu daļā ļaužu kājas ir strupākas, īsākas un platākas, bet jo vairāk uz rietumiem jo kājas kļūst šaurākas un gaŗākas.

Visai interesanti arī, cik apavu gadā ļaudis iegādājas pa atsevišķām kārtas un vecuma grupām. Pieaugušie vīrieši caurmērā uz personu gadā iegādājas 1,84 pāŗu apavu, pieaugušas sievietes — 3,84 pāŗu gadā; puikām pirkti gadā — 1,26 pāŗu, bet meitenēm — 4,68!

Armijā, kas gadā lietā 15 milj. pāŗu apavu, ar īpašām elastīgām zolēm apavu mūžu paildzina par veselām 17 reizēm, salīdzinot ar laiku pirms II Pasaules kaŗa.

Elza Heine

SPORTS

PA DAŽU JAUNO SPORTISTU PĒDĀM

Krietns un vispusīgs savā darbā rādās jaunais literāts Gundars Grīslītis, kas jau skolas gados daudz domājis par jaunatnes problēmām un līdzsvaru jaunatnes tieksmēs. Viņš blakus savām skolas gaitām un literāram darbam atzinis, ka sports ir svarīga kultūras sastāvdaļa, un tam veltījis pienācīgu interesi, starp citu vācot un studējot arī statistiskas ziņas par mūsu jaunatnes sporta gaitām. Šeit viņa šīgada labākie sasniegumi vieglatlētikā, kas reālizēti Linkolnas vidusskolas Kembridžas sitijā un vasaras brīvlaikā Indiānā lodes gr. (5,4 kg) 10,97 m, tāllēkšanā 6,01 m., tāllēkšanā no vietas 2,61 m, trīssollēkšanā 10,62, kamēr augstlēkšanā viņš jau 1948. g. veica 1.52 metrus.

P.

Lankesterā, Nujorkas valstī, pirms pāris mēnešiem no Oldenburgas—Omštedes nometnes iebraukušais jaunatnes vieglatlēts Juris Lasmanis, startējot kopā ar amerikāņu jauniešiem pārbaudes sacīkstēs, sasniedzis tāllēkšanā — 5,35 m., tāllēkšanā no vietas — 2,20 m., trīssollēkšanā — 9,45 m. Kādās sacīkstēs piedalījusies arī L. māsa — Rita Lasmane, lēkdama tālumā 3,21 m.

Labus panākumus amerikāņu skolu sacīkstēs pavasarī guvis arī bij. Sengvardenes nometnes jaunatnes vieglatlēts Uldis Blukis, kas kopā ar brāli Juri, jau nepilnu gadu dzīvo Ridge Farmā, Īllinoisā. Piedalīdamies 4. sacīkstēs, B. ieguvis 2 pirmās, 1 trešo un 1 ceturto vietu tāllēkšanā (labākais sasniegums — 5,78 m.), kamēr 100 jardu (91,4 m) skrējienā divreiz ierindojies 4. vietā (labākais laiks — 11.9 sek.). Apgabala meistarsacīkstēs, ar 5.67 m tālu lēcienu B. ieguvis 4. v. tāllēkšanā.

Vairāki citi apdāvināti jaunās paaudzes vieglatlēti pēc ierašanās šinī krastā gan pilnīgi pazuduši. Tā, piem., Kanzas— Sitijā dzīvo bij. Emdenes nometnes vieglatlēts Osvalds Blaus, bet Indianapolē Margers Caune. Dīr Hārberā, Vašingtonas valstī nesen ieradies bij. sengvardenietis Ivars Emmermanis, kamēr otrs šīs nometnes pārstāvis Edgars Lesiņš apmeties Summitā, Nudžersijā. ASV ieradušies arī Harijs Jāunzemis, Edvīns Ermanovičs, Helmūts Strēlnieks, Tālivaldis un Jānis Šūlmeisteri u.c. „Pēdējais mohikānis" jauniešu patukšajā Omštedē nu palicis Arturs Zāns, kas jau agrā pavasarī sasniedzis pagaidām labāko sezonas sasniegumu 2 kg diska mešanā jauniešiem, lidinādams apaļo ripu 29,75 m, bet arī viņš jau domā par kuģošanu uz citu krastu.

G. Grīslītis

PASAULES SPORTA NOTIKUMI

Vīnē pašlaik uzņem filmu, kuŗā galveno lomu tēlo slavenā futbola vienība Rapid.

*

Pasaules meistarsacīkstēs modernā pieccīņā Helsingborgā individuālās sacensībās uzvarējis zviedrs Hallo, pārspējot somu Vikko, kamēr 3. v. ierindojies zviedrs Lindkvists. Pēc valstīm: 1) Zviedrija, 2) Somija, 3) Brazilija, 4) Anglija, 5) Francija.

*

Boksa amatieru valstu sacīkstēs Helsinkos Somija ar Spāniju cīnījušās 8:8, Teherana—Vācija uzvarējusi Persija 13:7; Geteborgā Zviedrijas ar Italiju cīņas beigušās 10:10.

*

Roterdamā Holandes un Somijas valstu sacīkste futbolā beigusies 4:4;Eiropas ziemeļvalstu 4 gadu futbola turnīrā pašlaik priekšgalā ir Zviedrija ar 16:8 punktiem, seko Danija ar 14:10, Norvēģija 13:11 un Somija 5:19.

*

Ievērojami sasniegumi starpt. vieglatlētikas sportā: Sodovā čeču Zatopeks skrējis 14:39,8 min., Bukarestā rumānis Dragomirs kārtslēkšanā ar 4,03 m sasniedzis jaunu rumāņu rekordu; starpt. sacīkstēs Lijonā augstlēkšanā uzvarējis zviedrs Lungkvists ar 1,98 m., kārtslēkšanā francūzis Šillons veicis 4,15 m. bet diska mešanā bij. pasaules rekordists Konsolini sasniedzis 51,23. Starpt. sac. Budapeštā vesera mešanā pasaules rekordists ungārs Nemets ar 58,87 m pārspējis savu bīstamāko konkurentu nāk. g. olimpiskās spēlēs norvēģi Strandlu, kas spējis 57,88 m. Šķēpa mešanā nepārspēts palicis soms Nikinens ar 73,20 m. Sieviešu sacīkstēs izcilu rezultātu tāllēkšanā — 5,83 m sasniegusi ungāriete Giarmati.

*—

Uz ziemas olimpiskām spēlēm Oslo Francija sūtīs 51, Šveice 69, Austrija 80, bet Vācija 55 dalībniekus.

*

ASV ziemas sportisti pirms došanās uz Oslo vienu mēnesi trenēsies Gjoevikā. Vidusnorvēģijā.

*

Olimpiskais lāpu skrējiens uz Oslo starp citu virzīsies caur Drammenu, kur dzimis 1924. g. olimpisko ziemas spēlu trīskārtējais uzvarētājs Haugs, un caur Kongsbergu, kur dzīvo slavenā slēpotāju Raudu ģimene, tādā veidā godinot šos lielos sportistus.

*

Hamburgā zviedru solotājs J. Liungrens 15 km ar 1:11:35,6 st. uzvarējis vācieti Litzi. Zviedra laiks par 5 min. vājāks par Lieskalna jauno pasaules rekordu.

LSST PAZIŅOJUMI

Latviešu sporta sekretāriāts šā trimdā, par kuŗa vadītāju spdarbinieku 2. kongresā 1951. g. 30. jūl., Londonā, ievēlēja A. Maurinu, bet par palīgiem M. Kalvi un A. Zaķi (sekretāriāta adrese: 44 Hans Place, London SW1, England), izsludinājusi trimdas labākos apstiprinātos sasniegumus vieglatlētikā, kas iegūti saskaņā ar starptautiskiem jeb LSST izsludinātiem vieglatlētikas noteikumiem. (Skat. tabulu).

LSST lūdz visu zemju sporta pārvaldes piesūtīt līdz 1952. g. 1. janv. eventuālos papildinājumus vieglatl. korespondences sacīkšu noteikumos un paziņot, kad sākas un kad beidzas attiecīgo zemju sporta sezonas vieglatlētikā, futbolā, basketbolā, peldēšanā u.t.t.

ASV

Filadelfijas latviešu futbola klubs paralleli meistarības spēlēm piedalās arī divu kausu izcīņā. Diemžēl, mūsu spēlētājiem biežī nākas ciest aiz tiesnešu partejisma, un bieži vien pretinieka rupjā spēles veida dēļ, jo gandrīz katrā spēlē amerikāņi laiž darbā dūres, labākā gadījumā iztiekot ar tīšu speršanu, kamēr spēlējot ar ukrainu, vācu, lietuviešu un polu vienībām, šādas „sportiskas izdarības" nav notikušas

Amatieru kausa izcīņā latvieši uzvarēja „Lighthaus" ar 3:2 un zaudēja, līdz ar to izkrītot no tālākām spēlēm pret „Chelstick" 1:2. Tiesneša netaisnas rīcības dēļ otrā spēlē nevarēja darboties līdz V. Freimanis, kas ir uzbrukuma vadītājs un labākais vārtu guvējs, tādēļ arī nācās zaudēt, kaut gan latvieši bija pārsvarā.

Šinīs dienās no Vācijas ieradies futbolists Jargāns.

Filadelfijas basketbola turnīrā piedalās arī latviešu vienība, kas līdz šim vienu spēli uzvarējusi ar 49:20, bet zaudējusi turnīra spēcīgākajam piecniekam „Bombers" 38:50. Mūsu vienībā spēlē: Janševskis, Vītols, Celmraugs, Jirgens, Maktenieks, Tobiens, Raminš, Ruigs.

LABĀKIE REZULTĀTI IR:

Vīriešiem

100 m A. Priednieks — 11.0 (1946. Vācijā);
200 m A. Priednieks — 22.6 (1946. Vācijā);
400 m A. Čudarans — 51.2 (1948. Vācijā);
800 m V. Teteris — 1:56.9 (1946. Vācijā);
1.000 m V. Teteris — 2:33.9 (1947. Vācijā);
1.500 m K. Upenieks — 4:10.8 (1949. Vācijā);
3.000 m K. Upenieks — 9:10.2 (1948. Vācijā);
5.000 m E. Laipenieks — 15:58.6 (1946. Austr.);
10.000 m J. Zvilna — 38:48.1 (1947. Vācijā);
15.000 m J. Zvilna — 58:10.8 (1947. Vācijā);
110 m barj. A. Graudiņš — 16.0 sek. (1946. Zviedr.);
200 m barj. M. Pētersons — 25.5 sek. (1951. ASV);
400 m barj. K. Upenieks — 59.4 sek. (1949. Vāc.);
4 x 100 m vienībām Vircburgas YMCA (A. Gunarsons, Bite, Osītis, Lamberts) 46.3 (1946. V.);
4 x 100 m vienībām Vircburgas YMCA (A. Garumsons, Bite, Osītis, Lamberts) 46.3 (1946. V.);
4 x 400 m Šlesvig—Holst. sastādītā (M. Bergs, A. Hakelis, M. Fogels, Čudarans) 3.43.0 (1946.);
Zviedru stafete. Izlases vien. (A. Čudarans, V. Teteris. A. Priednieks, A. Garklāvs) 2:04.7 (1946. Vācijā);
Olimpiskā stafete. Šlezvig—Holst. sastādītā vien. (A. Čuderans, R. Niedra, Z. Gertners, A. Priednieks) 3:51.8 (1941.);
Olimpiskā stafetē vien. sp. kopa Tālava Anglijā (Z. Mundeciems, E. Salnājs, Z. Nikazis, H. Brencītis) — 3:54.8 (1951.);
Augstlēkšanā H. Mastiņš — 1.90 (1951. Vācijā);
Tāllēkšanā A. Gunarsons — 6.85 (1946. Vācijā);
Kārtslēkšanā M. Danoss — 3.70 (1946. Vācijā);
Trīssollēkšanā E. Bukbārdis — 13.12 (1947. Vāc.);
Lode A. Puksts — 15.35 (1950. Anglijā);
Disks J. Ratass — 45,02 (1949. Vācijā);
Šķēps — J. Stendzenieks — 71,31 (1948. Anglijā);
Veseris G. Vainovskis — 48,26 (1951. Anglijā);
Pieccīņā O. Feldmanis — 2332 (1951. Anglijā);
Desmitcīņā J. Plīsis — 4920 (1949. Vācijā);
(jauns vērtējums)
3 km sol. Ritums — 14:07.1 (1948. Vācijā);
5 km sol. J. Dāliņš — 24:11.7 (1947. Vācijā);
10 km sol. J. Dāliņš — 49:33.4 (1946. Vācijā).

Sievietēm:

60 m A. Buka — 8,0 sek. (1948. Vācijā);
100 m M. Timma — 12,9 (1947. Vācijā);
200 m V. Bebre — 28,8 (1948. Vācijā);
80 m barj. V. Bebre — 13,5 (1950. Francijā);
Augstlēkšanā M. Timma — 1.52 (1947. Vācijā);
Tāllēkšanā M. Timma — 5,54 (1947. Vācijā);
Šķēps M. Riekstiņa — 32,80 (1947. Vācijā);
Lode Z. Ringenberga — 11.83 (1946. Vācijā);
Disks V. Bebre — 34.24 (1948. Vācijā);
Pieccīņā Z. Ringenberga 250 p (pēc R. Dekšenieka tabulām — 2580 p.) (1947. Austrijā);
4 x 60 Fuldas YMCA (N. Ozolina, A. Balode, A. Buka, R. Abrante—Gangnuse) 32.0 sek. (1948.);
4 x 100. Izlases vien. (Kāpostiņa, Jaunzeme, Sprūženiece, Timma) — 53.0 sek. (1946. Vāc.);
Buka, Abrante) — 54.9 (1948. Vācijā)
4 x 100 vienībām Fudas YMCA (Ozolina, Balode,

Arnolds Bagun-Bērziņš

VILCIENĀ UZ VOLCHOVU

(Turpinājums)

„Likt bataljoniem nostāties pus astoņos iziešanai." Bataljonu komandieri pieteic rotu komandieriem nostādīt rotas iziešanas kārtībā uz bataljona pulcēšanās vietu ap septiņiem. Kamēr pavēle nonāk pie vadiem, iznāk, ka zaldātiņiem jau jāceļas pus četros. Dežurants apzinīgi tos uzceļ trijos. Nostāda un gaida uz vada komandieri. Tas, cilvēks, nemierīgs juzdamies tik atbildīgā uzdevuma priekšā, ir klāt jau pulksten pus četros. Kopā ar citiem rota jau tur pus piecos. Bataljona komandieris ir arī drīz klāt, un pulks pa bataljoniem nostādīts piecos. Pulki, uz komandieŗu iniciātīvas pamata, neviens negrib būt pēdējais parādes laukumā, ir tur jau nostādīti septiņos. Un nu sākas gaidīšana. Astoņos zaldātiņi jau varen atdzisuši, jo nu soļošana ir beigusies un jāstāv. Deviņos ierodas garnizona priekšnieks un inspicē garnizona vienības. Tad atkal gaidīšana. Pus vienpadsmitos viens otrs jau sasalis cietu kā lauku kā izrakts kartupelis pliksalā. Vienpadsmitos ķeizara tētiņam ienāk prātā, ka kaut kur taču laikam ir parāde. Kamēr nu uzcērtas gallā uniformā un ierodas uz parādes laukuma, pulkstenis ir jau turpat pus viens. Viens otrs zaldātiņš jau pa to laiku ir apgāzies. Kad jāsāk soļot, tad dažiem ir tā pagrūti iekustināt kājas, bet gaitā gan visiem ir varen braša, jo visi ir sasaluši stīvi un iet tik stalti un taisni, kā olektis norijuši. Tētiņš ar pamiļiju kāmanās aizbrauc mājās, bet pulku vezumnieki atbrauc savākt apkritušos. Un visa šī izprieca saucas par „Ķeizara dzimšanas dienu."

Protams, ka stāsts visiem patīk, jo tajā, pat mūsu apgaismotajā laikmetā, ir milzu daudz patiesības. Un ar šo brīdi bataljonā dzimst jauns teiciens — „Ķeizara dzimšanas diena." Kur vien nākotnē iznāk ilgāka gaidīšana, ierindā dzirdami „rūcieni bārdā": Nu jau laikam ķeizaram dzimšanas diena jāsvin, a, ko? Bet, šis teiciens ir labs zibeņa novedējs, jo sakarā ar to, mēs parasti redzam visas attiecīgās situācijas smieklīgumu.

Kaŗaspēkam vajag tādus zibeņa novedējus, jo ja zaldāts vairs „neķendējas," tad kaut kas nav kārtībā. Īsts kaŗavīrs vienmēr atrod kaut ko, par ko ķendēties. Pārtika vai mītne, netikšana atvaļinājumā vai šņabja devas apmēri. Vienmēr un visur dzirdama rūkšana un pat lamāšanās. Bet to nedrīkst pārprast. Ar to kaŗavīrs mēģina novērst pats savu uzmanību no tām lietām, kas nomāc viņu personīgi iekšēji. Bet ja „šķendēšanās" nav vispārēja, ja kaŗavīri ir ar visu mierā, izņemot vienu lietu, tad varam būt droši, ka šī viena lieta ir tiešām nopietna un priekšniecība darītu gudri, to izmeklējot.

Kaŗavīrs, lai gan ārēji dažreiz auksts un nežēlīgs, kā to prasa viņa pašreizējais amats, dziļi sirdī tomēr bieži vien ir pat mīkstāks un nesavtīgāks kā ārpus kaŗa kopas stāvošais cilvēks. Cik patiesi ir tautas dziesmas vārdi:

Es kaŗā aiziedams,
Sirdi slēdzu akmenī,
Aust gaismiņa, lec saulīte,
Plīst akmens skanēdams.

Nav iespējams cilvēkam kaŗā būt tādam, kā viņš varbūt domā un vēlas. Kaŗš nav parādes laukums, kur skan braša maršu mūzika un rinda pēc rindas zaļoksnēju jaunekļu solo braši, raitā kopsolī gaŗām tribīnēm, gaŗām skatītāju pulkiem pilsētas ielās, modinot kaut ko neaprakstāmu, kaut ko dziļi aizkustinošu katra īsta patriota krūtīs. Kaŗš ir auksts un nežēlīgs. Kaŗā katrs triks, katra viltība ir pieļauta, ja ar to ir iespējams izsist ienaidnieka kaŗavīru no ierindas, vienalga, vai tas būtu viņu sakropļojot vai nonāvējot. Kaŗā pamostas visu neminamā pagātnē nogrimušo senču asinis un instinkti. Kaŗš atgriež cilvēku atpakaļ tūkstošiem gadu. Ir tikai divas iespējas — viņš vai es. Būt viltīgākam par viltīgāko ienaidnieku, sīkstākam par sīkstāko un ātrākam par ātrāko, sastopoties ar naidnieku aci pret aci. Kaŗā katra mazais personīgais „es" jāaizmirst, un kas to nespēj, nespēj arī būt labs kaŗavīrs — savas tautas aizstāvis. Bet šis „es" tomēr pastāvīgi klauvē un meklē īstenojumu. Tas mēģina izlauzties uz āru un atgūt savu vietu, kuŗā tas tik ilgi valdījis. Ja kaŗavīrs padodas šīm jūtām, tas zaudē daudz ko no savas vērtības kā kaŗotājs. „Es" ir pieļaujams tikai tik tālu, cik to prasa pašuzupurēšanās instinkts — neskriet tīši nāvē ar mongoļa fanātismu, vai japāņu lidotāja — pašnāvnieka „kamikazes" trulumu.

(Turpinājums sekos)

Katija Bērziņa

ARĢENTĪNA LATVIETES SKATĪJUMĀ

VĒSTULE LATVIJAI AMERIKĀ NO ARĢENTĪNAS

Lasot pienākušos laikrakstus mēs, Arģentīnā dzīvojošie latvieši esam sašutuši par nepārdomātiem vārdiem, piem., diktātors, un tml. Šeit valsts prezidents ir tautas tiesī ievēlēts. Tāpat ar ironiju rakstīts, kad katoļu garīdzniecība aizlūdz par prezidenta kundzes veselību, bet citādā noskaņā rakstīts, kad aizlūdz par Anglijas karaļa veselību. Kādēļ tas tā? Mēs, latvieši, satiekoties daudzreiz esam šo lietu pārrunājuši, un esam pārliecināti, ka ar tādu noskaņu mums var tikai kaitēt. Nenosodiet un nenoniciniet valsts iekārtu, kur patvērumu dabūjuši pašu tautieši, ar to mums nekā laba nedara. Mēģinājām paskaidrot, kā rodas nepareizās ziņas par Arģentīnu.

Arģentīna bija viena no pirmajām zemēm, kas uzņēma visu ģimeni, nevērojot bērnu daudzumu, nedz arī vecāku gadus, ko nedarīja neviena no slavinātām zemēm. Katrai valstij saskaņā ar savām īpatnībām ir savi likumi, kuŗus grozīt nav mūsu spēkos. Latviešiem šeit visas tiesības, izņemot vēlēšanas. Pēc 2 gadiem var dabūt pavalstniecību, kas tad piešķir pilnas tiesības. Šeit arī ieceļotājs, kas nav pavalstnieks, var atvērt veikalus, darbnīcas, celt mājas, iekārtoties, kā katram patīk. Arodbiedrības ir strādnieku tiesību aizstāves, bet ne noteicējas par strādnieku. Žēl, ka tik maz latviešu tās izmanto. Valsts iestādes ir nelabvēlīgi noskaņotas pret komūnismu. Daži zēni stiprāku malku ieņēmuši, saplūcas „idejas dēļ" krogos; policijā teikusi, ka situši komūnistus, ar uzslavu tiek palaisti vaļā, un ar godu izvadīti no iecirkņa, kaut gan iedzēries te pa ielu nedrīkst blandīties. Mums nav svešs, ka agrāk galvaspilsēta Buenosairesa bija slavenākā balto verdzeņu tirgotava. Tagad nav. Agrāk Arģentīnu pārvaldīja ārzemnieki ar savu kapitālu un arģentīnietis bija kalps, kungi bija ārzemnieki. Tas viss ir likvidēts. Pašreizējā valdība atdevusi Arģentīnu arģentīniešiem, un tas lūk nepatīk ne kapitālistiem, nedz arī mums naidīgai zemei. Latvieši šeit pieskaitīti pie labākajiem emigrantiem, par ko jāpateicas vecajiem latviešiem, kas ar savu stāju, mūsu vārdu ir cēluši. Tāpat daudz jaunatbraucēji ir tikuši valsts darbā un tieši ar darbu ir izpelnījušies cienību un uzticību.

Arģentīna ir sveša mums ar savām iekšējām un ārējām īpatnībām, bet ja kaut ko derīgu atrodam un gribam šeit izveidot, vienmēr atrodam dzirdīgas ausis.

Dzīves dārdzība šeit pašreiz liela. Ja ģimenē strādā viens un mutīšu daudz, pagrūti iztikt., bet ja strādā vairāki, dzīvot var labi. Ir latviešiem jau savas mājas, darbnīcas, uzņēmumi un prieks noskatīties, kā tautieši sīksti un cieti ceļ atkal savu dzīvi no nekā. Tieši tie, kas nav atveduši līdz vērtības, ir visenerģiskākie. Kam bijuši kādi līdzekļi, bieži tie nav likti lietā un izdoti.

Mana meita pag. g. beidza pamatskolu kā pirmā skolniece un saņēma valsts prezidenta kundzes balvu — trīs nedēļas kalnos atpūtai kopā ar mani. Šāds prieks pie normālas algas maksātu viena strādnieka pusgada peļņu. Skolas direktors aizrādīja, ka tas nedarā godu Arģentīnas bērniem, ka vēl valodu nepārvaldītāja iebraucēja var viņus pārspēt. Vietējie ir kūtri un strādā tikai tik daudz, lai dzīvotu. Viņi apbrīno mūsu enerģiju un izturību. Šeit neskauž un nenicina. Bet, ja jūs ar vietējiem, kas lielāko tiesu analfabēti, esat draudzīgi, viņi būs visizpalīdzīgākie kaimiņi. Likumi ir stingri un nesaudzīgi un tikai tā var šos karstasiņus savaldīt. Sievieti neviens nedrīkst uz ielas uzrunāt, par to soda. Dzert jūs varat un „dzeramais" lēts, — bet piedzēries ielās nedrīkst rādīties. Nedrīkst sist sievu, ja par to sūdzas policijā, vīru uz 4 dienām ievieto arestā, tur viņš ar uzvijām saņem sitienus atpakaļ. Bērnus drīkst sist, bet laikā pielaiž „godīgu pērienu." Rīkotos bērnu svētkos prezidenta kundze dod bērniem pilnu vaļu tā ka tur ir viens vienīgs chaoss, bet bērni par to priecājas un arī pati prezidenta kundze. Mums ir darbs, esam tiesiski droši, mūsu stāvokli izprot, mums ir brīvība.

Tādēļ, tautieši ārzemēs, nedarait kļūdas un nerakstait laikrakstos sliktu par attiecīgas valsts iekārtu, kur mitinās mūsu ļaudis (es nedomāju dzimteni). Iebraucēji bauda aizsardzību valstī, kuŗā ieceļojuši.

Vai romieši pazinuši Islandi pirms vikingiem?

Toronto universitātes profesors numismatiķis Fricis Heichelheims šķiet esam pierādījis, ka Romas impērijas kaŗavīri ieradušies Islandē 300 gadus pēc Kristus, tātad 500 gadus pirms vikingiem.

Zinātnieks domā, ka Islande bijusi pazīstama jau sengrieķu kuģiniekiem veselus 600 gadus agrāk. Iespējams, ka Ziemeļamerika bijusi pazīstama grieķiem pat 300 gadus pirms Kristus — 1800 gadus pirms Kristapa Kolumba.

Šo hipotēžu virkni ierosināja trīs niecīgas romiešu monetas, ko atrada pirms 5 gadiem Islandē. Monetas kaltas romiešu ķeizaru Aurēliāna, Proba un Diokleciāna laikā, kuŗa valdīšana, kā zināms, izbeidzās 305 g. pirms Kristus. Viens no naudas gabaliem kalts Cizikusā — Marmora jūŗas ziemeļu krastā Galipoles tuvumā, divi pārējie — Romā.

Kā šie naudas gabali nokluvuši Islandē?

Naudas gabalu īpašnieks dienējis romiešu armijā, sākumā Vidusjūŗas austrumu piekrastē, tad Romā ķeizara gvardē. Diokleciānam 305. g. no troņa atteicoties, kaŗavīrs — atstājis kaŗa dienestu un kļuvis par jūŗas braucēju un kā tāds ieradies Islandē, kur — būdams ģermāņu izcelsmes — ieraicis naudas gabalus zemē, lai iemantotu dievu labvēlību. Vai dievi viņu uzklausījuši, vai arī dēkainis turpat Islandē miris, neviens neuzzinās.

Ka naudas gabali nevarētu būt Islandē ievesti pēc šī laika, liecina tas, ka šie naudas gabali kalti inflācijas laikā un zaudēja savu vērtību neilgi pēc iznākšanas. Nevērtīgu naudu bijušais leģionārs nebūtu ņēmis līdzi, nedz to dieviem ziedojis.

Zinātnieki prof. Heihelheima interpretācijai piešķir nopietnu vērību.

H. ir vācu izcelsmes un ieradies Kandā pēc II. Pasaules kaŗa.

EDV. SILGALVIS

Mans ceļojums apkārt zemes lodei

(Turpinājums)

Nākošajā dienā — taisni desmitos no rīta — kā tas bija norunāts, pie mūsu viesnīcas galvenās ieejas durvīm lēni piebrauca gluži jauns limuzīns, no kuŗa izkāpa patīkama izskata kungs, kas, ienākot viesnīcas uzgaidāmās telpās, stādījās mums priekšā kā mūsu šīs dienas gids un mūsu rīcībā nodotā auto šoferis. Bijām pārliecināti, ka arī dāma, ar kuŗas starpniecību mēs šo izbrauciena pieņēmām, brauks mums līdz, bet viņas nebija. Jautāt par to mūsu šoferim—pavadonim kautrējos, un tamdēļ kāpām tik iekšā limuzīnā. Mūsu auto sāka lēni slīdēt pa gludām Losandželosas ielām, līdz nonācām uz plata, ap 20 kilometru gaŗa, Vilšaira bulvāŗa, pa kuŗu cauri lielajam un skaistajam Vestleika parkam devāmies uz Biverļi kalnāju, kur atrodas vienīgi kino zvaigžņu skaistās savrupmājas. Apskatījuši vairākas no tām, kā arī dabūjuši zināt no mūsu pavadoņa, kam katra no šīm greznām celtnēm pieder, mēs devāmies atpakaļ uz Holivūdu. Pa ceļam apstājāmies pie Fox filmu studijas, kuŗas apmeklēšanai atļauja mūsu pavadonim jau bija kabatā. Bez speciālas atļaujas nevienā studijā iekšā nevar tikt, bet arī ne labprāt tādas dod, lai biežie apmeklētāji — gribētāju tās redzēt ir ļoti daudz — netraucētu filmu uzņemšanas darbus. Tikai no ārpuses redzējām Metro—Goldwyn Mayer, Warner Bros. un citu kinofilmu uzņemšanai celtus gan Indijas tempļus, kan Ķīnas augstās „pagodas" (elkudievu tempļus). Braukājot pa Holivudas ielām un bulvāŗiem, redzējām gan tikai vienu „zvaigzni" — gaišmataino Džini Harlou'u (Jeane Harlow), bet ļoti daudz „extrā gerlas un bojus".

Izbraukājuši rajonā un šķērsām Holivudu, devāmies uz jūrmalu, uz Holivūdas Rivjēru. Pēc vairāku desmitu kilometru brauciena pa gludu kā dēli asfaltētu ceļu gar pašu tumšzilā Klusā okeana plūdmali, nonācām pie kādas ļoti modernas celtnes — vienīgās ēkas visā tanī apgabalā — pie kuŗas stāvēja novietoti tikko piebraukušie kādi pieci vai seši automobiļi. Ieejot šinī ēkā, redzējām, ka tas nav vis bandītu perēklis, bet lielā kās Dienvidkalifornijas zemes pārdošanas (Land investment) sabiedrības mājoklis — grezna viesnīca ar biroju un citām telpām.

Kad bijām nokratījuši ceļa putekļus un noslaucījuši sviedrus šīs viesnīcas ultrāmodernajās tualetes telpās, mūs uzaicināja ieturēt pusdienas. Pēc labām pusdienām kopā ar iepriekš atbraukušiem apmēram pāris desmit tādiem pašiem kā mēs dažādu tautību ļaudīm, tikām aicināti ieņemt vietas kādā atsevišķā blakus telpā. Kamēr ļaudis lasījās kopā, es sāku novērot šīs istabas iekārtu. Uz melnas tāfeles, kas karājās pie sienas mums taisni iepretim, bija redzami visādi cipari, zīmējumi un diagrammas. Uz vienas no sānu sienām bija eļļas krāsās zīmēts uzkalnājs ar vienu vienīgu ēku, gluži līdzīgu šai viesnīcai, bet uz otras sānu sienas bija attēlota pilsēta jūrmalā ar skaistiem pēc noteiktas sistēmas celtiem namiem. Tagad es skaidri sapratu, ap ko lieta grozās: tāda, kāda šī skaistā eļļas krāsās zīmētā pilsēta te uz sienas pašulaik redzama, izskatīsies pēc gadu desmiteim visa apkārtne, kur šobrīd nav vairāk nekā kā šī viesnīca. Pēdējo, kaut gan tā izmaksājusi pāri par miljonu dolaru, noplēsīšot tad, kad sākšoties šī tagad pilnīgi tukšā apgabala plānveidīga apbūve. Mūsu pavadonis tik veikli un pārliecināti nolasīja mums lekciju par tematu „Kapitāla ieguldīšana vērtīgā nekustamā īpašumā", ka nācās tikai pabrīnīties. Iepazīstinājis sīki visus klātesošos klausītājus ar šī apgabala labām nākotnes izredzēm, par ko liecinot jau tas vien, ka ne mazāk kā puse no visiem apbūves gabaliem jau pārdoti, uz kuŗiem drīzumā pacelšoties ne tikai skaistas savrupmājas, bet arī debesskrāpji, lika mums priekšā iegādāties arī sev kādu no tiem ar „ļoti izdevīgiem" noteikumiem un, galvenais, bez liela kapitāla. Es liku viņam saprast, ka šī lieta mani šobrīd ļoti maz interesē, jo man pēc 12 mēnešu atvaļinājuma jāatgriežas Ķīnā un tur jāpavada vēl daži gadi līdz pensijas izdienai. Laipnais šoferis-lektors (tagad es viņu citādi saukt nevaru) nebūt nenoskuma.

(Turpinājums sekos).

Brīnišķīga izglābšanās

Mūsu tautieša draugs mums raksta: š. g. 6. novembrī visi Ņujorkas laikraksti bija ievietojuši pa lielākai daļai pirmā lappusē sensacionālu ziņu par mūsu tautieša Roberta Stula (bij. latviešu diplomāta) brīnišķīgu izglābšanos no noslīkšanas Atlantijas okeanā. S. dzīvo Long Ailendē (salā) College Point, 2202—121 St.

Priekš kādiem 20 gadiem S. bija vicekonsuls Ņujorkā, bet toreiz viņš vēl tik cītīgi nenodevās peldēšanas sportam un ziemā nepavisam ne. Tikai atgriežoties toreiz Latvijā viņš pamazām sācis peldēties arī ziemā Rīgas jūrmalā. Dažī jūrmalnieki jau bija ievērojuši, ka kāds „traks" ne tikai izpeldas ledainā jūrā, bet vēl bez tam pamatīgi izvārtās sniegā!

Pēc otrreizējas ieceļošanas Amerikā S. izbaudījis peldēšanas priekus arī Klusā okeanā. S. nolēma pēc atgriešanās Ņujorkā neapmierināties ar peldēšanu tuvākos jūŗas līčos, bet izmēģināt laimi atklātā okeanā, un tā S. svētdien, 4. novembrī izbrauca uz vienu no attālākām jūrmalām, Far Rockaway Beach, kur ir atklāts okeans un spēcīgi viļņi. Naktī bija bijusi pirmā lielākā salna un arī dienā pūta ļoti stiprs ledains vējš. Jūrmalā, izņemot vienu vientuļu makšķernieku, nebija nevienas dzīvas dvēseles. Viļņi bija ārkārtīgi augsti un spēcīgi, bet par to S. tikai priecājās un kā parasts metās dūšīgi viļņos, nododamies peldēšanas priekam, bet pēc īsa brīža viņš juta, ka netiks vairs malā. Tamdēļ viņš mēģināja sasniegt dziļi jūrā ieejošo klints grēdu (molu), labāki riskējot, ja ne nosisties, tad vismaz stipri sadauzīties uz klintīm. Gandrīz, gandrīz jau bija tās sasniegtas, kad spēcīgā apakšūdens straume to atrāva atkal nost. Saprotams, tālākā piepūle bija veltīga: minētā straume to it kā ar ledainiem nāru apkampieniem arvienu tālāki vilka okeanā. Kauns bija kliegt pēc palīdzības, kur veselīgais cilvēka saprāts teica, ka palīdzības nekādas nevar būt, bet, redzēdams nāvi pavisam tuvu, S. to tomēr darīja. Pat makšķernieks aiz klints grēdas vairs nebija redzams, tomēr par laimi, tas pēc dažām minūtēm parādījās un kopā ar viņu vēl kāds jauns cilvēks. Abi tikai plātīja rokas, nezinādami, kā palīdzēt cilvēkam nāves briesmās. S. arī samierinājās ar domu ka no dzīves būs jāšķiŗas, nožēlodams tikai, ka tas notiek tik neslaveni. Apziņa vēl kavējās pie visiem tuviem un tāliem mīļajiem, nožēlojot, ka viņiem sagādās tik lielas bēdas un ciešanas. Kā gan būs tā pāreja no vienas dzīves otrā? domāja S., skaitot klusu lūgšanu un apzinoties, ka tikai eņģelis no debesīm viņu varētu izglābt. Bet te notika vislielākie brīnumi. Gan eņģelis no debesīm nenokāpa, bet laikam pats Dievs iedeva makšķerniekam domu, ar spinningu izglābt cilvēku. Pa to starpu S. no klints grēdas jau bija ap 50 m tālu. Makšķernieks izmeta spinningu, bet tas S. nesasniedza. Arī otrais mēģinājums bija nesekmīgs. Un S. attālinājās arvienu vairāk um vairāk. Pēdīgi pie trešā mēģinājuma S. tikko, tikko varēja satvert spinninga auklas galu un aptīt to sev ap roku. Un notika vislielākie brīnumi: Nailona aukla, kas bija aprēķināta priekš 30—40 mārc. smagas zivs, izturēja 4 reiz lielāku „ledus lāča" (tā laikraksti bija nokristījuši S.) smagumu. Ne mūžam viens cilvēks to nebūtu varējis izvilkt: to ar milzīgu piepūli, ņemot vēl vērā, vētraino, sabangoto jūŗu, spēja paveikt tikko divi cilvēki, vienam ar visu spēku vēl piekļeroties pie klints. Būdams apm pusstundu ledainos viļņos, S. pēc izvilkšanas (gan ar stiprām brūcēm no klintīm) vēl dabūja atvēsināties" kails kāds 10 min., līdz atnesa segas un viņu nogādāja tuvā slimnīcā. Tur ārsti ar izbrīnu konstatēja, ka S. jau pēc pusstundas bija pavisam atžirdzis, tā ka grībot, negribot viņš jau pēc pāris stundām bija jāatlaiž uz mājām.

Viens no policistiem teica makšķerniekam pēc S. izglābšanas:

„That is the most precious catch you ever made" (Tas ir tas vērtīgākais loms, ko Jūs jebkad esat vilkuši!)

Elza Heine

CŪKGANIŅA ALGA

STĀSTS

(Nobeigums)

Tad viņš nospļaujas, izrauj no Pauļa rokām izkapti un aiziet pa ganu ceļu uz nelaimīgā ābolīņa lauku pusi. Es zināju, — ka meistars Eida viens pats nopļaus visu manu nedarbu. Bet nē! Pēc brīža arī Francītis aiziet viņam pakaļ. Ar to viss tracis bija galā, un es pa vidu pat bāriena nedabūju. No rītiem es manīju, ka māte ceļ mani daudz vēlāk augšā, un tad man miegs nemaz ar vairs nenāca. — — —

Ar savu cūkganiņa likteni biju jau samierinājusies, ja nenāktu pa vidu kāds starpgadījums.

Vasaras otrā pusē, blakus mūsu ganībām uz nopļauta ābolīņa lauka sāka bieži savas govis ganīt arī kaimiņu ganu zēns Broņis.

Nezinu kāpēc, bet šis puika man tik ļoti nepatika, ka es bez dusmām nevarēju uz viņu pat paskatīties. Māte stāstīja, ka viņš esot no tāla Latvijas novada. Valoda viņam bija tik jocīga, ka es bieži nesapratu neviena vārda, ko viņš teica. Lūpas tik biezas kā nēģerim un seja noklāta brūniem raibumiem. Kājas un rokas netīras un sasprēgājušas. Viena acs balta kā bez krāsas. Kad viņš runāja, tad bija redzami viņa neglītie priekšzobi, — stipri uz priekšu un viens pāraudzis pāri otram. Ar mani viņš gribēja labprāt draudzēties un runāties, bet es viņu nelaidu ne tuvumā. Kad viņš kādreiz mani saķēra aiz bizes, es spļāvu un spēru ar kāju. No sākuma viņš par to muļķīgi smaidīja, bet vēlāk pārskaitās un sāka mani visādi kaitināt. Atdzinis savas govis turpat, kur es ganīju cūkas, viņš tūliņ sāka dziedāt kādu dziesmu par cūkganu, kas mani tā saniknoja, ka varēju viņu vai nosist. Balss viņam skanēja kā baznīcas ērģeles, un tālā apkārtnē varēja dzirdēt, kad viņš dziedāja par cūku ganu.

Kādu dienu, kad Broņis atkal savas govis bija atdzinis uz manu pusi un taisījās dziedāt nejauko dziesmu, es vairs neiztu rēju. Paņēmu lielu sprunguli un laidu.

„Trakais skuķi! Acs ārā!"

Vairāk es nekā nedzirdu. Triecu savas cūkas uz māju, un visu laiku man ausīs skan: acs ārā, acs ārā. Vienu brīdi gan es vēl iedomāju: diez, kuŗa acs, — tā neglītā baltā vai otra? Bet tad atkal mani pārņem negantas bailes, un es trencu cūkas vēl ātrāk. Mājās bez elpas pārskrējusi, pusvārdos pasaku mātei, ka es savu mūžu vairāk cūkas neganīšu. Lai mani uz vietas nosit, es nomiršu, bet cūkas vairāk neganīšu. Atzīstos arī mātei, ka izsitu ar koku Broņam aci, un skrienu no mājas pavisam projām. Atjēdzos tikai tad, kad guļu Bandera birzītī sūnās. — Tā! Te nu es gulēšu, kamēr nomiršu. Lai tad visi redz, ko viņi ir izdarījuši. Guļu un raudu, kamēr pēdīgi iemiegu.

„Kristelīt, celies nu, iesim. Es tevi aiznesīšu „kukuragās"."

Paveŗu acis un redzu Francīti. Viņš glauda manus matus, paņem „kukuragās" un nes uz māju.

„Tu neraudi, Kristel, par velti", mierina mani Francītis. „Broņam acs pavisam vesela. Tevi tikai mānījis. Bet par to tad no manis viņš dabūja tādu kāvienu, ka ilgi vairs nedziedās. — Es tev nopīšu mazu groziņu un pavizināšu ar velosipedu. Un ja tu nomazgāsi pavisam tīras rociņas, tad ļaušu pašķirstīt jaunās grāmatas. Meistars Eida tev pataisīs mazu grābeklīti, un tu varēsi nākt mums, lielajiem, līdz uz pļavu sienu grābt. Cūkas pa to laiku paganīs vecāmāte..." Tas bija tieši tik daudz, lai es vairāk neraudātu.

Broņi pēc šī atgadījuma es ilgu laiku nemaz neredzēju. Mēs sastapāmies atkal Valesavas pag. kapu svētkos, kuŗos tika atklāts un iesvētīts piemineklis Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušiem igauņu kaŗavīriem. No Cēsīm bija atbraukusi vesela rota kareivju, kas nostādīti ierindā, stāvēja kā sasaluši. No Rīgas gaidīja ierodamies Valsts prezidentu. Bija jau stipri vēls, bet augsto viesi vēl nevarēja un nevarēja sagaidīt. Saule ļoti karsēja un ļaudis bija noguruši, it sevišķi kaŗavīri, kas bruņu cepurēm galvā svīda kā pirtī. Es gan noguruma nejutu nemaz un savā baltajā muslīna kleitiņā lēkāju apkārt kā zaķēns. Nejauši mēs bijām nostājušies zem kādas priedes, kad izdzirdējām augšā, galotnē, kādu runājam:

„Tis moita, kā nibruac, tā i nibrauc."

Tūlīt kā no zemes izaug policists un pavēl runātājam nokāpt. Un tu brīnums! Tas taču Broņis! Mūsu kaimiņu Broņis.

Policists prasa: „Ko tu domāji ar vārdu „tis moita?"

„Es dūmāju gonu Jozapu," atbild Broņis mierīgi. „Ak, ko tad jūs, policeista kungs, dūmājāt?"

Policists neatbild un steidzīgi iejūk pūlī.

Mans tēvs par šādu Broņa asprātību bija tik sajūsmināts, ka arī man Broņis vairs tik briesmīgs neizlikās. Garāmiedams viņš atkal neaizmirsa mani paraut aiz bizes un pateikt: „Princese, kāda nav!"" — Bet šoreiz es ne spēru, ne spļāvu uz viņa pusi. Vēlākos gados, kad mūsmājās iznāca runāt par pieminekļa iesvētīšanu, arī Broņu vienmēr pieminēja. — — — —

Vasara bija pagājusi un rudenī līdz ar gājputniem uz visām pusēm izklīda ļaudis, ar kuŗiem visu vasaru biju kopā priecājusies un bēdājusies. It sevišķi žēl man bija šķirties no meistara Eida. Asaras slaucīdama, aizgāja arī jaunā kalpone Austra. Aizbrauca kaimiņu Broņis, un Francītis ar Vikiņu sāka iet skolā. Bet man vēl bija jāpaliek mājās, jo esot par jaunu! Arī cūkas man jau sen vairs nebija jāgana, tās barojās aizgaldā. Tad kādu dienu tēvs teica: „Rītā vedīšu pārdot lielo „Lāvuķieni". Tu varēsi braukt līdz uz Cēsīm un saņemt savu algu."

Algu! Mans Dievs! Man arī būs alga! Un tēvs to tāpat svinīgi un plecus raustīdams izmaksās kā pārējiem kalpotājiem. Un nu es vairs nekā nesapratu, kas ar mani notiek. Mierā nevarēju nostāvēt nevienu brīdi. Drīz jau visi mājnieki zina, ka rītu es dabūšu algu, bet es stāstu un stāstu vēl un vēl. Bet kāda tad šī alga būs? Varbūt nauda. Tad es pirkšu skaistas bilžu grāmatas. — Bet lai tk neiedomājas kāds ar netīriem pirkstiem tām ķerties klāt!

Naktī es negulēju un murgoju kaut ko par pilsētu. Gāju un apmaldījos. Nevarēju arī neko nopirkt, jo biju pazaudējusi savu mazo naudas maciņu.

No rīta biju pati pirmā augšā un visur skrēju tēvam līdz. Lielo cūku vēl lielākā kastē iecēla sera vāgos, un mēs ar tēvu uzsēdāmies priekšā uz salmu maisiņa. Cūka patiešām izskatījās kā tāds milzenis, un kad mēs iebraucām Cēsīs, tad vesels bars bērnu skrēja mums pa ielu pakaļ to apbrīnot. „Ek," domāju lepni pie sevis, „ko tie te visi zina no cūku gaņīšanas! Nemaz nav vērts ar tādiem runāt." —

Miesnieks tēvam izmaksāja daudz naudas un iedeva līdz saini ar dažādām desām. Tēvs izskatījās ļoti apmierināts. Izskaitījis vēl naudu pāris reizes, viņš veda mani uz viesnīcu pusdienas ēst. Bet man nekas negaršoja. Ar mokām izsūcu tikai vienu glāzi limonādes. Bet tēvs ēda daudz un lēni. Pēc tam dzēra alu. Smēķēja lielu cigāru. Tad atkal dzēra alu. Un man likās, ka to viņš dara ar nolūku, lai mani kaitinātu un vilcinātos izmaksāt algu.

Pēdīgi ēšana bija galā, — un mēs gājām. Gāja jau tikai tēvs, es visu laiku lēkāju no vienas kājas uz otru.

Vispirms tēvs mani ieveda lielā drēbju veikalā un nopirka skaistu zaļu kleitiņu ar baltu apkaklīti un izšūtu sunīti uz krūtīm. Kurpju veikalā viņš man nopirka melnas laka kurpītes, kas man ļoti, ļoti patika. Bet visu laiku tēvs nemaz neteica, ka tā ir mana alga. Vai tad viņš vēl kaut ko pirks? Pēc tam, kad bijām apskatījuši vēl dažus veikala logus no ārienes, tēvs veda mani pāri ielai uz lielu grāmatu veikalu. Kad tur iegājām, mana sirds vai apstājās. Tik daudz grāmatu! Ar bildēm un bez bildēm, pilni plaukti un galdi. Tēvs mierīgi sasveicinājās ar vīru, kas stāvēja aiz letas, kā divi veci draugi. Arī man svešais kungs sniedza roku un teica: „Nu, sveika, sveika, lielā ganu meita! Ar ko tad varu tev pakalpot?" —

Man pakalpot! Ak, Dievs, ko tas kungs tur runā? Bet laipnais kungs man nelika ilgi gaidīt. Paņēma no plaukta kādu grāmatu un man to pasniedza. Tā bija skaista grāmata ar krāsainu bildi uz vāka. Bildē bija daudz govju un aitu, un ganu zēns, lielu salmu cepuri galvā, sēdēja uz celma un pūta alkšņa tauri.

— Mana alga? — dunēja man ausīs, un es šķiru pirmo lapu, kur stāvēja rakstīts: „Esi darbīgs!" — un apakšā atkal tā pati bilde, kas uz vāka, tikai bez krāsām.

A. Ozols

ATMIŅU CEĻOS

Ciemos pie skolotājiem un rakstniekiem Vecpiebalgā

Ieskaņa — vēstule no Vecpiebalgas, rakstīta 1948. g. 28. septembrī. — „Bieži, jo bieži apstājos ceļmalā, lai papriecātos par Piebalgas skaistuli Inesi un viņa 7 salām. — Kaŗa laika postījumi pamazām notušējas un kaut gan retākas ir kļuvušas liepu birztalas, tomēr kopaina agrākā. Arī Skuķu dižās alejas skaistās rudens krāsās, tik Smitu Jāņa (Kaudzīšu laika sab. darbinieks. — A. O.) vairs nav. Tas viss noskaņo rezignēti un nāk prātā atzinums: atmiņas ir paradīze, no kuŗas mūs neviens nevar izdzīt."

Tur, kur aizplūst lūčuločā Ogre, rudens vējos žūžo sili, gāršas — Gropiņu ciemā dzīvo mūsu pirmās rakstniecības teorijas sastādītājs, rakstnieks Augusts Bračs. Gluži vientuļš savā jaunajā, pusgatavā mājā. Mēbeles — nekrāsots priežu plaukts, uz tā manuskriptu ruļļi, gan lielāki, gan mazāki. Varbūt vēl gulta, kāds krēsls, citu prasību šinī virzienā rakstniekam nav. — Kas zina, — vai gaida mūs vairs šis plecīgais vīrs ar labsirdīgo, mazliet rezignēto smīnu uz lūpām, vai ruļļos vairs savas dzejas tin — jaunības dienās bij. Raunas skolotājs. Viņš kopa un aizvien paplašināja savu skaisto augļu dārzu, priecājās par ziedošiem krūmiem. Mazliet tālāk, kur Ogre ievijas simtgadīgo koku mežā, skaistu pļavu vientulībā ir viņa dzimtmājas Brači, vecas, vecas, zaļsūnu jumtu klātas, no visiem atstātas. Kā pēdējie šo vietu atstāja divi veci zirdziņi (lielinieku laikā). Vēl tālāk — Raušos (tur Brāļu draudzes vecais lūgšanas nams) smilgainā norā savu mājiņu cēla Jonāss Miesnieks, tā atstājot savus Jaunpiebalgas Viņkus. — Šis Leimaņu novads, kauč nomaļš, mežains, ļoti tālu no satiksmes, tomēr augstu ir stāvējis sabiedriskās kultūras ziņā: jau 1875. gadā tur izrādīja „Mucenieks un muceniece" brīvā dabā. Atgriežoties Vecpiebalgas centrā pie otrreiz (1944.) sagrautās draudzes skolas, kur mācīja Kronvalds, vēlāk viņa meita — Sliedes kundze, kur savā laikā mācījās Kārlis Skalbe, Emils Melngailis, Jūlijs Madernieks, Vold. Maldons, atcerēsimies to lielo lomu, kāda savā laikā Vecpiebalgai mūsu tautas atmodas laikmetā.

Tuvojoties muižai pa kuplu bērzu ēnotu ceļu, pa kuŗu kādreiz čīkstošos ratos braucis Ķencis un savas lūgšanas Visaugstākam raidījis, metīsim skatu pa kreisi — tur Naurēni, Elzas Stērstes ciltsmājas; pa labi lejā Inesī iečalo mazā Laskates upīte, kur kādreizējā meiteņu skoliņā (tās sen vairs nav) dzimis rakstnieks Arveds Smilga. Šeit pat iesāka celt savu mājiņu gleznotājs E. Dzenis. Tur Ineša salās dziedāja pulks lakstīgalu.

Tālāk ceļš uz Cirstiem, Ērgļiem, pa kuŗu Kārlis Skalbe, Antons Austriņš daudz gājuši, daudz skaistu domu par Latvijas patstāvību, brīvību līdzi nesuši, jo Ērgļos atskanēja atbalss, tur Blaumanis, Augenbergs, Blaus. Ceļmalā Kušļu ciems, kur dedzīgā, aizrautīgā 1905. gadā revolūcionāra — skolotāja Jāņa Bērziņa mājas. Vēlāk viņš zuda mūsu tautai, kļuva Padomijas sūtņa palīgs Skandinavijā, un pats sūtnis Viņē, bet pazudis 1936. gada tīrīšanas akcijā.

Vecpiebalgā dziedam dzirdēja Andreju Pumpuru, Dr. Jurjānu. Tauna krastu sīlavās savas bērnu dienas pavadīja, par skaisto Piebalgu priecājās un tā laika paražas, izdarības Puiškānā zīmēja Garās jūdzes staigātājs Antons Austriņš. Tālāk Tauna pļavām, ganībām, sūnekļainiem salkšu mājokļiem — Mādari — brāļu Kaudzīšu dzimtās mājas. Viss šis apvidus ļoti gleznains, to rotā bērzu birzis, pavasaŗos spilgtziedainas pļavas un dzērveņu purvājos un paeglu pauguros agros pavasaŗos atskan rubeņu dizesma... rūc visa pamale . . .

Ap Vecpiebalgu vijas mūsu atmodas laikmeta spriegākās norises. Tur vecākās lauku biedrības nams. Vecpiebalgas biedrība dibināta 1869. gadā. Uz Vecpiebalgu gan kājām nākuši, gan braukšus devušies no lieliem attālumiem skatīt teātri, klausīties koncertus. Pirmā teātŗa izrāde Vecpiebalgā 1870. gadā. Uzvests — Paša audzināts. Grūti bijis sameklēt sieviešu lomu tēlotājas, jo toreiz „stilu" sabiedriskai dzīvei noteica Brāļu draudzes sacītāji un piedalīšanās laicīgā sabiedrībā tika uzskatīta par apgrēcību. Kādreiz sievietes loma bijusi jātēlo vīrietim. Vecpiebalgas Biedrībā darbojušies skolotājs Pilsētnieks, Kornets. Teātŗa vēsturnieks Art. Bērziņš (arī vecpiebaldzēns) izsakās, ka tais laikos Vecpiebalgas teātris bijis daudz rosīgāks par Rīgas teātri. Vācu mācītāji un vēlāk arī cara administrācija bijusi ļoti nelabvēliga piebaldzēnu sabiedriskajiem centieniem.

Pretī vecajai Kronvalda — Kaudzīšu kapsētai, bērzu birzī, netālu 1906. g. krievu soda ekspedīcijas sagrautā draudzes skolas drupām lode pāršķēla jaunā skolotāja Antona Saluma sirdi. Orlova zaldāti izdzēsa jauno daudzsološo dzīvību pašā darba rīta cēliena svīdumā. Salums dzimis Spuldzēnos, īpatnēji skaistā apvidū: lejpus lielceļa pa sūnainām, kārklkrūmainām pļavām savā pirmajā tecējumā plūst Gauja, otrpus mājām ganu piedziedātas birztalas, sīlavas, zaļsūnu jumtu šķūnīši, kādus redzam vairs tik Kalmītes un nelaiķa Apiņa gleznās. Netālos kaimiņos — Staņaudos dzimis skolotājs Jānis Ūdris, sarakstījis skolas grāmatas.

Šķiŗoties no gleznainās Vecpiebalgas, atskatīsimies pāri Alaukstam uz Inrēnu kalnu un viņa pakājē Veselis, kur Aija dzīvoja dzimtenē, bija zaloksna meita, kas kāroja izdevīgi appreceēties, kam tādēļ ganuzēns Jānis nevarēja būt pa prātam. Ilze ar Vītolu turpretim ir bēgli, bez mājas, bez paliekamas vietas. Vācu dunošie lielgabali Kurzemē, pie Rīgas viņus dzina meklēt — toreiz — patvērumu Krievijā. Ilze kļūst par bagāta armēņa draugaļu, jo arī viņa tāpat kā Aija grib vieglu dzīvi, bet Vītols sitas par strādnieku, par produktu iepircēju ieb — kā tai laikā teica — maiselnieku. Viņi gandrīz nesatiekas, tie ir nejauši mirkļi, kad viņi pārmaina dažus vārdus. Ilze mirst dunpja, sabrukuma revolūcijas jukās. Autors veltīja vairāk vietas karā mirstošās pilsētas tēlojumiem nekā šo divu cilvēku attieksmēm. Romāns tādēļ neveidojas ar iekšējo konsekvenci, bet kā lēcieniem, ar daudziem aprakstu iespraudumiem, spekulanta Gūtmaņa padarīšanām. Nāves dejai daudz kas kopējs ar mūsu tagadējo bēgulību, taču arī ievērojamas atšķirības, ko uzlicis laiks, pavisam savādie bēgšanas apstākļi.

Liekas, ka latviešu rakstniekam jākļūst tikai par bēgļu tēlotāju, ja viņš negrib atrauties no savas tautas pārdzīvojumiem, aiziet kādā pavisam izdomātā pasaulē. Īsais Latvijas pastāvēšanas laiks neļāva īsti izaugt bērnam par jaunekli, kad to jau sakapāja austrumu uzbrucēju lodes. Latvijas gadu vidū mēs varējām dot saviem varoņiem īsu gaišu atelpas brīdi, ko tomēr traucēja iekšējie un ārējie politiskie spriegumi, nemiers, tumši draudi. Ja kāds rakstītājs nesen prasīja, kur paliek mūsu valsts ziedu gadu tēlojumi rakstniecībā, tad viņam var jautāt pretim: cik ilgi bija šie ziedu gadi? Tie bija mirklis nevis starp divām mūžībām, bet diviem postiem. Tomēr uz šo mirkli vienmēr vērsīsies mūsu acis kā uz vienīgo gaišo vietu tautas dzīvē.

Esmu Jaunsudrabiņa grāmatas nosaucis par skaistu, aizgrimušu pasaulu stāstiem. Aizgrimušas gan, bet vai arī skaistas?? Pat bērnību rakstnieks neideālizē. Tas nav nekāds brīnumdārzs, kur viss ir labi, jauki, piemīlīgi, kur visi pret mazo varoni laipni. Nē, viņam jādzird skarbi vārdi, jāsaņem sitieni, nepelnītas sukas, jāpiedzīvo visādas klizmas, kļūmes, kas gandrīz beidzas ar nelaimi. Par nāves dejas tumšo gaisotni nav ko runāt: tur viss ir bēdīgs. Tomēr šīs aizgrimušās pasaules klūst skaistas ar rakstnieka vārda burvību, ar mieru, ar mākslas rāmumu, ar kādu viņš par tām stāsta. Baltajā, Zaļajā grāmatā pati dzīve atplaukst atmiņu skaistumā ar humoru, smaidu vērota. Romānu lasot, mēs pēkšņi sajūtamies iegājuši mākslas pasaulē, kas visu apskaidro, niecīgas lietas izceļ nedziestošā gaismā.

Par skaistu dzīvi mēs varam teikt: tā bija; par šo pašu dzīvi mākslā: tā ir.

Amerikas labajai gribai iet virsū krieviem kopā ar latviešiem es lāga nevarēju noticēt. Rezultātā, nokļuvu franču zonā, kur sakoncertēju ceļa naudu uz Parīzi, tur ierados ar mazu koferīti, 15.000 frankiem un stingru apņemšanos iestāties konservātorijā. Latvijas konservātorijā biju — manuprāt — ieguvis nopietnas zināšanas. Ne velti biju atstājis mūsu konservātoriju tikai gadu pirms kompozicijas klases beigšanas. Taču Parīzes konservātorija manas illūzijas ātri vien paklīdināja. Izrādījās, ka ja vispār ko zināju, tad zināju briesmīgi maz. Bet šis apstāklis manī radīja katru vēlēšanos un gribu zināt tikpat daudz kā mani Parīzes kollegas. Un tā tas sākās. Kļuvu par profesora Toni Obēna kompozicijas klases audzēkni, kas mani četros gados izmācīja par mūziķi.

Studijas bija par velti. Pašam bija jāgādā tikai par paēdienu un pajumti. Bet četros mēnešos mani sīkie „ietaupījumi" bija notērēti, un kabatā vairs tikai viens cents un viena metro biļete. Šai liktenīgajā stundā man pasta zēns atnesa pneumatisku vēstuli — kas kā zināms skrien pa caurulēm gaisa dzītas — ar aicinājumu tai pašā vakarā doties uz Lijonu, ja vēlos nopelnīt 1000 franku dienā, pavadot pirmo Francijas kino zvaigzni Edviži Fejēru, kas spēlēja divi lugās: „Kamēliju dāmā" un žirodū „Sodomā un Gomorā." Pianiste, Kasadesī māsa. bija saslimusi, un man pavērās ceļš uz skatuvi, kur aiz kulisēm spēlēju melancholiskus Sopēna gabalus Rūdolfa vietā. Viss tas nāca kā no debesīm.

(Nobeigums 8. lpp.)

Tālivaldis Ķeniņš ieradies Toronto

Intervija ar jauno komponistu

Ja jūs šai sejā atraisītāki ieskatāties, jūs šai pierē, degunā, un īpaši izteiktās lūpās saskatāt kādu attālu līdzību ar Mikelandželo Dāvidu. Augumā kāda atbrīvotība, kas tik raksturīga bijušajiem franču licejistiem.

Sarunas ris, kā jau tas starp draugiem mēdz būt, bez turēšanās pie chronoloģiskas kārtības, lēcieniem un krūstām šķērsām gadu gadiem.

— Kad ieradāties Toronto?

— 18. Novembrī. Ar lielo N!

— Vai no Parīzes šķiŗoties, nebija nekā žēl?

— Dīvaini. Visu laiku dzīvoju cerībās tikt projām, bet kad pienāca šķiršanās brīdis, likās tīri neticami, ka jābrauc prom.

— Vai Parīze jums bijusi vēlīga?

— Līdz studiju nobeigumam ļoti

— Kāda nozīme Parīzei jūsu dzīvē?

— Vislielākā. Tā manā tapšanā nozīmē daudz. Tur es ieguvu visu, ko vien kā komponists varēju cerēt iegūt. Cilvēks mācās visu mūžu, bet mūzikā amata techniku — to es ieguvu Parīzes konservātorijā pie kam tādu, kādu neviena cita skola man nebūtu varējusi dot. Franču skola atveŗ mūziķim visplašākos apvāršņus un neieslēdzot kādā noteiktā mūzikas stilā, ļauj skolniekam kļūt arvien patiesākam un tvirtākam. Esmu pat konstatējis, ka ārzemnieki tieši Francijā atrod visīstenāko savas dzimtenes noskaņu izteiksmi. Es esmu pazinis rumāņus, kas Parīzē kļuvuši rumāniskāki par Bukarestā studējošiem.

— Bet sakiet, lūdzams, kad jūs atradāt savu ceļu uz Damasku, kad no nemūziķa Zaula kļuvāt par mūziķi Paulu?

— Kas zina, varbūt tas viņas Majestātes Nejaušības nopelns. Klavieres gan sāku spēlēt, kad man bija tikai 5 gadi, bet man jāatzīstas, ka Mirdzai Vīgnerei un Lūcijai Garutai liela prieka no manis nebija, jo biju visai laisks. Bet lai nu kā — Grenoblē 15 g. vecumā, kur blakus licejam vēl mācījos pie kāda mūzikas profesora, jau spēlēju kā „nagla" radiofonā.

Bet par mūziķi kļūt nebiju domājis nedz es, nedz mana māte, kas vēlējās, lai es studēju Politisko Zinātņu Institūtā, gatavojoties diplomātiskai karjērai. Bet šai iecerētai karjērai Talerānu novadā svītru pārvilka 2. Pasaules kaŗš, jo Latvijā no Francijas pārrados tieši divi dienas pirms kaŗa izcelšanās, studijas Grenoblē beidzis.

Tad nāca bolševiku gads. Par diplomātiju vairs nebija ko sapņot. Meklēju patvērumu mūzikā, konservātorijā, kuŗā pēc ne visai veiksmīgiem pārbaudījumiem arī iekļuvu. Gada laikā prof. Abele no atpalicēja izaudzināja sekmīgu skolnieku. Tad nāca vācu laiki un tad — bija jādresē kā Tornas grāvracim „Lt. Pusgaiļa" pavēlniecībā, kas mūs rāva naktīs no migām, lai mums teiktu patriotiskas runas un sauktu par suņiem un cūkām. Bet viņš manī arī pataisīja par koŗa diriģentu un pavēlēja sarakstīt dziesmu veltījumu Kurzemes pulkam, kas arī piedevām — bez ierunām tika izdarīts. Tad mani komandēja uz Berlīni, un padošanās laikā aizsviedu „Zoldbuchu" pāri plecam, nospēru kādā vācu muižā privātdrēbes un no kāda pļa — lai Kungs man žēlīgs — divriteni un aizbrauču brīvībā, no kaŗa gūstekņu nometnēm, tajās nemaz neiegriežoties.

Tel. biroj
ŠĪS N
CAĻU F
un cāļu
augļu dā
tam 5 ist
S

GODĀJ
ESMU

Veikalā

(139)

P

587 Qu
KRI

Bag
(39

PUĶU
VEIK

Krā

854

870 DU
Ēdieni

(103)

Sestdien, 1951.
MĀJU
V
Jums lat
vājot ba
M.
609 YONC

Jānis Veselis

Stāsti par skaistām, aizgrimušām pasaulēm

Tā varētu nosaukt Jāņa Jaunsudrabiņa vecos ir jaunos darbus, kas nupat iznākuši grāmatās. Tur ir Baltā grāmata, šis reālistiskais agrās bērnības tēlojumu simts, kas pazīstams gandrīz katram latvietim, jo tagadējais izdevums ir astoņais pēc skaita. Tur ir Baltās turpinājums — Zaļā grāmata, ko autors rakstījis tikai bēgulībā, tālu no dzimtenes kā laika, tā telpas ziņā. Notikumi, kas tajā tēloti, norisinājušies priekš gandrīz septiņdesmit gadiem Neretas mājās, ceļot augšā sen aizmirstus, mirušus ļaudis, arī tādus, kas

Ilmārs Batraks

SPĪTS

Lai kungu rokas skūpsta lišķu lūpas,
Lai glēvuļi un muļķi raud ap tukšu bļodu . . .
Pret nerra cepuri dažs maina savu godu.
Kā kirmji sejas rievo izmisums un rūpes,
Bet vīrs? — Viņš paliek vīrs, kaut lauž tā mūžu.

Līdz asinīm es tiku pērts un spārdīts,
Man tērpu skrandās plēsa varmācīgi pirksti,
Bet sirdī apdzēst nespēja tie spīta dzirksti.
Un kaut par nelgu pūļa priekšā stādīts,
Es tomēr nepadošos, kamēr savu gūšu!

varbūt vēl vergo krievu kolchozu jūgā, saknainus vecus vārdus, kas pieder pie tās izloksnes, būdami izteiksmīgāki par visiem jaunvalodas brīnumiem. Tur ir autora pirmais romāns Nāves deja, drīzāk skumji traģisks mīlestības stāsts pirmajā bēgulībā uz Kaukaza naftas pilsētas Baku drūmīgā fona. Tur Vilis Vītols meklē skaisto, bet neuzticīgo Ilzi Nīcmani, ne tik mākslinieciski sabiezinātā veidā aktārtodams Aijas, ir Jāņa dzīves nelaimīgo,

Pie laika upes

(No krājuma ar to pašu virsrakstu)

(Nobeigums)

VALDEMĀRS KĀRKLIŅŠ

Nebārs apsēdās pie galda, paņēma no bufetes pudeli, pielēja un vienu pēc otras izdzēra divas glāzes. Viņa acis ātri aizmiglojās, krēsla istabā metās silta, un klusums ārā aiz logiem sāka šalkt kā dziļa, tumša straume. Natālija Pavlovna taisna, cēla sēdēja viņam blakus, un Vikentijs Arkadjēvičs galda otrā pusē, glāzi paceļot, paklanījās viņiem abiem pazemīgs un sakaunējies. Viņa bārdu pāršķēla mirkli sarkans, taukains un iztapīgs kalpa smaids.

5.

Pēc trim mēnešiem, oktobŗa beigās, inspektors pazaudēja pacietību un atlaida Nebāru no vietas.

Nebārs nenoskuma; viņš to jau bija paredzējis. Viņš zināja, ka algas vietā saņems pensiju: būs mazāk naudas, bet toties vairāk laika.

Laika? Pirmajās vaļas dienās, dīkā pa pilsētu klejojot, viņš par to šad tad domāja. Kas īsti bija laiks? Reizēm viņš brītiņu apstājās pie departamenta un paklausījās papīru čaukstēšanā, rakstāmmašīnu klabēšanā, rosīgajās balsīs, steidzīgajos soļas, kas pildīja pazīstamo namu kā lielu bišu stropu. Likās, ka tur, reizē ar ierasto darbu, viņš būtu pametis arī laiku. Tas ritēja tālāk bez viņa, it kā viņš būtu izmests krastā. Vai laiks nebija tikai ieradums, kas pielipa no darba ritma, pilsētas, kur dzīvoja, dzimtenes, ko mīlēja, no lielā rosīgās dzīves bišu koka? To varēja pazaudēt; vai no tā nevarēja arī atradināties kā no patīkama, bet lieka paraduma, smēķēšanas, apreibināšanās ar alkoholu?

Visu šo laiku viņš nebija apciemojis Natāliju Pavlovnu. Bet kādreiz pavēlu pievakarē Nebārs, varbūt gluži nejauši, apstājās pie autobusa pieturas. Bija pēkšņi atmeties vēss; ielās krita mitras pirmā sniega pārslas. Kad grabēdams pienāca Bieriņu autobuss, Nebārs tanī iekāpa, nekā nedomājot, kā mēdz braukt uz mājām.

Parks bija zaudējis lapas un zem pelēkās rudens debess kļuvis melns un nedzīvs; dzīvojamā ēka neparastā kailumā likās kļuvusi drūmāka un vientulīgāka. Ātri metās krēsla, un vecās mājas kontūras gandrīz acīm redzot izkusa miglā; zemais, smagais siluets rēgojās drēgnajā gaisā kā uzmācīgas atmiņas dīkā brīdī, lai pēc stundas saplūstu ar tumsu. Kanālis parkam apkārt bija līdz malām pieplūdis ar ūdeni, kas gausi, tikko manāmi tecēja aplī nezin no kurienes un uz kurieni.

„Ā, Andrej Petrovič," Natālija Kurnosova teica, viņu ielaizdama. „Kur jūs bijāt pazudis? Nu jau būs nedēļa, kopš neesmu jūs redzējusi. Lūdzu, lūdzu, nāciet iekšā un novelciet mēteli."

Istabas bija tumšas un vēsas. Kad saimniece iededza spuldzi, varēja redzēt, kā logu aizkari plīvoja caurvējā. Viņa bija uzvilkusi brūnu, noplīsušu kažociņu, bet tomēr drebinājās. Kažokā ar savēlušos, izplūkātu vilnu viņa ar savu dīvaino matu sasukājumu vēl vairāk atgādināja vecu, mazliet aušīgu istabas putnu.

Lielais patvāris uz galda sīca savu kluso, vienmuļīgo dziesmu, izplatīdams vāju siltumu.

„Te nu es sēdu un sildos," vecā dāma teica un ielēja Nebāram karstu tēju. „Un gaidu jūs. Gaidīju jūs visas šīs dienas, draugs. Mums tik daudz ko pārrunāt, un laika atlicis maz. Dzimtene drīz būs brīva; jau pavasarī brauksim mājās! Kur jūs tik ilgi kavējāties?

„Man . . ." Nebārs neveikli teica, „bija jākārto dažas personīgas lietas."

„Bet tagad?" viņa smaidīdama pieliecās tam tuvāk. „Tagad taču esat brīvs? Tas labi. Tad jau varam ķerties pie darba."

Atbildi negaidījusi, viņa atnesa kaudzi papīru. Tur bija vecas lēses, kontu grāmatas, vēstules un fotografijas. Tās viņa citu pēc citas izklāja Nebāram priekšā.

„Vispirms iepazīstināšu jūs ar jaunā darba vietām. Jums jāzina viss par maniem īpašumiem un uzņēmumiem, kas jums turpmāk būs jāpārvalda." Viņa pagrieza petrolejas spuldzes degli augstāk, lai varētu labāk redzēt, un piespiedās Nebāram pie pleca.

Tovakar viņi sāka ceļojumu, ko vēl ilgi turpināja gaŗajos rudens un ziemas vakaros, kad agri izdzisa diena un tumšs vējš dzina logos sīku lietu vai mitru sniegu. Viņi nebēdāja par nelāgo laiku vai vēso istabu; viņi sēdās trijjūga kamanās, savilka biezu, brūnu lāčādas segu līdz zodam un, sudraba zvaniņiem skanot, saltā saulē izbrauca uz ceļa, kas veda uz Tambovas un Penzas muižām. Kad tie vēja aprautām sejām izkāpa kāda lieveņa priekšā, sārtas, smaidīgas zemnieku sievas raibos tērpos viņiem sniedza sālsmaizi uz gaŗiem, izrakstītiem dvieļiem, un drukni, bārdaini zemnieki, visi drusku līdzīgi Vikentijam Arkadjevičam, klanīdamies skūpstīja tiem piedurknes. Pavasaŗa šķīdonī viņi dubļiem notašķītā karietē brauca pa izmirkušām Sarātovas ielām no viena nama, no viena kantoŗa uz otru, un visur pazemīgi sētnieki, pārsteigti kantoŗu pārziņi sarkdami un mīņādamies rādīja tiem grāmatas un kvītis, kamēr viņi sēdēja pie galdiem un dzēra karstu tēju ar graudu cukuru. Viņi skaitīja naudu, pārbaudīja lēses, pieņēma un atlaida darbiniekus, un aizbrauca uz nākamo vietu, atvadīdamies ar laipniem un vēlīgiem vārdiem. Ņižņij-Novgorodā viņi apstaigāja putekļainas tirgotavas, kur oda pēc svaigi mītām ādām, petrolejas un siļķēm, putekļainās fabrikas, kur rūca mašīnas, baltas dzirnavas, kur līdz griestiem putēja smalki kviešu milti, un iegriezās noliktavās, kas bija pilnas eļļas mucām, tējas ķīpām, drēbju bakiem, dzelzs preču kastēm, mašīnām un kaltētām zivīm. Visur strādnieki viņus sagaidīja smaidošām sejām, naigām kājām, pakalpīgām rokām, un nebija vietas, kur padevīgas muguras neliektos Natālijas Pavlovnas priekšā, iztapīgas mutes necildinātu viņas devību, labsirdību un taisnīgo prātu.

Citām reizēm ziemas nakts kā pēc burvja mājiena kļuva vasaras diena un tumšā istaba balts, lēzens kuģis, kas nesteidzīgā gaitā, ratu spārniem ūdeni kuldams, peldēja pa Volgu no Sarātovas uz Carīcinu. Upe gausi cilāja dziļas krūtis siltā elpā, kaijas meta platas cilpas ap mastiem, lēni cilādamas gaismā ziedošus spārnus. No lēzenajiem krastiem silts vējš atpūta svaiga siena un kalstošas labības smaržu, un dziedāja skumjas un kaislīgas strūdzinieku dziesmas. Šādžas gozējās miera un pārticības saulē, tīrumos rūga un brieda bagāta, auglīga zeme. Visu dienu viņiem pretī steidzās strūgas, kas bija pilnas ar labību un lopiem, malku un oglēm, arbūziem, kukurūzu un zivīm, visu šīs varenās un laimīgās zemes bagātību. Un kad norietēja saule, Natālija Pavlovna izstiepa smalku, baltu roku pēc glāzes, gredzeni iedzirkstījās dzeltenās spuldzes gaismā, un tālu piekrastes pilsētu ugunis atspīdēja pār satumušas upes plašumu. Patvāris klusu dziedāja un burbuļoja galda vidū, gar kuģa sāniem šalcot un putojot skrēja zaļš, straujš ūdens, un vējš meta sejā nakts ziedu smaržas.

Šais vakaros Nebārs skaidri juta, ka vecā, pamestā muižas ēka stāvēja savādā salā, kur valdīja klusums. Turpat tuvumā gaŗām plūda skaļa, drudžaina straume, netīros viļņos līdzi nesdama nepacietības saraustītus dzīvības koka zarus, ko sauca par dienām, nedēļām un mēnešiem; tā bija piebirusi raibiem ziediem, un ik stundu gaŗām aizpeldēja mirušu cerību slīkoņi; vietām to krāsoja sarkanu naida asinis gai melnu ļaunuma rāva; bet brīnumaino salu šī straume neskāra. Vientuļajā parkā vienmēr bija krēslains miers; pa vecās mājas aklajiem logiem, neiespiedās trokšņu atbalsis. Tikai vējš reizēm iemeta tumšajās rūtīs sausa sniega grīstes, bālas kā dziestošas atmiņas, un aukstā dūmenī šad tad ievaidējās putenis it kā gausi mirstoša vājnieka balsī.

Reiz tādā vakarā, kad viņi atkal sēdēja uz izbālējušā dīvāna asajām atsperēm kapteiņa kajītē, kamēr kuģis slīdēja gar miegainiem ciemiem upes krastos, aiz logiem kailos kokos svilpa vējš, un rūtīs sitās biezas, smagas pārslas kā kaiju spārnu gali, Nebārs sāka runāt.

Viņš to vairs nevarēja paciest. Viņš raudzījās Natālijā Kurnosovā, un viņa acis pildījās ar līdzjūtīgu maigumu. Viņš atskārta, kādā mērā vientulība viņus bija tuvinājusi. Vai tiešām arī viņam bija jāzaudē dzīve tāpat, kā to zaudēja šī laipnā sieviete? Viņš bija satraukts un mulsa kā zēna gados, ar skaistu meiteni runājot. Natālija Pavlovna arī bija skaista, par spīti vecajiem, laicīgajam matu sakārtojumam, par spīti novalkātajam kažociņam un nosalušajām rokām, ko tā sildīja pie patvāra. Viņai arvien vēl bija smalka dāmas seja ar mierīgiem un laipniem vaibstiem, un matu sudrabs tai piešķīra aristokrates cieņu; bet par visām lietām, viņu darīja cēlu trimdinieces traģēdija, ko viņa panesa tādā dvēseles mierā. Viņa pat neizskatījās veca; galu galā, viņa bija apmēram Nebāra gados. Nē, viņš nevarēja šo sievieti pamest vientulības un pagātnes krēslā. Nebārs saņēma viņas mīksto roku savā un teica:

„Natālija Pavlovna . . . Mēs abi esam gados un gluži vieni pasaulē. Jūs esat pazaudējusi dzimteni un tuviniekus, un es . . . man arī nekas liels nav atlicis. Vai jums neliekas, ka mēs likteni vieglāk panestu kopīgi? Es jūs ļoti cienīju un . . . ceru, ka arī jūs neesat gluži vienaldzīga pret mani. Natālija Pavlovna . . ."

Viņš apklusa un pavērās tās sejā. Neredzēdams tur noraidījuma, viņš steigšus turpināja:

„Varbūt visa mūsu dzīve vēl nav zaudēta, par spīti mūsu gadiem. Man ir daži vienkārši, bet praktiski nodomi. Uzteiksim nomniekam; es pats apsaimniekošu zemi. Trīsdesmit pūrvietās varam ierīkot ienesīgu dārzsaimniecību. Kopā ar manu pensiju, mums pietiks klusai un laimīgai dzīvei. Apkopsim parku, salabosim nolaisto māju, iekārtosim glītu, siltu dzīvoklīti . . . Natālija Pavlovna, ja vien jūs gribētu . . . jūs to nenožēlotu."

Beidzot viņa pacēla acis un pasmaidīja zinošā laipnībā, kā dāma smaidītu par pārgalvīga zēna vārdiem, kas, lai cik aušīgi, tomēr glaimo. Un smaidīdama viņa maigi teica:

„Mīļais Andrej Petrovič, jūsu vārdi man nav pārsteigums. Saprotu jūsu jūtas. Tās man glaimo, un jums pieder manas simpatijas. Arī es jūs cienīju, un jūs to zināt. Bet . . ." viņa pēkšņi kļuva nopietna, „tas, ko jūs vēlaties nav iespējams. Esmu sieviete ar diezgan brīviem uzskatiem; bet ir lietas, ko vienkārši nevar apiet, apstākļi, ko nedrīkst aizmirst. Mūsu kārtu starpība ir pārāk liela, lai to pārkāptu. Ja es būtu jauna meitene, es to aizraušanās brīdī varbūt izdarītu, un vēlāk nožēlotu. Bet es vairs neesmu jauna; abi esam prātīgi cilvēki. Jūs sapratīsit, ka es nevarētu dzīvot starp jūsu kārtas ļaudīm; un jūs tāpat justos neērti starp manas kārtas piederīgiem, pat ja tie jūs uzņemtu savā vidū. Piemēram, ko par to teiktu Vikentijs Arkadjevičs? Viņš tūliņ rakstītu lielkņazam Kirilam, un valdnieks man atrautu savu žēlastību. Mēs vienkārši sabojātu savu dzīvi. Bet — jums par to nav jānoskumst. Būsim draugi, tāpat kā līdz šim. To es jums apsolu — mēs vienmēr būsim labi draugi!"

Viņa vēsām, maigām māsas lūpām noskūpstīja Nebāru uz tumši pietvīkušā vaiga un ar skaistu, bālu roku nesamulsusi ielēja viņam tēju.

MĀJU PĒRKOT

V. PALMA

Tel. RI 3670

Jums latviešu valodā sniedz savus pakalpojumus, piedāvājot bagātīgā izvēlē nekustamus īpašumus visdažādākos Toronto rajonos

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE BROKER

219 Danforth Ave, Toronto.

Ir pienācis laiks padomāt par

ZIEMASSVĒTKU DĀVANĀM

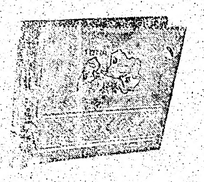

Jūs atradīsit pie mums lielā izvēlē Eiropas mākslas amatnieku darinātus priekšmetus dāvanām kā:

SKAISTUS ĀDAS izstrādājumus ar latviskiem ornamentiem, **FOTOGRAFIJU ALBUMUS, VĒSTULU MAPES, NAUDAS PORTFEĻUS, NAUDAS MAKUS, GALDA BLOKUS, ADĪTAS un AUSTAS LIETAS, KOKGRIEZUMUS, KERAMIKU, IZSTRĀDĀJUMUS ŠUDRABĀ** un daudz citu. Atcerieties savu piederīgo un draugu **VĀRDA** un **DZIMŠANAS, IESVĒTĪŠANAS** un **SADERINĀŠANĀS** gadījumus ar tautiskām piemiņas lietām. Lūdzu mums pieprasīt drīzumā izdodamo bagātīgi illustrēto katalogu latviešu valodā.

Mēs esam LATVIEŠU SKAŅU PLAŠU 78 RPM sadales centrs Bagātīgā izvēlē arī Eiropas klasiskās un populārās skaņu plates, kas iespēlētas it īpaši Vācijā, Austrijā un Šveicē. Dabūjami arī 33 RPM un 45 RPM ilgspēlētāji (Long Plyers), koferveidīgie un radio plašu spēlētāji (gramofoni).

Lūdzam apmeklēt mūsu izstādi un pārdošanas vietu, kas atvērta katru darbdienu no plkst. 9 rītā līdz 9 vakarā

MĀKSLAS AMATNIECĪBA

WALTERS KOPPELS

609 YONGE ST., TORONTO, ONT., CANADA. — Tel. PR 4596

(81)

BRUNO PURIŅŠ

PIEDĀVĀ BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ

NEKUSTAMUS ĪPAŠUMUS

TORONTO — NEW TORONTO — MIMICO un ārpus Toronto

PĒRKOT — pārbaudiet mūsu pārdodamo māju sarakstu. Zemas iemaksas. Izdevīgi nomaksas termiņi.

PĀRDODOT — 10 labākie aģenti jūsu rīcībā. Ātri rezultāti garantēti. 2 biroji — 24 st. darba laiks.

JOHN PENTURN & SON

Member the Toronto Real Eastate Board

85 RICHMOND ST. W, TORONTO

Tel. birojā EM 4-4085 Tel. mājās (B. Puriņš) ME 2790

ŠĪS NEDĒĻAS SPECIĀLPIEDĀVĀJUMI TAUTIEŠIEM:

CĀĻU FARMA ar 6 istabu dzīvojamo ēku, garāžu, noliktavu un cāļu māju ar inkubātoru, 3 akri liela; pie farmas liels augļu dārzs un zemeņu plantācijas. 10 jūdzes no Toronto. Bez tam 5 istabu māja MIMICO — $1500 iemaksa

Sekojiet mūsu iknedēļas speciālpiedāvājumiem! (55)

GODĀJAMIE TAUTIEŠI!

ESMU ATVĒRIS PĀRTIKAS PREČU VEIKALU

10 Widmer St., Toronto

Tel. PL 2434

Veikalā turēšu preces it īpaši mūsu gaumē:

kā gaļas izstrādājumus, skābus kāpostus, rupju maizi un c. un bagātīgā izvēlē svaigas, žāvētas un sālītas zivis, arī brētliņas.

Laipni lūdzu apmeklēt!

(139) E. Tilmanis

PROPAGANDAS IZDEVUMS ANGĻU VALODA

BAIGAIS GADS

pasūtināms pret ziedojumiem no $0.50

LAB DAUGAVAS VANAGI

c/o Mr. A. Putniņš, 230 Major St., Toronto, Ont. (116)

---

587 Queen St., W. Toronto WA — 6812

KRIEVU **MĒBEĻU VEIKALS**

QUEEN WEST FURNITURE Co

Bagātīgs jaunu un lietotu dzīvokļa un kantoŗa mēbeļu krājums

(390)

Iegriezieties un pārliecinieties paši!

PUĶU VEIKALS **LOTUS**

Krāšņas līgavu buķetes eiropiešu un kanadiešu gaumē

Bagātīgā izvēlē ziedi par pieņemamām cenām.

854 Bathurst St., vienu bloku uz ziemeļiem no Bloor

Tel. KE 3884 (99)

LIETUVIEŠU ĒDIENU VEIKALS — VIESNĪCA

B A L T I C

870 DUNDAS ST. W. (Dundas un Manning ielu stūrī), Toronto

Ēdieni mūsu gaumē pagatavoti no svaigiem produktiem

Šeit dabūjams arī laikraksts LATVIJA AMERIKĀ

(103) FELIX JONYNAS

TIESIBNIEKS

Mag. iur. H. Liepiņš

VĒRTSPAPĪRI UN VĒRTSPAPĪRU TIRDZNIECĪBA KANADĀ UN ASV

Vērtspapīri (securities) ir ieguldīta kapitāla aizstājēji, kam ir divas funkcijas: pierādīt ieguldīšanas faktu un ieguldījuma apmēru no vienas puses un, no otras puses, radīt iespēju laist apgrozībā papīrā iemiesotās tiesības. Pēc savas nozīmes un efekta vērtspapīri iedalās divās kategorijās: stock vai shares (akcijas) un bonds un debentures (obligācijas). Akcija ir dalības dokuments uzņēmumā (akciju sabiedrībā), kas legitimē akcionāru (shareholder) kā līdzīpašnieku uzņēmumā, parasti ar balstiesībām akcionāru sapulcēs (general meetings). Bonds un debentures ir parāda dokumenti, kuŗi apliecina tīra veida aizņēmumu, kas dod kreditora tiesības, bet nedod līdzīpašnieka tiesības. Bonds parasti ir sevišķi nodrošinātas parāda zīmes (ar nekustamas vai kustamas mantas ieķīlājumu), kurpretim debentures nav nodrošinātas, jo par tām uzņēmums atbild vispārējā kārtībā ar visu savu brīvo neapgrūtināto mantu.

Sevišķu veidu reprezentē t.s. government stock, kas ir valdību taisīto aizņēmumu parāda zīmes.

Vērtspapīriem palaikam ir 3 daļas: pašas saistības vai dalības zīme, talons un kuponu loksne. Pēdējā uzrāda atsevišķus uz priekšu datētus kuponus, pret kuriem noteiktos laikos turētājam ir tiesība saņemt dividendi (interesi par ieguldīto kapitālu). Kuponi ir parasti turētāja papīri (sk. zemāk). Talons ir dokuments, „pret kuŗu saņemama jauna kupona loksnē, ja vecā ir izsmelta.

Akcijas. Tās var būt ar dažādām tiesībām: parastās jeb pamatakcijas (ordinary shares), kas nes dividendes (gadskārtējo peļņu) kā daļu no uzņēmuma tīratlikuma pēc tam, kad no bruto peļņas atvilkti visi uzņēmuma izdevumi, maksājumu procenti par aizņēmumiem un parādiem, kā arī visi priekšrocības baudošie prasījumi vai pienākumi. Tā kā akcionārs ir uzņēmuma dalībnieks, viņa tiesības uz dividendi ir atkarīgas no uzņēmuma darbības sekmēm, un dividendu lielums ir mainīgs; tās var arī pavisam iztrūkt, ja peļņas nav vai tās nepietiek, lai segtu priekšrocības saistības.

Otrs veids ir t.s. priekšrocības akcijas (preferred jeb prepreference shares)„ kam dividendes minimālais apmērs vai noteikta dividende ir garantēti. Pie konsultātīvām priekšrocības akcijām garantētā dividende izmaksājama pat no nākamo gadu peļņas pirms izmaksām parasto akciju turētājiem, ja kāda iepriekšējā gada peļņa nav bijusi pietiekama, lai izmaksātu garantēto dividendi priekšrocības akciju turētājiem. Parasti šīs akcijas nedod balstiesības.

Beidzot trešais veids ir akcijas ar aprobežotām tiesībām (deferred shares), kuŗu turētāji dabū apmierinājumu pēc pamatakciju turētājiem. Šīs akcijas izsniedza par sevišķiem nopelniem un tādēļ tirgū parādās reti.

Akcionāru tiesības ir šādas:

1. balstiesība gadskārtējās vai ārkārtējās sapulcēs; 2. dalība peļņā proporcionāli akciju skaitam; 3. dalība uzņēmuma mantībā pēc likvidācijas, pēc visu parādu un prasījumu apmierināšanas; 4. pirmpirkuma tiesības jaunu akciju izlaiduma gadījumā, kādas tiesības ir atsavināmas;5. ieskatīties sabiedrības grāmatās un tās pārbaudīt, ieskaitot akcionāru sarakstu.

Obligācijas. Bondi var būt vienkārši un priekšrocības, t.i. tādi, kuŗu turētāji tiesīgi saņemt dividendes pirms vienkāršo bondu turētājiem. Dividende parasti ir noteikta un izmaksa notiek divas vai četras reizes gadā. Ja akcijas teorētiski ir mūžīgas un neuzteicamas, bondi ir aprobežoti ar laiku.

(Turpinājums sekos.)

LATVIJAS KONSULĀTS

R. N. BRYSON

Ģenerālkonsuls

320 BAY St., ROOM 1304

Tel. WA 1688

Toronto, Ontario

Latvijas ārzemju pasu izņemšana un pagarināšana

Iecelošanas, izceļošanas vīzu, pasu, dzīvokļa, darba un pavalstniecības lietas kārto

ALEKSANDRS KĀNBERGS

596 Sherbourne St., Toronto

Tel. RA 7149 (68)

LUNA

FOTO STUDIJA

984 Dundas St., West, Toronto

Tel. ME 8967 (29)

DAIĻAMATNIEKS

ALEKSANDRS GUGĀNS

252 Westmoreland Ave, Toronto, Ont. Tel. LL 6170

Piedāvā svētku dāvanām gredzenus ar Latvijas valsts ģērboni zeltā un sudrabā.

Dabūjami arī A. FLAUMA pulksteņu veikalā 331 Bay St., un VALTERA ZIEDIŅA GRĀMATNĪCĀ 92 Morse St., Toronto.

Pieņem pasūtinājumus citām latviskām rotām (124)

IZKĀRTNES — REKLĀMAS

modernā izstrādājumā

OSVALDS MEIJERS

Latv. Amatn. Kam. amatmeistars

TORONTO

736 Pape Ave, tel. RI 5944 (135)

Laboju un ieļaisu — vannas, dušas, klozetus, izlieknes un gāzes vadus.

231 RIVER St., TORONTO

Tel. RA 1813 (93)

LATVIJAS AMATA MEISTARA

J. KREIĻA

FOTO DARBNĪCA

izdara uzņēmumus latviešu gaumē

Filmas attīsta un kopē

TEL GE 0756

PAPE AVE 445 TORONTO

INDEPENDENT FORESTERS

dzīvības,

negadījumu,

slimību

APDROŠINĀŠANA

Kanadas pārstāvis

V. BEBRIS, 79 Birchview Cresc., Toronto. Tel. RO 4820

(28)

AR TIKAI

1500 dol.

iemaksu Jūs varat iegādāties 5 istabu ķieģeļa māju ar lielu gruntsgabalu un garāžu Mimiko — New Toronto. Gadījuma pirkums un reta izdevība

FARMA, 4 akru pie 20. autobusa piestātnes Yonge St. ziemeļos. 6 ist. dzīvojamā māja, garāža, noliktava, 2 akru augļu dārzs ar ābelēm, ķiršiem, bumbierēm, 1500 zemeņu stādiem 1000 avenājiem un 30 reiz 50 pēdu cāļu māju un inkubātoru. ZEMA IEMAKSA.

Tuvāka informācija pa tel. ME 2790 (vakaros)

(145) Bruno Puriņš

S. LOCĀNS

Izpilda dažādus transporta darbus vakaros un sestdienās

Tel. LL 9053

TORONTO

ETNOGRAFISKI PAREIZS

Bārtas novada tautas tērps no Latvijas pārdodams. Adr. F. Postnieks, 386 Seymour St. Winnipeg, Man. (127)

KLAVIERU STUNDAS

pasniedz

Z. MIĶELSONE

153 Browning Ave, Toronto

Tel. RI 7122 (146)

VĒLOS pirkt dzintara krelles. Zvanīt HA 3790, Toronto, runā angliski un vāciski. (132)

Zobārsts

Dr. J. ABRAHAMSEN

Dipl. Oslo Norvēģijā un Vircburgā Vācijā,

pieņem vakaros

372 A Queen St. W. virs

Horseshoe Tavern pie Spadina Ave

Tel. WA 9354 Toronto

(30)

S. VASARĀJA

transporta uzņēmums

„STANLEY CARTAGE"

and MOVERS

izdara transporta pakalpojumus katrā laikā. Tel. OL 1403, Toronto (142)

ZIEMASSVĒTKI — 1951.

Pārtikas saiņi uz Eiropu:

8 mārc. cūku tauki	.....	$ 4.25
16 mārc. „	.....	$ 7.45
20 mārc. cukurs	.....	$ 4.55
5 mārc. žāvēts speķis	....	$ 5.30
8 mārc. bišu medus	.....	$ 4.60
100 mārc. kviešu milti	.....	$13.85
100 DM (vācu nauda)	.....	$27.80

u. c. dažāda satura saiņi

Latviešu uzņēmums

BALTIC SEA COMPANY

170 Mutual St., Phone EM 4-8614

Toronto, Ont. (105)

ESMU LAUKU PUISIS lauku māju īpašnieks, 42 g. v. slaida auguma 6 pēdas garš, brūniem matiem, — vēlos sarakstīties ar tautu meitu, ieslēdzot atraitnes ar vienu bērnu, kas mīl visu latvisko.

Rakstiet Mr. K. Stahl Hines Creek, Alberta, Canada (147)

---

2 istabas

ar vārīšanas iespējām latviešu mājā izīrējamas. Zvanīt vakarā pēc pl. 6. Tel. RI 3170. (151)

MĒBEĻETS 2 istabu dzīvoklis izdodams. Zvanīt RI 4586, Toronto. (143)

SVĒTKU DĀVANU?

Latviešu jaukākā tradicija ir dāvināt labu grāmatu. Iepazīstieties ar šīm un citām mūsu grāmatām

A. RUPAIŅA vēstur. romāns, trilogija —

Māra mostas, I.

390 lpp., cena — broš. $3.50, ies. $4.00. Darbs aizpilda esošu robu mūsu literātūrā par Latgales dzīvi, ciņām un centieniem

O. LIEPIŅA romāns —

Vēlā liesma

288 lpp., cena — broš. $2.80, ies. $3.40. Saturs no latviešu dzīves Libekas bēgļu nometnē. Rakstnieks atklāj dažādus trimdas dzīves epizodus ar mūsu sabiedriskām personām īstajos vārdos.

Cenas vienādas ASV un Kanadā, Pasūtinot apgādā, pasta izdevumi n a v jāpievieno

Izsūtām visiem, kas vēlas, par brīvu LATVJU GRĀMATAS

ZIEMASSVĒTKU KATALOGU

Katalogi pieprasāmi par brīvu arī visās grāmatnīcās un pie latviešu draudžu mācītājiem

LATVIEŠU PRESES B-BAS

GADA GRĀMATA 1952. GADAM

Saturā mūsu labāko rakstnieku uc. literātu sacerējumi

Cena, ar piesūtīšanu, $1.00

NOVĒLAM TAUTIEŠIEM PRIECĪGUS ZIEMASSVĒTKUS UN JAUKU JAUNO GADU!

APGĀDS UN GRĀMATNĪCA

LATVJU GRĀMATA

(129) Waverly, Iowa, U.S.A.

DV GRĀMATNĪCA TORONTO

JAUNAJĀ DV NAMĀ

123 Huron St., Toronto, Ont. c/o Mr. V. Zichmanis

DV Grāmatnīca MONTREĀLĀ, 6745 Cote St., Luc Rd., Apt. 3 Montreal, P. Q., c/o Mr. O. Zilkalns

VIENMĒR KRĀJUMĀ (32)

JAUNĀKIE LATVIEŠU GRĀMATU APGĀDU IZDEVUMI

Pieņem pasūtinājumus latviešu periodiskiem izdevumiem

Dokumentu tulkojumus, fotokopijas u. c. darbus

ātri un par pieņemamām cenām izgatavo un likumīgi apstiprina speciālisti visās Eiropas valodās.

ACADEMIC TRANSLATION BUREAU

907 Dundas St., West, Toronto 3, Ont.

Tel. PL 4880 (137)

VĒLATIES KLAUSĪTIES EIROPU? — nāciet vai telefonējiet

«KOSMOS» RADIO — TELEVISION Co

344A Bathurst St., Toronto. — Tel. PL 4414

Filipsa u. c. radioaparāti, veļas mašīnas, ledus skapji

Visu veidu radio labošana un pārbūvēšana

Zemas iemaksas. Bezprocentu kredits (136)

Ziemassvētkiem tuvojoties, domājiet par dāvānām

ZALINSKAS

803 Dundas St., W., Toronto, Ont.

BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ PIEDĀVĀ: kungu, dāmu, bērnu apģērbus, kurpes un galantērijas piederumus.

Latviešu valoda. Latviešiem uz visām precēm atlaide (144)

„LATVIJAS AMERIKĀ" pārstāvji Amerikā

1. Daugavas Vanagu pārstāvība ASV un visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV un Kanadā.

2. ASV:

A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.

Arnolds Bērziņš, 1109 Hancock, Brooklyn 21 N. Y. un Bethemes baznīcā, Brooklyn'ā pēc dievkalpojuma saiešanas zālē.

A. Bilmanis, 207 Channing St., N. E. Washington, D. C.

M. Blukis, c/o Mr. Knopfle, 624 R. čaks, 226 So. 76 St., Milwaukee 14, Wisc.

Boehlke St., Saginaw, Mich.,

Ed. Dobelis, 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.

P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.

Arvids Eglītis, 2123 - 24th Ave, So., Minneapolis, Minn. Tel. GE 7423.

J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.

Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.

R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201 E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.

Jānis Lazdiņš, 3823 1/2 Central Ave, Indianapolis, Ind.

Jānis Miķelsons, 67, Mercella St. Boston — Roxbury 19, Mass.

A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.

A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.

V. Puriņš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.

J. Ruņiķis, 6226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.

Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 300, Second St. Liverpool, N. Y.

J. Sobolevskis, 2711 „W." St. Lincola„ Nebraska.

B. Šmits, 18 Prospect St., Poughkeepsie, N. Y. ....

J. Upesleja, 5322 W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.

Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St. Kiamazoo, Mich.

T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.

Rev. J. Turks, 1251, W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.

3. KANADA:

I. Batraks, P. O. Box 1003 Stn. C. Toronto 3, On.

A. Birznieks, 1166 Victoria Ave, Niagara Falls, Ont.

„Daugavas Vanagu" grāmatnīcā, 123 Huron St., Toronto, Ont.

H. Drupals, 10155 Waverly St., Montreal, P. Q.

E. Jurievskis, 608 York St., Hamilton, Ont.

A. Kalniņš, 71 Indian Grove, Toronto. Ont.

A. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.

V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596

Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton. Ont.

Arturs Kīvītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.

L. Līdums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.

Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884

K. Skuja, 20 Willjam St., W. Waterloo, Ont.

Mrs L. Skujenieks, 408, E., 6th Ave, Vancouver, B. C.

V Teteris, 87 Lebel Ave, Apt 2, Kirkland Lake, Ont.

V. Ziedīņš, Latviešu grāmatnīca, 92 Morse Et, Toronto, Ont.

Olfo Zilkalns, 6745 Cote St., Luc Rd. Apt. 3. Montreal.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"

123 HURON ST., W., TORONTO, ONT., CANADA

ASV: DV Pārstāvība ASV, 31-43 Steinway St. Long Island City 3

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija no .....

līdz..... uz..... mēnešiem uz sekojošu adresi:

Mr, Mrs, Miss .....

.....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Pārstāvji ASV lūgti savus maksājumus avīzei kārtot DV Pārstāvībai ASV.

BAZNĪCAS ZIŅAS

ASV

Nujorkas latviešu draudzes dievkalpojums Adventes dienā, 2. decembrī, pl. 3 pp. Betlemes b-cā. Māc. R. Zariņš.

Kristīti: Ingrida Silvija Opsis un Feliks Gailītis.

Nujorkas latviešu ev.lut. draudzes dievkalpojums mirušo piemiņas dienā ar dievgaldu 25. novembrī, pl. 3 p.p. Betlemes baznīcā. Mācītāji R. Zariņš un A. Ozols. Mūzikāli priekšnesumi.

Portā—Vašingtonā, L.I., latviešu dievkalpojums 2. dec. pl. 2 p.p. Pestītāja b-cā, 8 Franklin Ave. Māc. F. Trus.

Ditroitas Sv. Pāvila Latviešu draudze, Salem baznīca (4775 Iroquois pie Forest). Mācītājs prāv. Alberts Birnbaums, 13708 La Salle Blvd; tālr. TU 25. nov. — Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums, plkst. 2 p.p. ar dievgaldu. Pēc dievk., plkst. 4 p.p. b-cas zālē vijolnieka Imanta Gleskes koncerts. Ieeja pret ziedojumiem. 16. dec. — Svētdienas skolas eglīte plkst. 2 p.p. Dievkalpojums bērniem un pieaugušiem.

Linkolnā (Nebr.) Latviešu Ev.-Lut. draudzes dievkalpojumi Grace baznīcā, Washington un 22. ielas stūrī. Mirušo piemiņas dienā 25. novembrī, pl. 3 p.p. ar dievgaldu. 11. un 25. novembrī turpat svētdienas skola. Mācītājs H. Jesifers.

Kalamazū Latv. ev.-lut. draudzē Mirušo piemiņas dievkalpojums ar dievgaldu š. g. 25. nov., pl. 14, Pine St. 525. Māc. Kr. Hermanis.

Pēc dievkalpojuma turpat zālē — draudzes pilnsap ulce.

KANADĀ

(LATVIEŠU EV.-LUT DRAUDZĒS)

Archibīskapa Pārstāvis A. Skrodelis (14 1/2 Wentworth Str. So, Hamilton, Ont. T. 7-0136)

Kičenerā 25 nov.

Prāv. A. Mitulis (367 Maryland St., Winnipeg, Man.).

Winipegā 25. nov., pl. 4 p.p. (Sv. Pētera bazn.)

Māc. V. Šefers (659 Piccadilly St., London, Ontario).

Londonā 25. nov., pl. 4 p.p. (Trīsvien. b.).

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon St. E., Hamilton, Ont., T. 93410).

Hamiltonā, 25. nov., pl. 5.30 pp. ar dievgaldu (18 Victoria Ave So).

Māc A. Lūsis (50 Dewson St., Toronto Ont., tel. LO 2510) **Toronto Sv. Jāņa** b-cā (274 Concord Ave) 25. nov., pl. 4 p. p.Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās Elga Grīnberga. Svētdienas skola pusstundu pirms dievkalpojuma.

Māc. A. Briedis (17 - 8th St. Noranda, Que.)

Norandā 25. nov., pl. 4 p.p. ar dievgaldu.

Māc. A. Čops (118 Isabella St., Toronto, T. MI 1873) **Toronto** Sv. Andreja b-cā (Jarvis un Carlton ielu stūrī) 25. nov., pl. 11 Mirušo piemiņas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. E. Caune (11010 - 109 Ave, Edmonton, Alta).

Edmontonā 25. nov. (Sv. Jāņa b-cā).

Māc. K. Avotiņš (1091 West Ave, Vanvouver, B. C.).

Vankuverā 25. nov., pl. 5 pp. ar dievgaldu.

Māc. H. Kušils (39 King St., W. Kirkland Lake, Ont. t. 2811-N) **Kirkland Lake** 25. nov., pl. 2 p.p. ar dievgldu.

Archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis

Hamiltonas Sv. Pāvila baznīcā.

Mirušo piemiņai 25. nov., plkst. 7 vak. dievkalpojums ar dievgaldu. Mācītājs A. Voitkus.

Baptistu draudze Toronto, Walmer Road baptistu baznīcas telpās, svētdien, 25. nov., plkst. 17, jaunatnes priekšnesumi vārdos, deklamācijās, dziesmās.

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

VAI KREMLIS SĀKS?

Eiropas stāvoklis ir nožēlojams. Francija kaujas ar ministru kabinetu krizēm. Politiķi šaurā lokā maina ministru krēslus kā rotaļā „vai kurpnieks mājā", kamēr tauta izmisīgi cīnās pret dzīves dārdzību, kas draud to aizšļākt komūnisma atvarā. Vācija, padomju saukļu par vienību iekārdināta, atturas skaidri izteikties par savu jauniešu iesaistīšanu Eiropas armijā. Franči, savukārt, nevēlas jaunas nacionālas vācu armijas. Anglijai jāieved ogles no... Polijas. Anglijas eksports ir katastrofālā stāvoklī. Nedrīkst ierobežot jēlvielu importu, jo tad nevarēs izvest gatavos ražojumus un ar šo darba produktu ārzemēs iepirkt labību. Bet jēlvielas un labība maksā dolarus. Un dolaru nav. Apbruņošanās programmai tai pašā laikā jāturpinās.

Ja visā šai bēdīgajā ainā raugās, palaikam rodas nesaprašana: kāpēc Politbirojs „nesāk"? Kāpēc Kremlis nepavēl savām armijām iesoļot Rietumvācijā vai Dienvidslavijā? Kāpēc? Vācijā nav armijas, Francijā — tikpat kā viņas nav, jo kas vēl ir, tā aizmesta uz Indoķīnu, un metropolē franču kareivis dzīvo — nepatīkami to teikt — pastāvīgā izsalkumā. Nekāds lielais cīnītājs pirmajā gājienā viņš nebūs. Un tomēr, Kremlis nedod pavēli „uz priekšu", nedod un nedos. Kāpēc?

Tāpēc, ka Kremlim ir zināms, ka tam pašu mājā ir milzu neapmierinātība. Visi kara laika solījumi palikuši tikai solījumi. Strādnieks, pusbadā dzīvodams, vēl arvien par visu vairāk bīstas denunciantu. Krievu tauta nevēlas kara un vēlas citu iekārtu. Karš Padomju Savienībai var nozīmēt Bērtuļa nakti pašam Politbirojam un viņa trabantiem.

Tad tīri tehniskā plāksnē: PSRS trūkst galvenā — naftas. Un nafta, kas tai ir, atrodas turpat pirmo ASV bumbvedēju sniegumā. Bez naftas nav benzīna, un bez benzīna nav lidmašīnu un tanku, nav auto transporta. Bez naftas nav kara, un jau nekādā ziņā — uzvaras.

Tāpēc Staļinam atliek nogaidīt. Nogaidīt tik ilgi, kamēr viņa rokās nonāks kaut daļa Tuvo Austrumu naftas rezervju.

Protams, Kremlis darīs visu iespējamo, lai izmantotu katru tukšumu, katru vāju vietu Rietumu aizsardzības sistēmā. Protams, Kremlis musinās uz streikiem un vedinās uz inflācijām, bet Staļins neleks cīņas ringā. Tam viņš ir pārāk piesardzīgs, vēlēdamies mirt gultā, ne pie karatavām.

Padomju rūpniecība nevar tikt līdz brīvās pasaules rūpniecībai. Ja tā ražo pietiekami lidmašīnu un tanku, tad tai tieši tādēļ trūkst tērauda sliedēm un vagoniem. Un tā joprojām.

Paļauties uz satelītiem Kremlis nevar. No Maskavas līdz Aizurāliem visa padomju zeme nosēta sargtorņiem, kas uzrauga miljoniem krievu un nekrievu padomju vergu. Poļu vien šais vergu nometnēs ir pāri par 350.000, un baltiešu, un bulgāru, un rumāņu, un čechu...

Nē, Kremlis, nesāks pats nevienas dēkas, bet izmantos tikai citu valstu vājās vietas.

ASV paturēs neapstrīdēto gaisa pārsvaru un neapstrīdamo jūras pārsvaru. ASV paturēs arī atomieroču pārsvaru. Zemes spēkos — tur tām nāksies uzticēties citiem, eiropiskiem spēkiem un varbūtējiem spēkiem aiz dzelzs priekškara.

Lielā kara nebūs. Bet nebūs arī lielā miera.

Pasaule Kremļa dēļ notiesāta dzīvot bailēs un briesmās līdz Viņa Majestāte Nejaušība aleksandriski pārcirtīs neatšķetināmo Gordija mezglu.

Tam brīdim Brīvajai pasaulei jābūt gatavai likt visu uz spēles un jāuzvar.

H. V.

Atbalstiet trūcigos Vācijā

Lai rastu līdzekļus grūtdieņu atbalstam Vācijā, Toronto Sv. Jāņa Ev.-Lut. Latviešu draudzes Dāmu komiteja 1. decembrī rīko tradicionālo Ziemassvētku tirdziņu Jāņa baznīcas sanāksmju telpās. Jau no pagājušā gada daudzi torontieši atceras, cik kupls bija Ziemassvētku tirdziņa apmeklētāju skaits un cik lielā izvēlē tur bija iegūstamas latviskas rotas, audumi, piemiņlietas un grāmatas, kas ienes gaismu, siltumu un dzimtenes elpu trimdinieka bieži vien saltā un pelēkā istabā.

Ziņkāres skubināts, mūsu laikraksta līdzstrādnieks kādā novakarē uzmeklēja draudzes Dāmu komitejas priekšnieci Lidiju Lūša kundzi un viņai uzdeva dažus jautājumus par gaidāmo Ziemassvētku tirdziņu un Dāmu komitejas darbu vispār.

„... Jau kopš dibināšanas dienas," čakli ietērpjot grezna nīcenieces tērpā gaišmatainu lelli—sprigaci, saka L. kndze, „mūsu draudzes Dāmu komiteja savas pūles veltījusi to mūsu tautiešu—grūtdieņu aprūpei, kas palikuši Vācijā. Dāmu komiteja šim mērķim pag. gadā savāca un izlietoja apm. $500. Arī šogad mēs domājam sasniegt šīs summas robežas, kaut sarīkojumu bijis mazāk kā pērn. Ne tamdēļ, ka mēs būtu kļuvušas laiskākas, bet vienkārši tamdēļ, ka grūti atrast kādu sestdienas vakaru, kad „kaut kur kaut kas" jau nenotiktu. Ar citām organizācijām konkurēt mēs negribam, tamdēļ esam ierobežojušas savu sarīkojumu skaitu."

„Vai drīkstu zināt, kas saņem jūsu sniegto atbalstu Vācijā, un kā jūs šīs personas izraugāties?" turpina jautāt intervētājs.

„Kara invalidus, kas saņem mūsu atbalstu, mums minēja Daugavas Vanagu valde Vācijā," skan atbilde. „Kādu laiku regulāri pabalstu nosūtījām pieciem bijušiem cīnītājiem. Tagad esam pabalstu piešķiršanas kārtību mazliet mainījušas, jo atbalstāmo ir tik ļoti daudz un katru gribētos ar kādu mazu balvu iepriecināt. Regulāri pabalstu sūtām vairs tikai divi ģimenēm, pārējos 3 pabalstāmos mainām. Mūsu „audžu bērni" ir kara invalids B. Heidemheimā, kam ir divi bērni, bet kas pats ir zaudējis acu gaismu un abas rokas, un V. ģimenei Lingenā, kur vīmenes galva ir smagi slims ar tbc un māte sirgst un nevar apgādāt savus divus bērniņus. Tālāk, esam vairākkārt nosūtījušas naudu arī B. kdzei, mātei ar septiņiem bērniem (atraitnei), G. ģimenei (trīs bērni, bez tēva) un vēl ļoti daudz citiem. Un, īpaši šogad, Ziemassvētkiem tuvojoties, iepriecināmas daudzas sirmas māmuļas, kas mūža vakaru pavada vientulībā un kuŗu vīri un dēli krituši cīņā par Latviju."

Lai liecinātu par to, ar kādu pateicību saņemtas aizjūras tautiešu dāvanas, L. kdze rāda vēselu kaudzi no Vācijas sūtīto pateicības vēstuļu. Tur ir daudz sāpju un pavīd sirsnīga pateicība tiem, kas neaizmirst, un rūgtums pret tiem, kas jau aizmirsuši.

... „Mēs visi esam šo nelaimīgo cilvēku parādnieki," turpina savu stāstu priekšniece, „tamdēļ mūsu visu morālais pienākums ir tiem palīdzēt. Paldies Dievam, ka esam varējušas to darīt."

Tālāk mūsu saruna novirzās tieši uz Ziemassvētku tirdziņu.

„Pašreiz daudzās latviešu mājās jūs jutīsit piparkūku smaržu," iesmiedamies stāsta L. kdze, „jo tur cep piparkūkas mūsu tirdziņam. Pagatavojām 60 mārciņas mīklas un sadalījām to daudzām cepējām. Pagājušā gadā piparkūkas ātri vien pietrūka. Gatavojoties tirdziņam, aužamos stāvos raiti klabina Dzērvītes kundze, kas apsolījusi latviešu audumus. Latviskās rotas un kalumus tirdziņam jau kopš vasaras gatavo Gugāna kungs, keramiku — Groskaufmaņa kgs un Jurševska kgs, izstrādājumus kokā — plkv. Kivelīša kundze... Būs arī daudz leļļu latviskos tērpos, rakstaini cimdi, prievītes, Latvijas standarti, Zichmaņa kga, zīmētas tautu meitas un — bagātīgs grāmatu galds, ko uzstādīs A. Kalniņa grāmatnīca. Jā, arī mūsu ģenerālkonsuls Braisona kungs ir piedalījies tirdziņa sarīkošanā. Viņš mums šogad laipni ziedojis vairākus Nac. Līgas austuvē Rīgā izgatavotus audumus, ko saņēmis īsi pirms lielnieku iebrukuma mūsu dzimtenē... Pagājušā gadā ģenerālkonsula kungs bija čaklākais pircējs un arī šogad pieteicis savu ierašanos. Mēs ceram, tirdziņš izdosies labi, un tie, kas būs pircēji savam priekam, palīdzēs sagādāt prieku tiem, kas bēdās un grūtumā."

S.

Apvienotās Nācijas izlaidušas seriju pastmarku, ko zīmējuši daudzu tautu ievērojamākie mākslinieki. Pirmās astoņas izlaistās pastmarkas, no 1 centa līdz 1 dolaram, redzamas šai uzņēmumā. AN marku vērtība būs no ½ centa līdz $9.99½.

DAŽOS VĀRDOS

Līdzdalību nākamajās olimpiskās spēlēs Helsinkos 1952. g. pieteikusi Rumānija.

*

Ķīnas premjērs Čuenlais pavēstījis, ka bruņota zemnieku milicija ar 12,8 milj. locekļiem noorganizēta komūnistu Ķīnā.

*

Ingrida Bergmane un viņas laulāts draugs italietis Roberto Rosalini gatavojas tuvākā laikā doties uz Japānu, kur paredzēts piedalīties filmu uzņemšanā.

*

7 g. v. Pēteris Palsens Viskonsinā mira pēc tam kad viņa spēlu biedrs tam bija ar pašdarinātu loku iešāvis acī bultu.

*

**Atomenerģijas lietošanu insektu sterilizācijai patlaban noskaidro amerikāņu zinātnieki, kā to paskaidrojis ASV Kongresa atomenerģijas komisijas loceklis Dž. Dž. Dž.